

Gençlik Ağı Gazetesi

OCAK 2026

TELİF HAKLARI VE KULLANIM KOŞULLARI

© 2026 Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı. Tüm hakları saklıdır.

Gönüllülük esasıyla bir araya gelen yazarlarımızın fikri emeklerinin ve entelektüel birikimlerinin bir ürünü olan bu dijital yayın; 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunmaktadır. Dergimizin içeriği, yazarların ve yayın kurulunun açık yazılı izni olmaksızın ticari amaçlarla çoğaltılamaz, başka dijital mecralara kopyalanamaz veya veri madenciliği sistemlerinde kullanılamaz. Bilginin özgürce dolaşımını desteklemek adına; kaynak gösterilmesi (yayın adı, yazar adı ve ilgili sayı belirtilmesi) ve ticari gaye güdülmemesi şartıyla, akademik ve kültürel çalışmalarda yapılacak alıntılar ve paylaşımlar bu kısıtlamanın dışındadır.

05

Biz Kimiz?

07

Gençlik Ağındaki Gelişmeler

14

Clara Shortridge Foltz

18

Sorumluluk ve Hesap Verebilirlik: Yönetişimin
Temel Taşı

21

Kış Aylarında Gerçekten Takviye Gıdalar
Gerekli mi?

24

O.N.E. Amazon

NEW

34

Güzelliğin Ahlakı: Rüzgar Yükseliyor Üzerine

37

Klasiklere Neden Dönüyoruz?

39

Aziz Sancar ve Ekibinden Beyin Kanseri
Araştırmalarında Kritik Adım

44

A24

53

Eşitler Arasındaki Birinci de Kim?

61

Yapay Zeka : Devrim Mi? Finansal Bir Balon Mu?

NEW

OCAK 2026
Sayı: 51

Gençlik Ağı Gazetesi

Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı

72

**Yas Alışkanlıklarının Tarihsel Yolculuğu:
Paleolitik Dönemden Günümüze**

76

"Biraz dursak mı?"

80

Jackie: Gücün En Yalnız Hâli

82

Dinlerken Değişen İnsanlar

84

**Buzun Kalbinde Bir Yaşam Destanı:
İmparatorun Yolculuğu**

86

Kariyer

90

Arşivden

91

Bulmaca

109

Kaynaklar

BİZ KİMİZ?

İletişim Kurulu Gençlik Ağı Gazetesi, Yönetişim Gençlik Ağı'nın çalışmalarını hem üyelerine hem de paydaşlarına duyurmak amacıyla çıkarılmaktadır. Bunun yanında hazırlanan içeriklerle hem Ağ içerisinde bir iletişim kurmak hem de gençler arasında bilgi paylaşımını canlı tutmak amaçlanmaktadır.

Aysun Güder
 Eskişehir Osmangazi Üniversitesi - Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
 YÖN101 Eğitimi 11. Dönem Mezunlu
 aysnguder@gmail.com

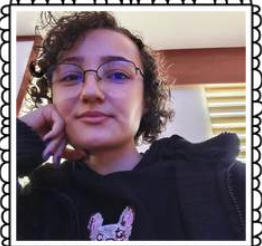
Ayşe Beyza Eren
 Akdeniz Üniversitesi - Gıda Mühendisliği
 Aristo 4. Dönem Mezunlu
 aysebeyzaeren0@gmail.com

Barış Baysal
 Dicle Üniversitesi - Hukuk
 YÖN101 Eğitimi 9. Dönem Mezunlu
 barisbaysal88@gmail.com

Elif Hüsnagül Enez
 Dicle Üniversitesi - Hukuk
 YÖN101 Eğitimi 9. Dönem Mezunlu
 elifenez01@gmail.com

Huriye Nur Köse
 Ankara Medipol Üniversitesi - Psikoloji
 Aristo 3. Dönem Mezunlu
 ks.huriyenur@gmail.com

Nisanur İşler
 İzmir Katip Çelebi Üniversitesi - Sosyoloji
 YÖN101 Eğitimi 8. Dönem Mezunlu
 nisanurrisler@gmail.com

BİZ KİMİZ?

İletişim Kurulu Gençlik Ağı Gazetesi, Yönetişim Gençlik Ağı'nın çalışmalarını hem üyelerine hem de paydaşlarına duyurmak amacıyla çıkarılmaktadır. Bunun yanında hazırlanan içeriklerle hem Ağ içerisinde bir iletişim kurmak hem de gençler arasında bilgi paylaşımını canlı tutmak amaçlanmaktadır.

 Nursemin Kutluay
 Mersin Üniversitesi - Türk Dili ve Edebiyatı
 YÖN101 Eğitimi 9. Dönem Mezunu
 nurseminkutluay@gmail.com

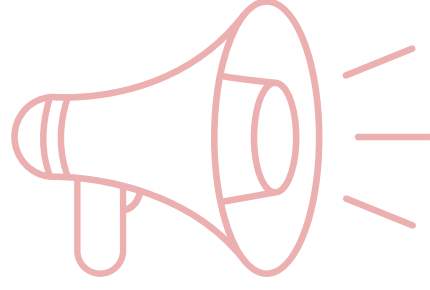
 Simge Karsan
 İstanbul Üniversitesi - Sosyoloji
 YÖN101 Eğitimi 10. Dönem Mezunu
 simgekarsan@gmail.com

 Zeynep Çoban
 Marmara Üniversitesi - İşletme
 YÖN101 Eğitimi 9. Dönem Mezunu
 cobanzwy@gmail.com

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

OCAK AYINDA NELER YAPTIK?

KISA FİLM ATÖLYESİ DÜZENLENDİ!

Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı Organizasyon Gelişimi Kurulu olarak 28 Aralık Çarşamba akşamı saat 20:30'da Zoom'da "Patika" üzerine sohbet etmek üzere keyifli bir Kısa Film Atölyesi düzenlendi.

Bu kısa film atölyesinde, baba-oğul arasındaki mesafe ve özlemi Gençlik Ağı üyelerince keşfetme amaçlandı. Filmi, sadece izlemekle kalmayıp farklı bakış açılarıyla değerlendirmek ve paylaşım dolu bir sohbet ortamında buluşma gerçekleştirildi.

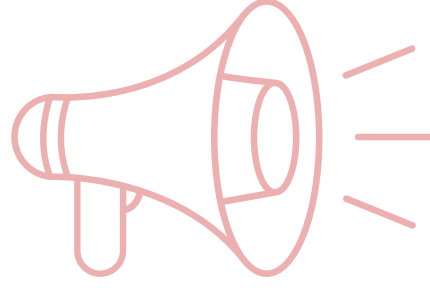
PATİKA

KISA FİLM ATÖLYESİ
28 OCAK ÇARŞAMBA – 20.30

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

OCAK AYINDA NELER YAPTIK?

ARİSTO SOSYAL GİRİŞİMCİLİK PROGRAMI BAŞVURULARI BAŞLADI!

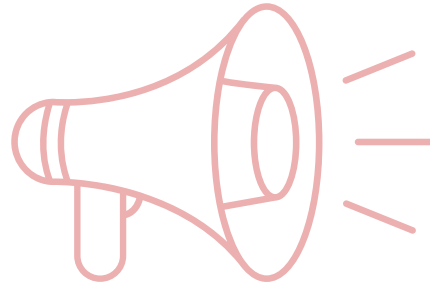
Toplumsal sorunlara yenilikçi çözümler üretmek, sosyal girişimcilik ekosisteminde yer almak ve pozitif etki yaratacak fikirler geliştirmek isteyen üniversite öğrencileri için Aristo Sosyal Girişimcilik Programı 6. Dönem başlıyor.

Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı tarafından yürütülen bu program, 26 Mart – 3 Mayıs 2026 tarihleri arasında gerçekleşecek 6 haftalık bir sosyal girişimcilik ideathonudur. Program boyunca katılımcılar; alanında uzman isimlerden eğitimler alacak, uygulamalı atölyelerde öğrenerek sosyal girişim fikirlerini geliştirme fırsatı yakalayacaktır.

Aristo
Sosyal Girişimcilik Programı

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

OCAK AYINDA NELER YAPTIK?

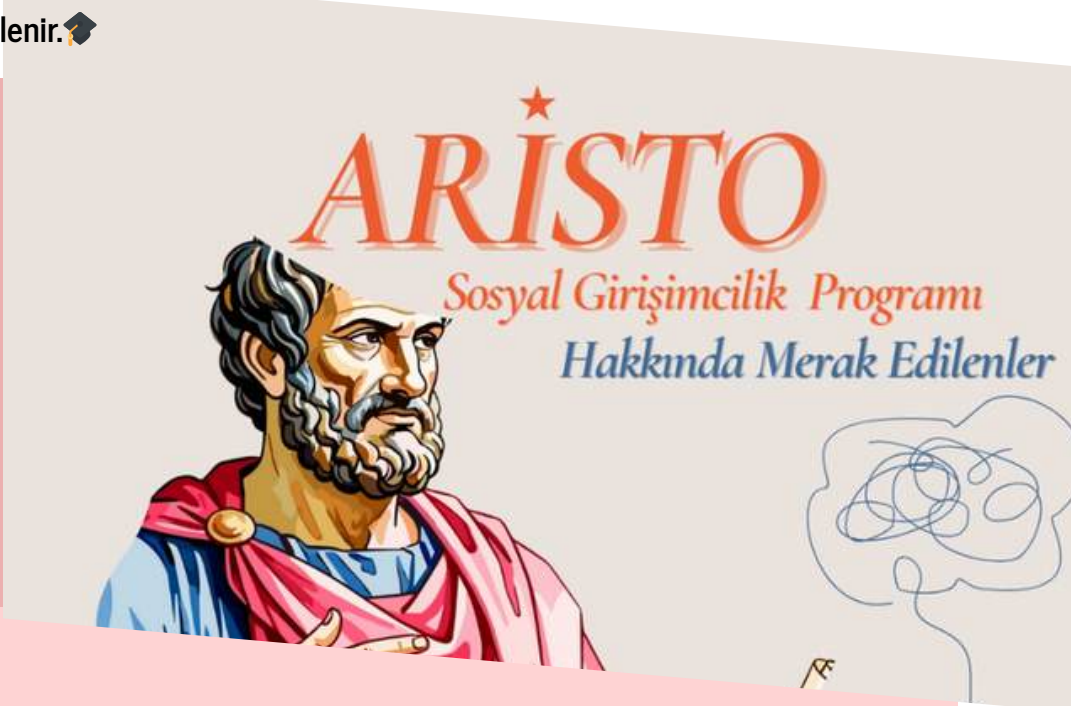

ARİSTO SOSYAL GİRİŞİMCİLİK PROGRAMI NEDİR?

Aristo Sosyal Girişimcilik Programı; girişimcilik ekosisteminde yer almak, toplumsal sorunlara yenilikçi çözümler üretmek ve pozitif sosyal etki yaratmak isteyen üniversite öğrencilerine yönelik tasarlanmış 6 haftalık bir sosyal girişimcilik ideathonudur.❤️

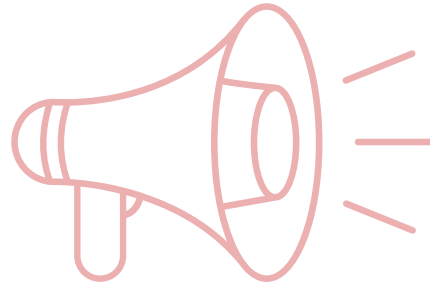
Argüden Yönetişim Akademisi Gençlik Ağı tarafından tasarlanan ve tüm operasyon süreci yine Gençlik Ağı tarafından yürütülen program, tüm üniversite öğrencilerinin katılımına açıktır. Program süresince katılımcılar, alanında uzman isimlerden eğitimler alır; atölyelerde uygulamalı öğrenme deneyimi yaşar ve edindikleri bilgileri kendi sosyal girişim fikirlerine dönüştürme fırsatı yakalar.★

Programda her katılımcı bir sosyal girişimci adayı olarak görülür. Bu doğrultuda; problem tanıma, fikir geliştirme ve iş modeli oluşturma süreçleri, eğitimler ve atölyelerle desteklenerek katılımcıların toplumsal düzeyde etki yaratabilecek çözümler üretmesi hedeflenir.🎓

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

OCAK AYINDA NELER YAPTIK?

ARİSTO SOSYAL GİRİŞİMCİLİK PROGRAMI NEDİR?

🎓 Kimler başvurabilir?

Sosyal Girişimcilikle ilgilenen tüm üniversite öğrencileri.

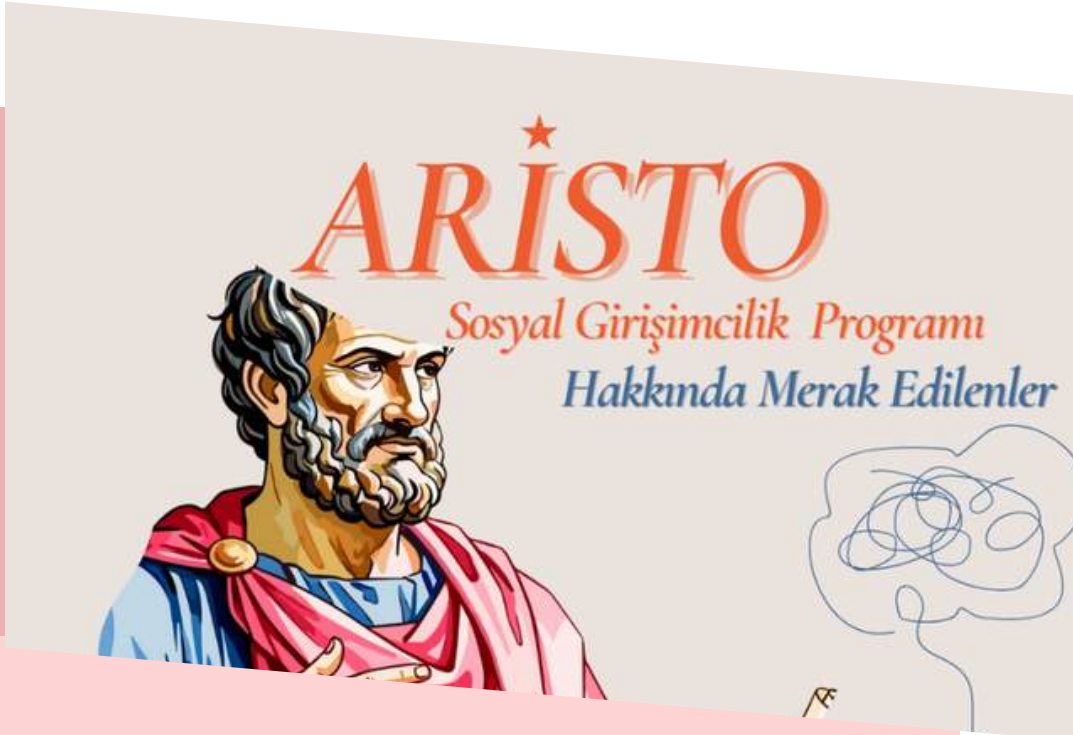
📅 Son başvuru tarihi: 8 Şubat 2026

📍 Program tarihleri: 26 Mart – 3 Mayıs 2026

⌚ Program süresi: 6 hafta

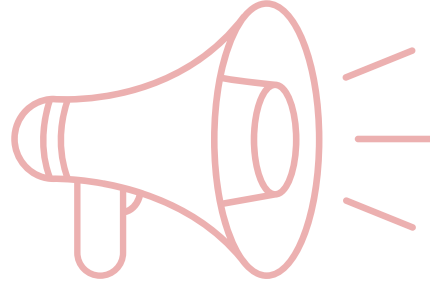
🔗 Başvuru linki biyografide!

Toplumsal etki yaratmak için ilk adımı at, sen de Aristo'da yerini al!

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

OCAK AYINDA NELER YAPTIK?

ANAYASA CANDIR EĞİTİM PROGRAMI BAŞVURULARI BAŞLADI!

Gençlik Ağı üyelerine özel olarak düzenlenen bu eğitim, anayasa bilgilerini derinleştirerek özgürlük ve haklar konusunda bilinç kazanmak isteyen herkese yöneliktir.

Son Başvuru Tarihi: 3 Şubat, 23.59

Başvuru formu Gençlik Ağı Üyelerimiz ile WhatsApp grubumuz aracılığı ile paylaşılmıştır. Eğitim çevrimiçi gerçekleştirilecektir. 💜

⚖️ Gençlik Ağı üyelerimizi, anayasayı daha yakından tanıyacakları ve bu konuda eğitim verebilme yetkinliği kazanacakları bu özel programa bekliyoruz!

ANAYASA CANDIR EĞİTİMİ PROGRAMI

BAŞVURULARI BAŞLADI

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

OCAK AYINDA NELER YAPTIK?

ANAYASA CANDIR EĞİTİM PROGRAMI NEDİR?

Anayasa Candır eğitimi, gençlerin anayasal hak ve özgürlüklerin korunması, yasama-yürütme-yargı ilişkileri ve anayasa mahkemesi gibi konularda bilgi kazanarak, anayasal düzenin toplumdaki önemini kavramalarını amaçlamaktadır.

Program, katılımcıların anayasa ve temel haklar konusunda bilinçlenmelerini, anayasal düzenin işleyişi hakkında bilgi sahibi olmalarını ve bu bilgileri topluma etkili bir şekilde aktarabilecek eğitmenler olarak yetiştirmelerini hedeflemektedir.

ANAYASA CANDIR EĞİTİMİ PROGRAMI

BAŞVURULARI BAŞLADI

GENÇLİK AĞINDAKİ GELİŞMELER

OCAK AYINDA NELER YAPTIK?

GENÇLİK AĞI GAZETESİ BÜYÜMEYE DEVAM EDİYOR!

Okuyucularımıza daha zengin ve güncel içerikler sunabilmek adına iki yeni köşemizi sizlerle buluşturmanın heyecanını yaşıyoruz: "Sürdürülebilirlik" ve "Finans."

Sürdürülebilirlik: Doğa, toplum ve gelecek arasında denge kurmayı odağına alan bu köşede; çevre dostu yaşam önerilerinden sosyal etkiye sahip projelere, yenilikçi fikirlerden küresel gelişmelere kadar sürdürülebilir bir dünya için atılan adımları ele alacağız.

Finans: Parayı sadece harcamak değil, doğru yönetmek ve bilinçli kararlar almak üzerine kurulu bu köşede; ekonomik gelişmeler, kişisel bütçe planlama, tasarruf yolları ve finansal okuryazarlığı güçlendirecek içeriklere yer vereceğiz.

Yeni köşelerimizle birlikte hem bugünü anlamayı hem de yarını birlikte şekillendirmeyi hedefliyoruz

BİR İLKE, BİR LİDER

ÖRNEK ALINAN TECRÜBELER,
ETKİ YARATAN YAŞANMIŞLIKLAR

CLARA SHORTRIDGE FOLTZ

1870'lerin sonlarında California, hukukun ve kamusal yaşamın kesin çizgilerle beyaz erkekler tahsis edildiği bir dünyaydı. Bu dünyada kadınlar, hukuki bir özne olmaktan ziyade, korunması veya yönetilmesi gereken figürler olarak görülüyordu. İşte böyle bir atmosferde, 1849 Indiana doğumlu Clara Shortridge Foltz, beş çocuğuyla yapayalnız kalmış, eşi tarafından terk edilmiş ve ekonomik bir buhranın ortasına düşmüş bir kadın olarak sahneye çıktı. Clara'nın hukuk dünyasına girmesi, yalnızca bir meslek edinme çabası değil, hayatta kalma mücadelesiydi. Ancak karşısında, kapıları sıkıca mühürlenmiş bir kale gibi duran California Medeni Usul Kanunu vardı. Yasa, avukatlık mesleğini sadece beyaz erkek vatandaşlara özgü kılıyordu. Dönemin hukukçularından Francis Spencer'dan staj talep ettiğinde aldığı, "Sevgili genç dostum... Bir kadının yeri evidir... Bu isteğin seni ancak alay konusu yapar." cevabı, o dönemdeki zihniyetin en somut özetiydi. Clara Foltz için bu ret mektubu bir son değil, bir başlangıç oldu. O, kendisine kapalı olan kapıyı çalmak yerine, kapının kilit mekanizmasını değiştirmeye karar verdi. Bu karar, onun bir mağdurdan, sistemi dönüştüren bir yönetim mimarına evrildiği andı.

BİR İLKE, BİR LİDER

ÖRNEK ALINAN TECRÜBELER,
ETKİ YARATAN YAŞANMIŞLIKLAR

Yasama Mimarisinde Katılımcılık: "Kadın Avukatlar Yasası"

1878 yılında, Senatör Bernard Murphy gibi müttetikler bularak hazırladığı ve tarihe "Kadın Avukatlar Yasası" olarak geçen tasarı, yasadaki "beyaz erkek" ibaresini "herhangi bir vatandaş veya kişi" olarak değiştirmeyi hedefliyordu. Clara, bu süreçte Sacramento koridorlarında mekik dokuyarak modern anlamda ilk lobi faaliyetlerinden birini yürüttü. Meclis üyelerinin, kadınların mahkeme salonlarında zarafetlerini kaybedecekleri yönündeki önyargılarına karşı, hem hukuki argümanlarla hem de keskin zekasıyla mücadele etti. Tasarının oylanacağı kritik günlerde, Clara yasama sürecinin her aşamasını bir satranç ustası gibi takip etti. Tasarının neredeyse ölü kabul edildiği ve Valinin imzalamayacağını söylediği son gece, Valilik ofisine fiziksel engelleri aşarak girmesi onun kararlılığının zirvesiydi. Vali William Irwin'i ikna ederek tasarıyı imzalattı ve California hukuk tarihinden cinsiyet ayrımcılığını yasal metin üzerinden sildi. Bu zafer, bireysel bir kariyer başarısı değil, yasama mimarisinin katılımcı bir anlayışla yeniden inşasıydı.

Ancak mücadele bitmemişti. Yasa değişmesine rağmen, Hastings Hukuk Fakültesi'ne kaydolduğunda okul yönetimi tarafından kadınların varlığının eğitim ortamını bozacağı gerekçesiyle kapı dışarı edildi. Clara, pes etmek yerine Foltz v. Hoge davasını açtı. Kendi davasını kendisi savundu ve Yüksek Mahkeme önünde, devlet tarafından kurulan bir kurumun keyfi ve ayrımcı kararlar alamayacağını kanıtladı. Bu dava, kurumların keyfilğine karşı hukukun üstünlüğü ilkesinin zaferiydi.

Adaletin Görünmez Özneleri: Kamu Savunuculuğu Devrimi

Clara Foltz'un hukuk tarihine attığı en büyük imza, bugün dünyanın pek çok ülkesinde uygulanan Zorunlu Müdafii sistemidir. Dönemin adalet sisteminde, savcılar devletin tüm gücünü ve kaynaklarını kullanırken, yoksul sanıklar savunmasız kalıyor ya da istismarcı avukatların eline düşüyordu. Clara, mahkeme salonlarında şahit olduğu bu dengesizliği şu çarpıcı metaforla özetledi: "Adalet, sadece bir kılıç değil, aynı zamanda bir kalkan da olmalıdır." 1893 Chicago Dünya Fuarı'ndaki Hukuk Reformu Kongresi'nde yaptığı tarihi konuşmada, radikal bir öneri sundu: "Devlet, suçlamak için savcıya maaş ödüyorsa, savunmak için zorunlu müdafiiye maaş ödemelidir. Bırakın ceza mahkemeleri kesin, eşit ve özgür bir adalet temelinde yeniden organize edilsin; ülkemiz hukuku hem kılıç hem de kalkan yapacak kadar geniş ve cömert olsun."

BİR İLKE, BİR LİDER

ÖRNEK ALINAN TECRÜBELER,
ETKİ YARATAN YAŞANMIŞLIKLAR

Clara'ya göre bu bir hayırseverlik değil, devletin vatandaşına karşı sorumluluğuydu. Savcıların kazanma hırsıyla masumları mahkum ettirebildiği bir sistemde, Zorunlu Müdafii olarak atanan avukat, teraziyi dengeleyecek tek güçtü. Yıllar süren lobi faaliyetleri sonucunda, 1914'te Los Angeles'ta ülkenin ilk Zorunlu Müdafii ofisi açıldı. Bu sistem, parası olmayan bireylerin de zorunlu müdafii sistemiyle avukat atanması ve silahların eşitliği ilkesi gereği devlet karşısında eşit birer özne olmasını sağladı.

Bilginin Demokratikleşmesi

İyi bir lider, bilgiyi kendine saklayan değil, onu yayan ve anlaşılır kılandır. Clara Foltz, hukuk dilinin karmaşıklığını ve kapalılığını, şeffaflık ilkesine aykırı buluyordu. Hukuku sadece avukatların tekeline bir sır olmaktan çıkarmak için yayıncılık kimliğini kullandı. Çıkardığı "The New American Woman" dergisinde ve "San Diego Daily Bee" gazetesinde, hukuki süreçleri halkın anlayabileceği sade bir dille anlattı. "Bir Kadının Avukatın Mücadeleleri ve Zaferleri" başlıklı köşe yazılarında, mahkeme koridorlarında yaşananları şeffaf bir şekilde okurlarına aktardı. Onun şeffaflık anlayışı sadece metinlerde kalmadı; fiziksel uygulamalara da yansıdı. Mahkemelerde sanıkların suçlu gibi demir kafesler içinde tutulmasına itiraz etti ve bu uygulamanın kaldırılmasını sağladı. Ayrıca hapishanelerdeki kötü koşulları ifşa ederek, çocuk suçluların yetişkinlerden ayrılması ve kadın mahkumlar için kadın görevlilerin atanması gibi insani reformların öncüsü oldu. Clara için şeffaflık, devletin vatandaşına nasıl muamele ettiğinin görünür kılınması demektir.

BİR İLKE, BİR LİDER

ÖRNEK ALINAN TECRÜBELER,
ETKİ YARATAN YAŞANMIŞLIKLAR

Bir İlke, Bir Strateji: San Jose'den Dünyaya Yayılan Etki

Clara Foltz'un hikayesi, yerel bir mücadelenin nasıl küresel bir standarda dönüştüğünün ders niteliğindeki örneğidir. Kariyerine San Jose'de, beş çocuklu bekar bir anne olarak, yerel mahkemelerde terk edilmiş kadınların ve mülksüzlerin davalarına bakarak başladı. San Jose'deki bu yerel pratik, ona sistemin açıklarını teorik kitaplardan değil, bizzat sahadan öğrenme fırsatı verdi. Yerelde edindiği bu deneyimleri, önce eyalet başkenti Sacramento'ya taşıyarak yasaları değiştirdi, ardından ulusal platformlara taşıyarak Zorunlu Müdafii fikrini tüm ülkeye yaydı. Onun San Jose'de ektiği tohumlar, bugün sadece California'da değil, modern demokrasilerin çoğunda adil yargılanma hakkının temeli olan kurumsal yapılara dönüştü. Yerel bir liderin, kısıtlı imkanlarla başlattığı bir hareket, tutarlı ve kararlı bir stratejiyle evrensel bir modele evrildi.

Clara Shortridge Foltz, 1934 yılında hayata veda ettiğinde ardında sadece kazanılmış davalar değil, tamamen dönüştürülmüş bir hukuk sistemi bıraktı. Kariyerinin sonlarında, 1910 yılında Los Angeles Bölge Savcı Yardımcısı olarak atanan ilk kadın olması, onun sistemin hem savunma hem de iddia makamında liyakat ile var olabileceğinin kanıtıydı. Onun hayatı, günümüzün genç hukukçuları ve yönetim gönüllüleri için şu net mesajı taşır: "Statükoyu yönetmekle yetinmeyin, sistemi iyileştirin".

Clara, önüne konulan kuralları kabul etmedi. Bunun yerine, kuralların meşruiyetini sorguladı ve onları daha adil olanlarla değiştirdi. Bugün bir mahkeme salonunda, maddi gücü olmayan bir sanığın yanında devlet tarafından atanmış bir avukat oturuyorsa bu, San Jose'li o cesur kadının adalet kalkanını herkes için erişilebilir kılma mücadelesinin bir sonucudur. Clara Foltz liderliğin bir unvan değil, bir eylem biçimi olduğunu hayatıyla ispatlamıştır.

ADIM ADIM YÖNETİŞİM

SORUMLULUK VE HESAP VEREBİLİRLİK: YÖNETİŞİMİN TEMEL TAŞI

Yönetişim denildiğinde çoğu zaman akla kurumsal yapılar, resmi mekanizmalar ya da büyük karar alma süreçleri gelir. Oysa yönetim, gündelik hayatın içinde, farkında olarak ya da olmayarak sürekli temas ettiğimiz bir anlayışı ifade eder. Bir okulda alınan kararlar, bir gençlik oluşumunda yürütülen çalışmalar, bir mahallede kurulan dayanışma ilişkileri ya da gönüllü bir ekipte paylaşılan görevler; tümü yönetişimin farklı düzeylerdeki yansımalarıdır. Bu yapının ayakta kalabilmesi ve anlamlı bir şekilde işlemesi ise bazı temel ilkelere dayanır. Bu ilkelerin başında sorumluluk ve hesap verebilirlik gelir.

Hayatımızda sıkça duyduğumuz ama bazen tam olarak anlamlandıramadığımız bir kavramdır "hesap verebilirlik". Peki, nedir bu hesap verebilirlik? Basitçe söylemek gerekirse, alınan kararların, yapılan işlerin sonuçlarının açıklanması ve bunun sorumluluğunun taşınmasıdır. Yani bir kişi ya da grup, yaptığı her hareket için hem kendine hem de etkilenenlere karşı sorumludur.

Bu tanım, hesap verebilirliği soyut bir kavram olmaktan çıkarıp gündelik yaşamın içine taşır. Hesap verebilirlik, yalnızca üst düzey yöneticilerin ya da karar alıcıların yükümlülüğü değildir. Küçük ya da büyük ölçekte sorumluluk alan herkes, yaptığı işin sonucunu açıklayabilme cesaretini göstermek durumundadır. Bu durum, yönetişimi tek yönlü bir otorite ilişkisi olmaktan çıkarır; karşılıklı etkileşim ve güven temelli bir sürece dönüştürür.

Hesap verebilirlik olmadan, yönetim sadece kağıt üzerinde kalır. Çünkü karar alanlar "Ben böyle yaptım, sonuçlarına katlanacaksınız" denebilir. Örneğin, bir gönüllü projede lider, yapılan hataları gizler veya açıklamazsa, ekip içinde güven sarsılır. Bu durum, insanların sürece olan inancını azaltır ve katılımı düşürür. Sonuçta, "Beni görmüyorlar, bana değer vermiyorlar." hissi ortaya çıkar.

ADIM ADIM YÖNETİŞİM

Bu örnek, hesap verebilirliğin eksikliğinin ne denli yıkıcı sonuçlar doğurabileceğini açıkça gösterir. Güven duygusu zedelendiğinde, insanların bir arada üretme isteği azalır. Katılım gönüllülüğünden zorunluluğa, hatta zamanla tamamen kopuşa dönüşebilir. Yönetişim, katılım olmadan anlamını yitirir; katılım ise güven ortamı olmadan sürdürülemez. Bu nedenle hesap verebilirlik, yalnızca etik bir ilke değil, aynı zamanda sürdürülebilirliğin temel şartıdır.

Hesap verebilirlik sadece hata yapmayı kabul etmek değil, başarıları da şeffafça paylaşmaktır. Bu süreç, karşılıklı güveni ve saygıyı besler. Karar verenler, aldıkları kararların sonuçlarını açıklayarak hem kendilerini hem de topluluğu güçlendirir. Böylece insanlar, karar süreçlerine daha çok inanır ve daha çok katılır.

Başarıların paylaşılması, yönetim kültüründe sıkça göz ardı edilen bir boyuttur. Oysa başarıların görünür kılınması, sürece emek veren herkesin kendini değerli hissetmesini sağlar. Bu durum, sorumluluk bilincini artırır ve kolektif aidiyet duygusunu güçlendirir. Şeffaflık, hem olumlu hem olumsuz sonuçların açıkça konuşulabilmesini mümkün kıldığında, yönetim daha sağlıklı bir zeminde ilerler.

Birey olarak bizler de çevremizdeki olaylarda hesap sorabiliriz. Bu, bir öğretmene, bir koordinatöre ya da arkadaşımıza yöneltilebilecek "Neden böyle yaptın?" sorusudur. Tabii bu soru, yargılayıcı değil, yapıcı bir şekilde sorulduğunda gerçek anlamını bulur. Hesap verebilirlik, sorgulama ve açıklama kültürünü geliştirmekle mümkündür.

Bu noktada hesap sormanın, çatışma yaratmakla eşdeğer görülmemesi gerekir. Yapıcı bir sorgulama, ilişkileri zedelemek yerine güçlendirebilir. Açıklama talep etmek, karşı tarafı değersizleştirmek anlamına gelmez; aksine sürece dahil olma isteğinin bir göstergesidir. Yönetişim kültürü, tam da bu karşılıklı sorgulama ve açıklama pratiğiyle derinleşir.

ADIM ADIM YÖNETİŞİM

Gençler olarak bizler, hem hesap verebilirliği talep etmeli hem de kendi yaptıklarımız için sorumluluk almalıyız. Çünkü gerçek yönetim, sadece karar alanların değil, sürecin her parçasının sorumluluk üstlenmesiyle oluşur. Bu bilinçle hareket etmek, hem kendimizi hem çevremizi güçlendirir.

Gençlik alanında sorumluluk ve hesap verebilirlik, geleceğin yönetim anlayışını şekillendiren temel unsurlardan biridir. Bugün küçük bir ekipte, bir öğrenci topluluğunda ya da bir gönüllülük faaliyetinde edinilen bu bilinç, yarının daha adil, daha şeffaf ve daha katılımcı yapıların önünü açar. Bu nedenle sorumluluk almak ve hesap verebilirliği içselleştirmek, bireysel bir tercih olmanın ötesinde toplumsal bir gereklilik olarak karşımıza çıkar.

Adım adım ilerleyen yönetim anlayışı, tam da bu noktada anlam kazanır. Küçük sorumluluklarla başlayan süreçler, güçlü bir hesap verebilirlik kültürüyle birleştiğinde kalıcı ve dönüştürücü etkilere sahip olur. Bu etki, yalnızca bugünü değil, birlikte kuracağımız geleceği de şekillendirir.

SAĞLIK

BİLİNÇLİ TERCİHLER, GÜÇLÜ YAŞAMLAR

KIŞ AYLARINDA GERÇEKTEN TAKVİYE GIDALAR GEREKLİ Mİ?

Soğuk havalar, kar ve yağmur derken kış mevsimiyle birlikte grip ve soğuk algınlığı gibi hastalıklar da artış gösterir. Bu dönemde birçok insan bağışıklığını nasıl güçlendirebileceği sorusuna yanıt aramaya başlar. Bağışıklık denince akla ilk gelenler ise vitaminler, mineraller ve diğer takviyeler gıdalardır. Peki bu takviyeler kış aylarında gerçekten gerekli midir? Bu sorunun cevabını gelin inceleyelim.

Kışın Bağışıklığa Olan İhtiyaç Neden Artıyor?

Kış mevsiminde günlerin kısalmasıyla birlikte güneş ışığına maruz kalma süresi azalır. Bu durum, vücudun D vitamini üretimini doğrudan etkiler. Çünkü D vitamini büyük ölçüde güneş ışığı sayesinde sentezlenir ve bağışıklık sistemi için önemli bir role sahiptir.

Ayrıca D vitamininin besinlerde sınırlı miktarda bulunması, kış aylarında bu vitaminin eksikliğini daha yaygın hale getirebilir.

Bunun yanı sıra soğuk havayla birlikte kapalı ortamlarda daha fazla vakit geçirilmesi ile mevsimsel hastalıkların artması bağışıklık sistemini zorlar. Bu nedenle pek çok kişi çözümü takviye gıdalarda arar. Ancak takviye gıdaların herkes için gerekli olup olmadığı üstünde tartışma olan bir konudur.

Takviye Gıdalar Zararlı mı, Faydalı mı?

En sık kullanılan takviyeler arasında C vitamini, D vitamini, çinko, omega-3 yağ asitleri ve probiyotikler yer alır. Bazı uzmanlar bu maddelerin bağışıklık fonksiyonlarını destekleyebileceğini belirtmektedir. Örneğin C vitamini hücreleri koruyan bir antioksidandır, D vitamini bağışıklık sisteminin düzenlenmesinde rol oynar ve çinko ise bazı durumlarda enfeksiyon süresini kısaltmaya yardımcıdır.

SAĞLIK

BİLİNÇLİ TERCİHLER, GÜÇLÜ YAŞAMLAR

Ancak bu takviyelerin herkeste aynı etkiyi gösterip fayda sağlayacağına dair kesin bir kanıt yoktur. Sağlıklı bireyler, ihtiyaç duydukları vitamin ve minerallerin büyük bir kısmını dengeli beslenme ile karşılayabilirler. Örneğin portakal, mandalina, brokoli gibi besinler C vitamini açısından zengindir. Somon, yumurta gibi gıdalar ise doğal D vitamini kaynakları arasında yer alır.

Beslenme ile Takviye Arasındaki Dengeyi Sağlamak

Doğal besinler yalnızca vitamin ve mineral sağlamaz. Aynı zamanda lif, antioksidanlar ve vücut için faydalı birçok bileşik içerir. Bu nedenle özellikle kış aylarında şu beslenme alışkanlıkları önemlidir:

- Turuncgiller, biber ve brokoli gibi C vitamini açısından zengin besinler tüketmek,
- Somon, yumurta ve D vitamini bakımından zengin ürünleri öğünlere eklemek,
- Yoğurt gibi probiyotik kaynaklarıyla bağırsak sağlığını desteklemek,
- Omega-3 içeren balık ve tohumları düzenli olarak tüketmek.

Bu besinler bağışıklık sistemini desteklerken, takviye gıdalara olan ihtiyacı büyük ölçüde azaltabilir.

Sağlıklı Bir Kış İçin 3 Kural

1. Beslenmeye Öncelik Ver

Takviyeler destekleyici olabilir ancak doğal besinlerin yerini tutamaz.

2. Kan Değerlerini Kontrol Ettir

Özellikle D vitamini gibi kritik değerlerinde eksiklik olup olmadığını öğrenmek için testi yaptır.

3. Uzman Görüşü Al

Diyetisyen veya doktor önerisi olmadan vitamin veya mineral takviyesi kullanma.

Takviye Gıdalar Ne Zaman Gerekebilir?

Takviye gıdalar tamamen gereksiz değildir. Bazı durumlarda takviye gıdalara ihtiyaç duyulabilmektedir:

- D vitamini eksikliği kan testiyle tespit edilmişse, doktor kontrolünde takviye alınabilir.
- Beslenme yetersizliği olan kişiler, özel diyet uygulayanlar veya bazı kronik hastalıkları bulunan bireyler için takviyeler uygun olabilir.
- Çinko gibi bazı mineraller, grip süresinin kısaltılmasında destekleyici rol oynayabilir.

SAĞLIK

BİLİNÇLİ TERCİHLER, GÜÇLÜ YAŞAMLAR

Ancak burada önemli olan, kendi kendine karar vererek takviye kullanmamak ve mutlaka bir uzmana danışmaktır. Yanlış veya gereksiz takviyeler hem gereksiz masraf hem de sağlık açısından risk oluşturabilir.

Takviye gıdalar kış aylarında bağışıklık sistemini destekleyebilir; özellikle eksikliği saptanan kişilerde doktor kontrolünde kullanıldığında fayda sağlayabilir. Ancak takviye kullanımının herkes için zorunlu olduğu yönünde genel bir kural yoktur.

Dengeli beslenme, yeterli ve kaliteli uyku, düzenli fiziksel aktivite ve bilinçli tüketim alışkanlıklarının kış aylarını daha sağlıklı, enerjik ve güçlü geçirmenin en etkili yolu olduğunu hatırlatmak gerekir.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

NEW

O.N.E. AMAZON

Amazon Yağmur Ormanlarının Dijitalleştirilerek Finansallaştırılması

Gezegelimizin en büyük karasal karbon yutağı, biyolojik çeşitliliğin kalesi ve küresel iklim sisteminin dengeleyici gücü olan Amazon yağmur ormanları, varoluşsal bir tehdit altındadır. Bilimsel veriler, ormansızlaşmanın mevcut hızla devam etmesi halinde, bu devasa biyomun 2030 yılına kadar yüzde 27 oranında ağaçsız kalabileceğini ve ekolojik bir kırılma noktasına ulaşabileceğini göstermektedir. Bu kırılma noktası, ormanın kendi yağmurunu üreten "biyotik pompa" işlevini yitirmesi ve nemli bir tropikal ormandan kuru bir savana dönüşmesi anlamına gelmektedir. Bu süreç, sadece Güney Amerika'nın su döngüsünü değil, küresel oksijen arzını ve karbon dengesini de geri dönülemez biçimde bozacak bir felaket senaryosudur.

Bu krizin temelinde, modern küresel ekonominin doğayı fiyatlandırmadaki yapısal başarısızlığı, yani derin bir ekonomik paradoks yatmaktadır. Mevcut piyasa koşullarında, Amazon'daki bir ağacın ölü hali (kereste olarak işlenmiş veya tarım arazisine yer açmak için yakılmış durumu), onun canlı halinden, yani ekosistem hizmetleri sunan, karbon depolayan ve biyolojik çeşitliliği barındıran varlığından daha fazla maddi değer üretmektedir. Ormanı korumak bir maliyet kalemi olarak görülürken, onu yok etmek kârlı bir yatırım olarak teşvik edilmektedir.

O.N.E. Amazon projesi, bu tarihsel değer asimetrisini düzeltmek amacıyla ortaya çıkan, teknoloji ve finansın kesişim noktasında konumlanan radikal bir girişimdir. Proje, ormanın görünmez ekolojik hizmetlerini ölçülebilir, doğrulanabilir ve en önemlisi ticareti yapılabilir finansal varlıklara dönüştürmeyi hedeflemektedir. "Amaçlı Yatırım" vizyonu çerçevesinde şekillenen bu model, koruma faaliyetlerini hayırseverlikten çıkarıp, küresel sermaye piyasalarıyla entegre, yüksek getirili bir varlık sınıfı haline getirmeyi amaçlamaktadır.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

NEW

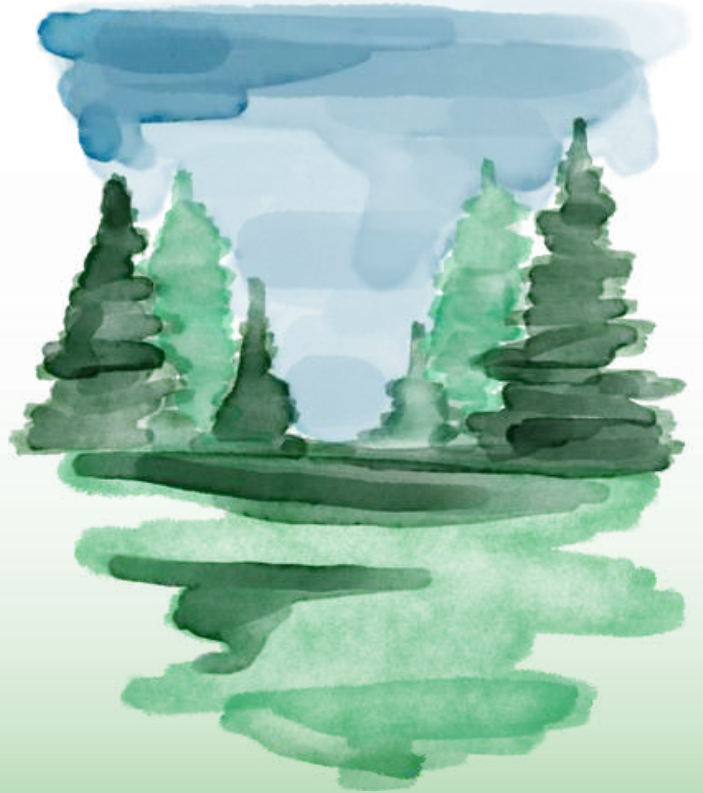
Bu yazımızda, O.N.E. Amazon'un teknolojik altyapısını, token ekonomisini, sosyal etkilerini ve bu yeni modelin beraberinde getirdiği karmaşık etik, düzenleyici ve jeopolitik sorunları derinlemesine analiz edeceğiz. Mato Grosso hükümeti ile yapılan anlaşmalar, Panama'daki girişimler ve uluslararası finans kuruluşlarıyla kurulan ortaklıklar ışığında, projenin sadece çevresel bir çözüm önerisi mi, yoksa doğanın finansallaşması sürecinde yeni riskler barındıran bir "dijital sömürgecilik" örneği mi olduğu sorusuna yanıt arayacağız.

Ekonomik Paradoksun Anatomisi ve Yeni Değer Teoremi

Canlı ve Ölü Arasındaki Değer Uçurumu

Amazon ormanlarının korunmasındaki başarısızlığın kökeninde, ekolojik değer ile piyasa değeri arasındaki kopukluk yatmaktadır. Geleneksel ekonomik modeller, ormanın sağladığı kritik hizmetleri dışsalılık olarak kabul eder ve bunları Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) hesaplamalarına dahil etmez. Sonuç olarak, ormanı kesip yerine soya fasulyesi ekmek veya sığır otlatmak, ölçülebilir bir ekonomik çıktı yaratırken; ormanın varlığını sürdürmesi, ekonomik bir hareketsizlik olarak algılanır. O.N.E. Amazon'un temel felsefesi, bu denklemi tersine çevirmektir: "Korumanın, ormansızlaşmadan daha değerli olabileceğini kanıtlamak".

Bu paradoksu aşmak için proje, doğayı pasif bir kaynak deposu olmaktan çıkarıp, aktif hizmet üreten bir varlık statüsüne yükseltmeyi önerir. Bu yaklaşım, Amazon'un sunduğu hizmetlerin, örneğin atmosferden çekilen her ton karbondioksitin veya korunan her nadir türün finansal bir karşılığı olması gerektiği tezine dayanır. Proje, Amazon'un görünmez hizmetlerini ölçülebilir varlıklara dönüştürerek, küresel sermayeyi koruma faaliyetleriyle hizalamayı ve uzun vadeli korumayı yatırımcılar, hükümetler ve toplumlar için akıllıca bir ekonomik seçim haline getirmeyi hedefler.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

NEW

Amaçlı Yatırım (Investment with Purpose) Vizyonu

O.N.E. Amazon, koruma finansmanını yeniden tanımlarken "Amaçlı Yatırım" kavramını merkeze alır. Bu kavram, klasik ESG (Çevresel, Sosyal ve Yönetişim) yatırımlarından veya hayırseverlikten farklı olarak, yatırımcılara hem rekabetçi finansal getiriler hem de doğrulanabilir çevresel etki sunan hibrit bir modeli ifade eder. Amaç, sadece zarar vermemek değil, aynı zamanda pozitif ekolojik etki yaratırken sermaye birikimi sağlamaktır.

Bu vizyonun hayata geçmesi, ormanın biyofiziksel gerçekliğinin dijital verilere tercüme edilmesine bağlıdır. O.N.E. Amazon, bu süreci doğanın verileştirilmesi/dijitalleştirilmesi olarak adlandırır. Bu sayede, orman arazileri spekülasyon gayrimenkul varlıkları olmaktan çıkarak, ekosistem performansı üzerinden değerlendirilen menkul kıymetlere dönüşür. Bu modelde yatırımcı bir arsa satın almaz, o arsanın ürettiği ekolojik değeri satın alır ve bu değerini sürdürülebilirliğinden kâr elde eder.

Pazar Dinamiklerinde Karbon ve Ötesi

Projenin ekonomik modeli, geliri tek bir kaynağa bağlamak yerine farklı alanlara yayarak daha dayanıklı ve sürdürülebilir bir yapı kurmayı amaçlar. Karbon piyasaları bugün bu alandaki en yerleşik ve işleyen mekanizma olsa da O.N.E. Amazon'un ortaya koyduğu vizyon bununla sınırlı değildir. Proje, karbon kredilerinin ötesinde, doğanın ürettiği farklı değerlerin de ekonomik sistem içinde karşılık bulabileceği bir model önerir.

Bu çerçevede karbon piyasalarıyla kurulan entegrasyon özel bir önem taşır. IoF (Internet of Forests – Ormanların İnterneti) platformu üzerinden sağlanan sürekli ve doğrulanabilir MRV verileri (yani ölçme, raporlama ve doğrulama süreçleri) karbon kredilerinin gerçekten neyi temsil ettiğini şeffaf biçimde ortaya koyar. Klasik sistemlerde olduğu gibi yılda bir yapılan denetimlere dayalı, kesintili ve gecikmeli kontroller yerine; sahadan gelen gerçek zamanlı veri akışı kullanılır. Bu da karbon azaltımının kağıt üzerinde değil, fiilen gerçekleştiğini kanıtlar. Bu yaklaşım, karbon piyasalarında sıkça eleştirilen "yeşil aklama" riskini ciddi biçimde azaltır. Güvenilirliği yüksek, veriye dayalı bu karbon kredileri, Karbon Bankası üzerinden daha değerli ve tercih edilen varlıklar hâline gelirken, piyasa içinde premium fiyatlarla işlem görebilecek bir nitelik kazanır.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

NEW

Bioçeşitlilik verilerinin ekonomik değere dönüştürülmesi, hatta uzun vadede karbon piyasalarının sunduğu imkânların bile ötesine geçen bir potansiyel barındırmaktadır. Çünkü Amazon yalnızca ağaçlardan oluşan bir ekosistem değil; ilaç, biyoteknoloji ve tarım-bilim alanları için son derece kıymetli bir genetik bilgi hazinesidir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren şirketler, yeni ilaçların geliştirilmesi, hastalıklara dayanıklı ürünlerin üretilmesi ve yenilikçi biyolojik çözümler bulunması amacıyla, doğadaki canlı türlerini ve genetik özelliklerini incelemeye dayanan biyoprospeksiyon (biyolojik kaynak tarama) çalışmalarına büyük ilgi göstermektedir.

O.N.E. Amazon'un önerdiği model, tam da bu noktada devreye girer. Şirket, Amazon ormanlarının genetik ve ekolojik verilerine lisanslı ve kontrollü erişim sağlayarak, bu bilgiyi ticari Ar-Ge süreçlerine açmayı hedefler. Böylece ekonomik değer yaratmak için ormanı kesmek, yok etmek ya da fiziksel olarak sömürmek yerine; ormanın taşıdığı bilgiyi ve biyolojik çeşitliliği koruyarak değerlendirmek mümkün hâle gelir. Bu yaklaşım, Amazon'u tüketilen bir doğal kaynak olmaktan çıkarıp, korunması gereken ve bilgisiyle değer üreten bir varlık olarak yeniden konumlandırır.

Ormanların İnterneti (IoF)

O.N.E. Amazon'un ekonomik modelinin inandırıcılığı, ürettiği verinin doğruluğuna, sürekliliğine ve dış müdahalelere kapalı olmasına dayanır. Bu ihtiyaca yanıt olarak geliştirilen Ormanların İnterneti (Internet of Forests – IoF), Amazon biyomunu gerçek zamanlı olarak izleyen, analiz eden ve dijital ortama aktaran kapsamlı bir teknolojik altyapı sunar. MIT Media Lab, Veea ve AECOM iş birliğiyle geliştirilen bu sistem, ormanı yalnızca izlenen bir alan olmaktan çıkarıp, dijital bir ikize dönüştürür. Böylece ekolojik süreçler, ölçülebilir, doğrulanabilir ve ekonomik değer üretmeye elverişli veriler hâline gelir.

IoF, tek bir sensöre dayanan basit bir izleme sistemi değildir. Aksine, birbirini tamamlayan çok katmanlı bir mimari üzerine kuruludur. Sabit ölçüm istasyonları, belirli orman bölgelerinde sıcaklık, nem ve benzeri çevresel göstergeleri yüksek hassasiyetle izleyerek referans veriler üretir. Bu noktalar, sistemin bilimsel doğruluk çıpası işlevini görür. Daha geniş alanlarda ise dağıtık IoF düğümleri devreye girer; orman bütünlüğünü, hayvan hareketlerini ve insan faaliyetlerini düşük enerji tüketimiyle, uzun süreli ve kesintisiz biçimde takip eder. Buna ek olarak, biyo-algılama sistemleri sayesinde ekosistemin sağlığı moleküler düzeyde analiz edilir; topraktaki, sudaki ve havadaki kimyasal ve mikrobiyolojik göstergeler üzerinden ormanın yaşamsal durumu okunur.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

NEW

Bu yer tabanlı sensör ağı, uydu görüntüleri, LiDAR (ışık algılama ve uzaklık tayini) ve SAR (sentetik açıklıklı radar) teknolojileriyle desteklenir. Böylece ormanın yalnızca yüzeyi değil, kanopi yapısından toprak nemine kadar üç boyutlu ekolojik haritası sürekli güncellenir. Ortaya çıkan tablo, Amazon'un statik bir fotoğrafı değil; anlık olarak yaşayan, değişen ve tepki veren bir dijital temsildir.

Uç Bilişim ve Otonom Tepki Yeteneği

Amazon gibi devasa, erişimi zor ve iletişim altyapısının sınırlı olduğu bir coğrafyada, bu ölçekteki verinin merkezi sunuculara taşınarak işlenmesi hem pratik hem de sürdürülebilir değildir. O.N.E. Amazon bu sorunu, uç bilişim (edge computing) yaklaşımıyla çözer. Veea'nın hibrit uç-bulut mimarisi sayesinde veriler, binlerce kilometre ötedeki veri merkezlerine gönderilmeden, toplandıkları noktada, yani ormanın içinde işlenir.

Bu yapı, sisteme hız ve özerklik kazandırır. Örneğin bir motorlu testerenin sesi, bir iş makinesinin yarattığı titreşim ya da bir yangının termal izi algılandığında, sistem milisaniyeler içinde tehdidi tanımlar ve otomatik tepki mekanizmalarını devreye sokar. Yapay zekâ destekli analiz katmanı ise görsel, işitsel ve sayısal verileri bir arada değerlendirir. Görüntü analizi canlı türlerini otomatik olarak tanımlarken, akustik izleme sistemleri ormanın ses manzarası üzerinden ekosistem sağlığına dair çıkarımlar yapar. Böylece loF, yalnızca ölçen değil, yorumlayan ve tepki veren bir dijital sinir sistemi gibi çalışır.

Blokzincir

Bu kadar karmaşık ve yüksek değerli bir sistemde asıl mesele, üretilen veriye güvenilip güvenilemeyeceğidir. O.N.E. Amazon, bu güven sorununu çözmek için blokzinciri teknolojisini sistemin merkezine yerleştirir. Sensörlerden gelen her veri, daha kaynağındayken şifrelenir ve blokzinciri üzerinde değiştirilemez bir kayıt hâline getirilir. Böylece verinin sonradan silinmesi, değiştirilmesi ya da manipüle edilmesi teknik olarak imkânsız hâle gelir.

Bu yaklaşım, karbon piyasalarının kronik problemleri olan yeşil aklama ve çifte sayım risklerine doğrudan bir yanıt sunar. Geleneksel karbon kredilendirme sistemlerinde kullanılan seyrek ve manuel denetimlerin yerini, loF ve dijital analitik platformun birlikte sağladığı sürekli ölçme, raporlama ve doğrulama (MRV) sistemi alır. Sonuç olarak yatırımcılar ve düzenleyiciler, korunan her hektarın durumu hakkında denetim seviyesinde, gerçek zamanlı ve güvenilir veriye erişir. Bu da doğa korumayı iyi niyet beyanlarından çıkarıp, ölçülebilir ve hesap verebilir bir ekonomik faaliyete dönüştürür.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

NEW

Token Ekonomisi (Tokenomics) ve O.N.E. Amazon Token (OAT)

O.N.E. Amazon'un finansal mimarisinin merkezinde, O.N.E. Amazon Token (OAT) yer alır. OAT, klasik anlamda spekülasyona açık bir kripto para olarak değil; değeri doğrudan somut bir varlığa dayanan, düzenleyici çerçeve içinde tasarlanmış bir dijital finansal araç olarak kurgulanmıştır. Bu nedenle token, ABD Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu'nun yaklaşımına uygun biçimde, doğaya dayalı bir Gerçek Dünya Varlığı (Real World Asset – RWA) niteliği taşır. Amaç, OAT'yi kripto piyasalarının yüksek oynaklığından ayrıştırarak, kurumsal finans dünyasının kabul edebileceği bir yatırım aracına dönüştürmektir.

Bu yapının temelini oluşturan denklem son derece nettir: "1 Token = 1 Hektar." Her bir OAT, Amazon ormanlarında belirlenmiş tek bir hektarlık alanın korunmasına ilişkin hakları ve bu alanın ürettiği ekosistem hizmetlerinden doğan ekonomik değeri temsil eder. Karbon tutumu, biyolojik çeşitlilik ve veri üretimi gibi unsurlar, bu değer somut karşılıklarıdır. Toplam token arzı 750 milyon adetle sınırlandırılmıştır; bu da teorik olarak 750 milyon hektarlık bir koruma alanının finansal olarak temsil edilmesi anlamına gelir. Böylece soyut bir yatırım ürünü yerine, coğrafi olarak tanımlanabilir ve ölçülebilir bir doğal varlık dijitalleştirilmiş olur.

OAT'nin değerinin yalnızca teknik bir varsayıma değil, hukuki bir temele dayanması hedeflenmiştir. Token'ın arkasında, "Arazi Kullanım Anlaşmaları" (Land Use Agreements) yer alır. Bu anlaşmalar, arazinin mülkiyetini devretmez, bunun yerine söz konusu alanın belirli ekosistem hizmetlerini üretme ve koruma amaçlı kullanım haklarını, uzun vadeli (30 yıla kadar) bir süre için finansal olarak yapılandırır. Böylece doğrudan toprak satışı yerine, koruma odaklı kullanım hakkı menkul kıymetleştirilmiş olur.

Kurumsal yatırımcıların ama özellikle de emeklilik fonları ve sigorta şirketlerinin bu yapıya dâhil olabilmesi için, token altyapısı ERC-3643 standardı üzerine inşa edilmiştir. Bu standart, izinli bir blokzinciri mimarisi sunar. Pratikte bu, OAT'lerin herkes arasında serbestçe dolaşan anonim varlıklar olmadığı anlamına gelir. Token transferleri yalnızca kimliği doğrulanmış, KYC (Müşterini Tanı) ve AML (Kara Para Aklama ile Mücadele) süreçlerinden geçmiş, yetkilendirilmiş yatırımcılar arasında gerçekleşebilir. Düzenleyici uyum, sonradan eklenen bir denetim mekanizması değil; sistemin bizzat koduna gömülmüş bir ilke hâline gelir.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

NEW

O.N.E. Amazon'un amaçlı yatırım yaklaşımını anlamak için en kritik soru, yaratılan ekonomik değerin kimde kaldığıdır. Şirketin yayınladığı resmi dokümanlarına göre, OAT satışlarından ve yan gelirlerden (yani karbon kredileri ve biyolojik veri lisanslarından elde edilen gelirin) %85'i menşe ülkede tutulur. Bu oran, doğa temelli projelere yöneltilen karbon sömürgeciliği eleştirilerine karşı bilinçli olarak konumlandırılmıştır.

Bu yerel payın büyük kısmı, O.N.E. Amazon Etki ve Sürdürülebilirlik Fonu aracılığıyla yenilenebilir enerji, altyapı yatırımları ve teknoloji transferi gibi uzun vadeli projelere yönlendirilir. Bunun yanında, arazi sahiplerine ve koruma faaliyetlerine doğrudan yapılan ödemelerle, ormansızlaşmadan vazgeçmeyi teşvik eden somut bir ekonomik alternatif sunulur. Ev sahibi hükümetler ise yasa uygulama ve restorasyon faaliyetlerini finanse edecek payı alarak, koruma sürecinin aktif bir tarafı hâline gelir. Bu yapı, ormanı korumanın ekonomik yükünü yerel toplulukların omuzlarından alıp, küresel sermaye ile paylaşmayı hedefler. Böylece doğa, ya korunacak bir maliyet unsuru ya da yok edilerek gelir elde edilecek bir kaynak olmaktan çıkar; sürdürülebilir biçimde değer üreten bir varlık olarak yeniden tanımlanır.

Sosyal Etki, Topluluk Dinamikleri ve Stratejik Ortaklıklar

Topluluk Mekanizması ve DAO Yönetişi

O.N.E. Amazon, projenin merkezine yerli halkları ve yerel toplulukları koyduğunu iddia eden bir yönetim modeli sunmaktadır. "Topluluk Mekanizması" olarak adlandırılan bu yaklaşım, yerel aktörlerin yalnızca projeden fayda sağlayan pasif paydaşlar değil, aynı zamanda karar alma süreçlerine katılan öznelere dönüşmesini hedefler. Bu katılımın, blokzinciri tabanlı bir Merkeziyetsiz Otonom Organizasyon (DAO) yapısı üzerinden sağlanacağı belirtilmektedir. Teoride bu model, toplulukların proje yönü üzerinde oy hakkına sahip olmasını ve alınan kararların yerel önceliklerle uyumlu olmasını güvence altına almayı amaçlar.

Ancak bu vaadin sahadaki karşılığı tartışmalıdır. Dijital altyapının sınırlı, internet erişiminin düzensiz ve dijital okuryazarlığın düşük olduğu Amazon'un ücra bölgelerinde, teknik olarak karmaşık bir DAO yapısının ne ölçüde işlevsel olabileceği belirsizdir. Daha da önemlisi, bu dijital yönetim mimarisi içinde yerli liderlerin ne kadar gerçek ve bağımsız bir karar gücüne sahip olacağı sorusu açıkta kalmaktadır. Buna rağmen proje, yerli halkların atadan kalma bilgilerini belgeleyerek nesiller arası aktarımı güçlendirmeyi ve bu bilgilerin nasıl, kim tarafından kullanılacağına ilişkin veri egemenliğini toplulukların elinde tutmayı vaat etmektedir.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

NEW

Etik İkilemler, Veri Egemenliği ve Dijital Sömürgecilik Biyoprospeksiyon ile Biyokorsanlık Arasındaki İnce Çizgi

O.N.E. Amazon'un gelir modelleri içinde en fazla tartışma yaratan alanlardan biri, karbon kredilerinin ötesine geçen ve karbon dışı veri olarak adlandırılan biyolojik verilerin satışlarıdır. Proje, ilaç ve biyoteknoloji şirketlerine Ar-Ge çalışmaları ve biyoprospeksiyon, yani doğadaki biyolojik kaynakların bilimsel amaçlarla taranması için veri lisanslamayı öngörmektedir. Bu yaklaşım, Amazon'un yalnızca bir ekosistem değil, aynı zamanda küresel ölçekte değerli bir genetik bilgi havuzu olarak konumlandırılması anlamına gelir.

Ancak biyoprospeksiyon, etik sınırları net biçimde çizilmediğinde kolaylıkla biyokorsanlığa dönüşebilir. Yerli halkların yüzyıllardır kullandığı tıbbi bitkilerin ya da genetik özelliklerin, çok uluslu şirketler tarafından patentlenerek ticarileştirilmesi ve bu süreçte yerel toplulukların dışarıda bırakılması, geçmişte defalarca yaşanmış bir adaletsizliktir. O.N.E. Amazon, gelirlerin büyük kısmının yerelde kaldığını vurgulayarak bu riski yönettiğini savunsa da, daha temel bir soru cevapsız kalmaktadır: Biyolojik verinin mülkiyeti kime aittir? Bir ağacın DNA'sı, o ağacın bulunduğu toprağın sahibine mi, o toprağın egemenliğini elinde tutan devlete mi, yoksa bu bilgiyi ölçen ve dijitalleştiren teknoloji şirketine mi aittir? Bu belirsizlik, etik tartışmanın merkezinde durmaya devam etmektedir.

Veri Egemenliği mi, Dijital Bağımlılık mı?

O.N.E. Amazon, Ormanların İnterneti (IoF) aracılığıyla üretilen tüm verilerin hukuken devlete ait olduğunu ve menşe ülkede kaldığını özellikle vurgular. Bu söylem, yüzeyde bakıldığında ulusal egemenliği güçlendiren bir çerçeve sunar. Ancak pratikte durum daha karmaşıktır. Verilerin toplanması, işlenmesi, analiz edilmesi ve ekonomik değere dönüştürülmesi; büyük ölçüde ABD merkezli teknoloji şirketlerinin altyapısına, yazılımlarına ve algoritmalarına bağlıdır.

Bu durum, dijital sömürgecilik eleştirilerini kaçınılmaz kılmaktadır. Amazon ülkeleri, kendi doğal varlıklarını izlemek ve yönetmek için yabancı teknoloji ekosistemlerine bağımlı hâle gelmektedir. Veri kâğıt üzerinde devlete ait olsa bile, o veriyi anlamlı kılan analitik modeller ve finansal araçlar dış aktörlerin kontrolündedir. Ekvador merkezli çevre örgütü Acción Ecológica'nın bu tür projeleri "Metaverse'deki karbon sömürgeciliği" olarak tanımlaması, dijital varlıkların yerli topraklar üzerinde yeni ve görünmez hak iddiaları yaratabileceğine dair güçlü bir uyardır.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

NEW

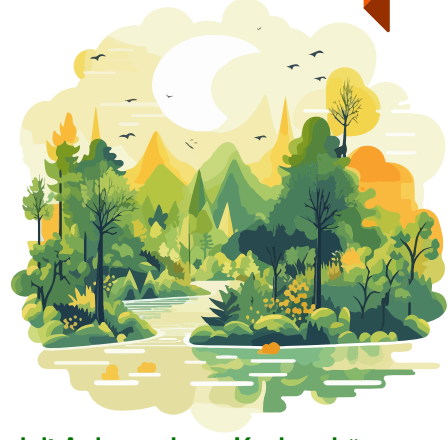
Mahremiyet Sorunu

loF ağı, ormanı koruma amacıyla tasarlanmış olsa da, sürekli izleme kapasitesi nedeniyle bir tür dijital panoptikon yaratma potansiyeline sahiptir. Yasadışı ağaç kesimini veya yangınları tespit etmek için kurulan sensörler, uydular ve dronlar; aynı zamanda ormanda yaşayan toplulukların gündelik hayatlarını da görünür kılabılır. Yerli halkların hareketleri, yaşam pratikleri ve ritüellerinin sürekli kayıt altına alınması, ciddi bir mahremiyet ihlali riskini beraberinde getirir. Verilerin anonimleştirildiği iddia edilse bile, özellikle izole kabilelerin yaşadığı hassas bölgelerde bu bilgilerin sızması, toplulukları misyonerlik faaliyetlerinden madencilığe, turizm baskısından güvenlik tehditlerine kadar pek çok dış müdahaleye açık hâle getirebilir.

Düzenleyici Riskler ve Gelecek Beklentileri

SEC Onayı ve Hukuki Belirsizlik

O.N.E. Amazon'un en güçlü iddialarından biri olan "SEC düzenlemelerine tabi token" söylemi, aynı zamanda projenin en kırılgan noktalarından biridir. Mevcut durumda, OAT için tamamlanmış bir SEC kaydı ya da açık bir onay bulunmamaktadır. ABD'de kripto ve dijital varlıklara yönelik düzenleyici ortam hem katı hem de öngörülemezdir. SEC'in, doğaya dayalı bu tür bir varlığı nasıl sınıflandıracacağı; token'ı klasik bir menkul kıymet olarak mı değerlendireceği belirsizliğini korumaktadır. Olası bir ret ya da uzun süren hukuki süreçler, projenin finansal sürdürülebilirliğini ciddi biçimde zorlayabilir.

Uzun Vadeli Anlaşmaların Kırılganlığı

Projenin temelini oluşturan 30 yıllık arazi kullanım anlaşmaları, Latin Amerika'nın dalgalı politik ortamında önemli riskler barındırır. Hükümet değişiklikleri, politika önceliklerinin kayması ya da yerel toplulukların rızasını geri çekmesi, bu uzun vadeli taahhütleri geçersiz kılabılır. Shuar Federasyonu'nun, O.N.E. Amazon ile yaptığı anlaşmayı eşitsiz bulduğu gerekçesiyle iptal etmesi, yerel rızanın ne kadar hassas ve geri alınabilir olduğunu somut biçimde göstermektedir.

Karbon Piyasalarındaki Güven Erozyonu

Küresel karbon piyasaları, son yıllarda değersiz ya da abartılı krediler nedeniyle ciddi bir güven kaybı yaşamaktadır. Saygın sertifikasyon kuruluşlarının dahi eleştiri konusu hâline gelmesi, bu piyasalardaki genel algıyı zedelemiştir. O.N.E. Amazon, loF teknolojisi sayesinde denetim düzeyinde veri sunduğunu iddia ederek bu krizi aşmayı hedeflese de, piyasa genelindeki güvensizlik, OAT'nin algılanan değerini olumsuz etkileyebilir.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

TÜKETMEDEN KARŞILAMA

NEW

Kurtarıcı Bir Model mi, Yeni Bir Sömürü Biçimi mi?

O.N.E. Amazon, çevre koruma tarihinde iddialı, teknolojik açıdan sofistike ve vizyoner bir deney olarak öne çıkmaktadır. Amazon'u yaşayan hâliyle finansal bir varlığa dönüştürme fikri, ormansızlaşmanın ekonomik nedenlerine doğrudan temas eden cesur bir girişimdir. Ormanların İnterneti, uç bilişim ve blokzinciri teknolojilerinin birleşimi, doğayı izleme ve anlama kapasitemizde gerçek bir sıçrama yaratma potansiyeli taşır.

Buna karşılık ilgili oluşum, çözmeye çalıştığı sorun kadar derin paradokslar da üretmektedir. Amaçlı yatırım söylemi altında doğanın finansallaştırılması, ekolojik sistemleri piyasa mantığına tabi kılma riskini beraberinde getirir. Veri egemenliği, biyoprospeksiyon ve yerli halkların hakları konusundaki tartışmalar, projenin yalnızca teknik değil, aynı zamanda politik ve etik bir sınavdan geçtiğini göstermektedir. Shuar Federasyonu'nun tepkisi ve dijital sömürgecilik eleştirileri, teknolojinin tek başına çözüm olamayacağını açıkça ortaya koymaktadır.

O.N.E. Amazon, vaat ettiği şeffaflığı hayata geçirebilir, yerli toplulukların katılımını sembolik olmaktan çıkarıp gerçek bir ortaklığa dönüştürebilir ve düzenleyici belirsizlikleri aşabilirse, küresel koruma finansmanında yeni bir sayfa açabilir. Aksi hâlde, iyi niyetle başlayıp yerel gerçekliklere çarpan pek çok girişim gibi, Amazon'un uzun proje mezarlığında yerini alma riskiyle karşı karşıyadır. Bu projenin kaderi, teknolojisinin gücünden çok, insanı ve doğayı merkeze alan etik köprüleri ne kadar sağlam kurabildiğine bağlı olacaktır.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

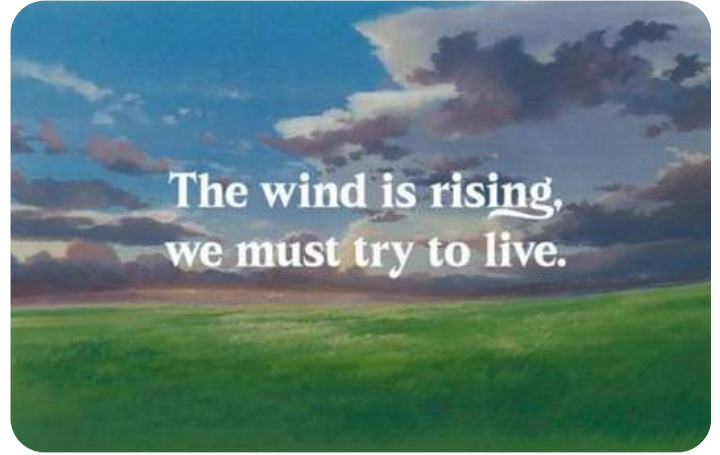
KÜLTÜR & SANAT

GÜZELLİĞİN AHLAKI: RÜZGÂR YÜKSELİYOR ÜZERİNE

Geçenlerde önüme Miyazaki'nin ünlü anime filmlerinden 'Rüzgar Yükseliyor' dan bir kesit çıkmıştı. Bu kesitin içerisindeki anlamlı sözlerden biri de filmin en başında sizlerle olacak olan o söz:

"The wind is rises! We must to try to live."

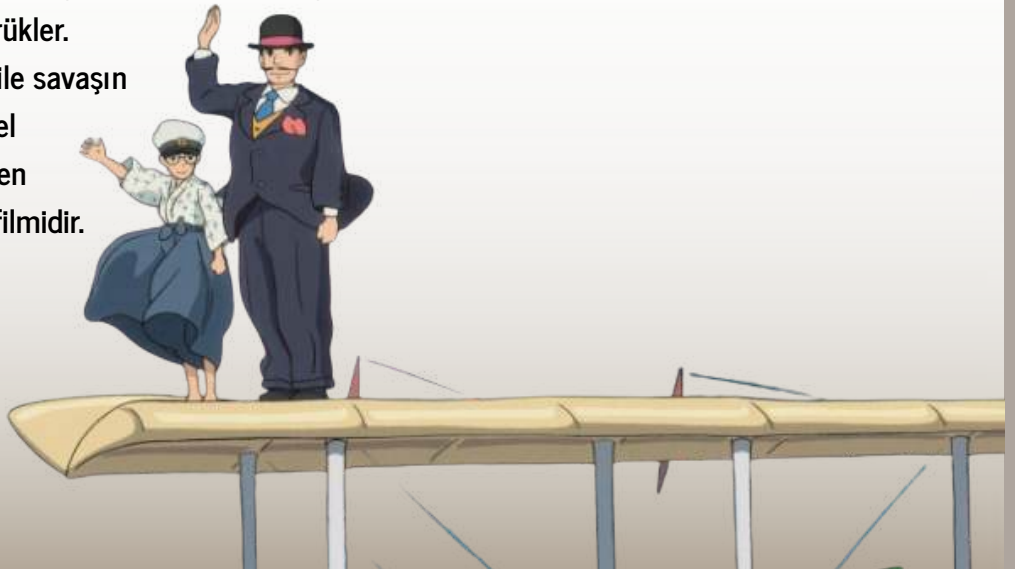

Bu sözde daha fazla derinlik anlamaya başlarken kendimi birden filmi izlerken buldum ve sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyorum.

Hayao Miyazaki, çağdaş sinema tarihinde yalnızca bir animasyon yönetmeni değil; doğayla, insanla ve vicdanla konuşan bir anlatıcı olarak konumlanıyor. Onun filmleri çocuklara hitap ediyor gibi görünse de, aslında yetişkinliğin en ağır sorularını fısıldıyor bizlere: İlerleme nedir? Güzellik kime hizmet eder? İnsan, ürettiği şeyden sorumlu mudur?

1941 yılında Tokyo'da doğan Miyazaki'nin çocukluğu, II. Dünya Savaşı'nın gölgesinde geçiyor. Babasının uçak parçaları üreten bir fabrikada çalışması, gökyüzü ve uçak imgesini hayatının merkezine yerleştirirken; savaşın yıkıcılığı, onu derin bir pasifizme sürükler.

Bu ikilik -uçmaya duyulan hayranlık ile savaşın yıkıcılığı- Miyazaki sinemasının temel gerilim hattıdır. Bu hattın en çıplak, en kişisel ifadesi ise Rüzgâr Yükseliyor filmidir.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

KÜLTÜR & SANAT

Bu pasifizimde yer alan imgeleri herkes kendi hayatında, yaşadığı yerde, şehirde bulabilir. Miyazaki biraz da sanatını bu şekilde genişletiyor ve filmleriyle bu alanda tüm insanlara hitap edecek filmler üretmeye devam ediyor.

Rüzgâr Yükseliyor, Japon mühendis Jiro Horikoshi'nin hayatından esinlenen yarı-otobiyografik bir anlatıdır. Jiro'nun hayali savaşmak değil; güzel uçaklar tasarlamaktır. Ancak bu hayal, onu kaçınılmaz olarak savaş endüstrisinin merkezine taşıyor.

Miyazaki burada alıştığımız epik anlatıyı terk ediyor. Filmde ne kahramanlık vardır ne de zafer. Bunun yerine sessiz bir soru dolaşır sahnelerin arasında:

"İnsan, iyi niyetle yaptığı bir şeyin kötü sonuçlarından sorumlu mudur?"

Film boyunca rüzgâr metaforu, hem özgürlüğü hem de kontrol edilemeyen tarihsel akışı temsil ediyor. Bu tarihsel akışta geçmişin yıkıcı izleri bulabiliyorsunuz. Jiro'nun rüyalarında karşılaştığı İtalyan mühendis Caproni'nin söylediği şu cümle, filmin etik merkezini kuruyor aslında:

"Uçaklar lanetli rüyalar; ama yine de güzeldirler." Miyazaki bu noktada seyirciyi rahatlatmaz.. Jiro'yu ne aklar ne de mahkûm eder. Onu, modern dünyanın trajik figürü olarak sunar: İyiyi isteyen ama kötünün parçası olan insan.

Miyazaki'nin Dünya Görüşü: Umutsuzluk İçinde Umut

Miyazaki sineması çoğu zaman "umutlu" olarak tanımlanıyor. Ancak bu umut naif değildir. Rüzgâr Yükseliyor, belki de onun en karamsar filmidir. Yine de film bittiğinde geriye mutlak bir umutsuzluk kalmaz. Çünkü Miyazaki için umut, sonucu değiştirmekten çok vicdanı korumakla ilgilidir.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

KÜLTÜR & SANAT

Onun dünyasında:

- İlerleme her zaman ahlaki değildir
- Teknoloji nötr değildir
- Doğa affedici ama unutkan değildir
- İnsan zayıftır, ama farkındalıkla değer

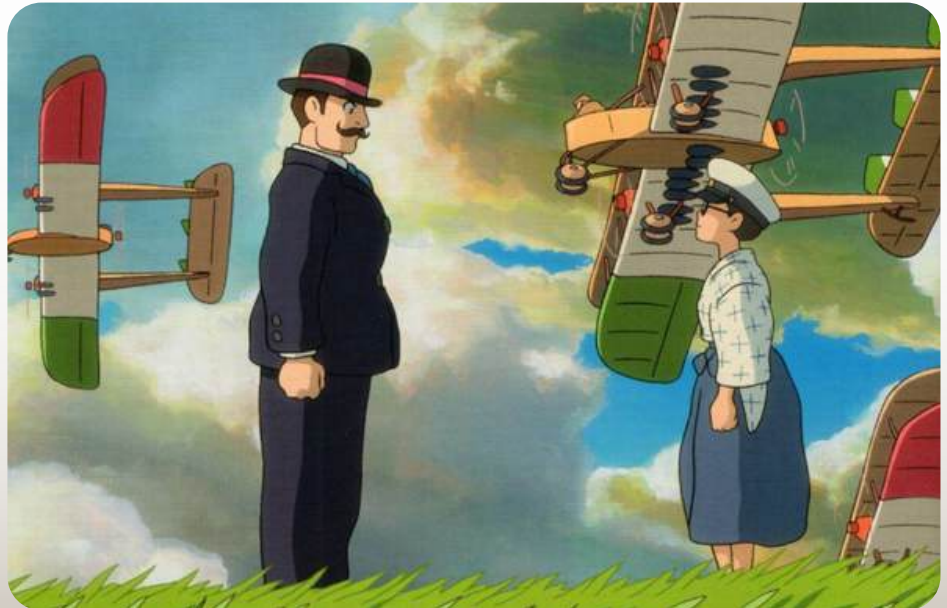
Bu yönüyle Rüzgâr Yükseliyor, yalnızca Japonya'nın savaş öncesi tarihine değil; bugünün dünyasına da bakıyor.

Bilim insanları, mühendisler, yazılımcılar, sanatçılar... Hepimiz Jiro'ya biraz benzeriz. Güzel şeyler üretiriz; ama o güzelliğin nasıl kullanılacağını her zaman seçemeyiz.

Rüzgâr Hâlâ Yükseliyor

Hayao Miyazaki, bu filmle seyirciye bir cevap değil, bir sorumluluk bırakıyor. Rüzgâr hâlâ yükseliyor —ama ona nasıl yön vereceğimiz bize kalmış.

Belki de Miyazaki'nin bizlere asıl mesajı şudur:
Dünya kusurlu olabilir, ama onu daha az zalim kılmak hâlâ mümkündür.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

EDEBİYAT

KLASİKLERE NEDEN DÖNÜYORUZ?

Hız Çağında Yavaş Metinlere Duyulan İhtiyaç

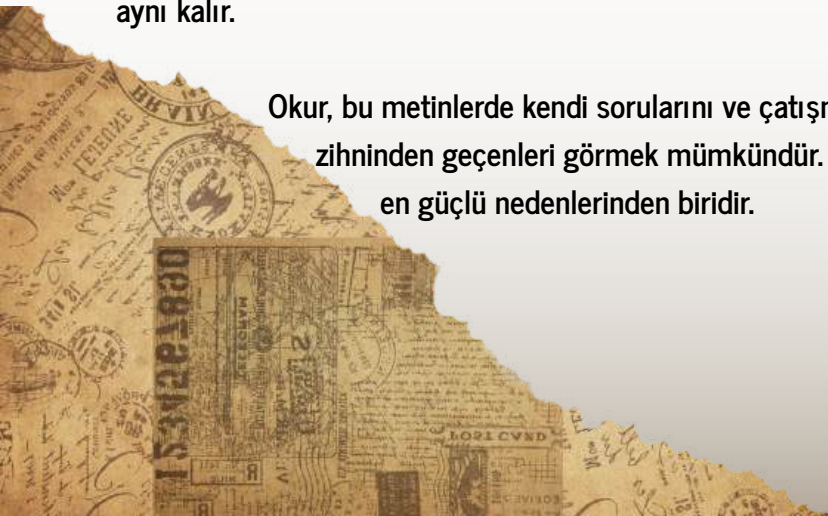
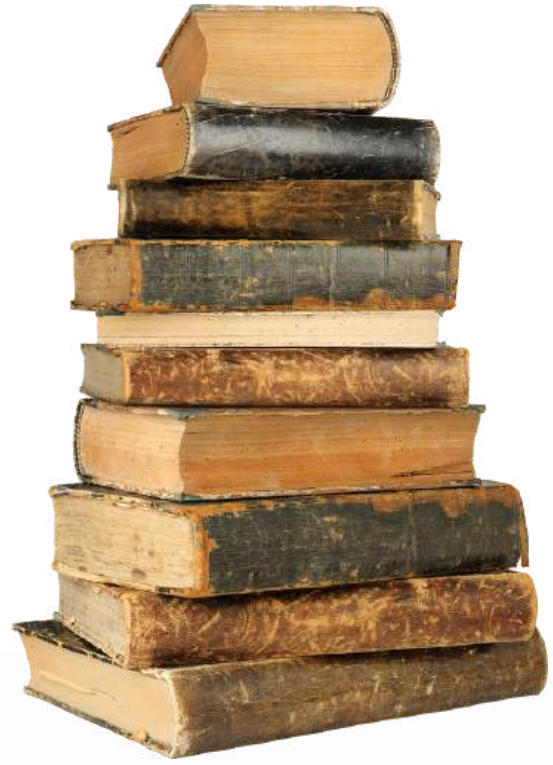
Modern dünyada her şey hızla tüketilirken, kalın klasik romanlara geri dönmek ilk bakışta bir çelişki gibi görünebilir. Dijital çağın kısa metinlerine, hızlı hikâyelerine alışmış okurlar için klasikler sabır ister. Bildirimlerin, ekranların ve sürekli akan içeriklerin arasında klasik bir romana başlamak, bilinçli bir yavaşlama kararıdır. Ancak tam da bu nedenle klasikler, çağımız insanı için ayrı bir anlam taşır.

Özellikle zor zamanlarda, belirsizlik arttığında ya da hayat karmaşıklaştığında birçok insanın yolu yeniden klasiklere çıkar. Çünkü klasik metinler acele etmez; okurdan da acele etmesini beklemez. Bu metinler, hızın değil derinliğin peşindedir.

Zamana Direnen İnsan Hikâyeleri

Klasik eserler zamana direnen metinlerdir. Onları değerli kılan yalnızca eski olmaları değil, insan doğasını evrensel bir dille anlatmalarındır. Aşk, yalnızlık, iktidar, vicdan, suç ve pişmanlık gibi temalar; yüzyıllar önce yazılmış olsalar bile bugün hâlâ geçerliliğini korur. Değişen yalnızca dönemlerdir; insanın temel meseleleri aynı kalır.

Okur, bu metinlerde kendi sorularını ve çatışmalarını bulur. Bir karakterin iç monoloğunda, kendi zihninden geçenleri görmek mümkündür. Bu benzerlik duygusu, klasiklerin hâlâ okunmasının en güçlü nedenlerinden biridir.

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT

EDEBİYAT

Okurdan Sabır İsteyen Metinler

Klasiklere dönmek aynı zamanda yavaşlamayı kabul etmektir. Günümüz metinleri çoğu zaman hızlı tüketim için yazılırken, klasikler okuru düşünmeye, durmaya ve anlamaya zorlar. Uzun betimlemeler, ayrıntılı iç çözümlemeler ve ağır ilerleyen olay örgüleri, okuru metnin içine adım adım çeker.

Sayfalar ilerledikçe metinle kurulan bağ derinleşir. Bu bağ, okuru sadece hikâyenin içine değil, kendi iç dünyasına da taşır. Klasik bir roman okurken geçirilen zaman, yalnızca okuma süresi değil; aynı zamanda düşünme ve içe dönme süresidir.

Edebi Güven ve Tanıdık Limanlar

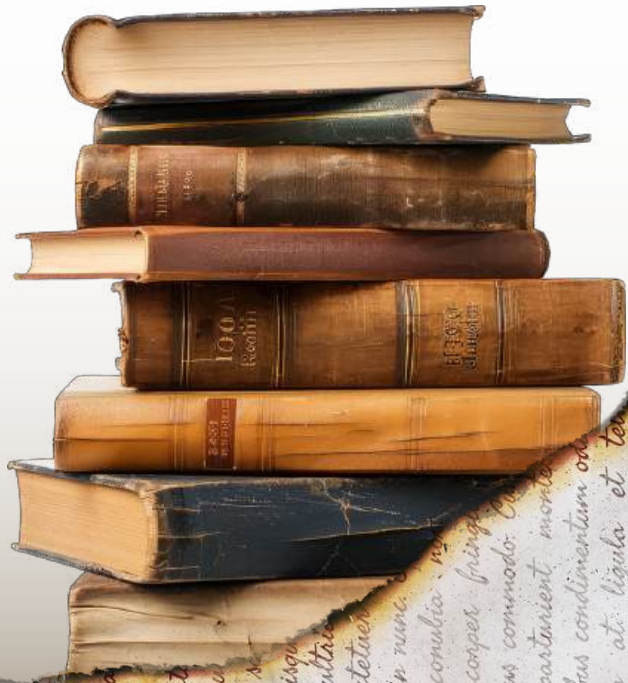
Bir diğer önemli neden güven duygusudur. Daha önce milyonlarca insan tarafından okunmuş, tartışılmış ve değerini kanıtlamış eserler, okura edebi bir güven alanı sunar. Ne okuyacağını bilmediği bir dünyada klasikler, sağlam bir liman gibidir. Okur, bu metinlerin kendisini yarı yolda bırakmayacağını bilir.

Bu güven, okuma deneyimini de derinleştirir. Okur, metnin nereye varacağını merak etmekten çok, yolculuğun kendisine odaklanır. Klasikler, okuru acele ettirmez; onunla birlikte yürür.

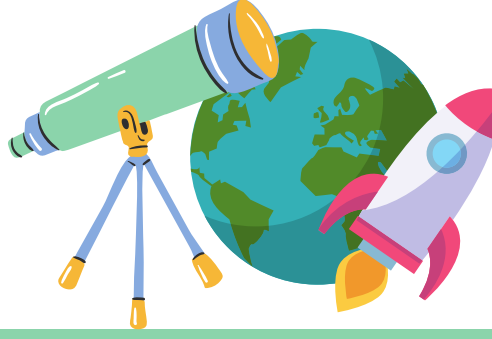
Geçmişten Bugüne Uzanan Anlam Köprüsü

Klasikler aynı zamanda bugünü anlamanın anahtarlarından biridir. Toplumsal yapıların, sınıf çatışmalarının ve bireysel sancıların kökeni çoğu zaman bu metinlerde saklıdır. Bugün hâlâ benzer sorunları konuşuyor olmamız, insanın temel meselelerinin değişmediğini gösterir. Klasikler, geçmişle bugün arasında güçlü bir bağ kurar.

Klasiklere dönmek geçmişe kaçmak değildir; aksine bugünü daha net görmek için geçmişle konuşmaktır. Her yeni okuma, metni değil okuru değiştirir. Bu yüzden klasikler, her kuşakta yeniden okunur ve her seferinde başka bir anlam kazanır. Okur değiştikçe, klasikler de onunla birlikte dönüşür.

BİLİM ADASI

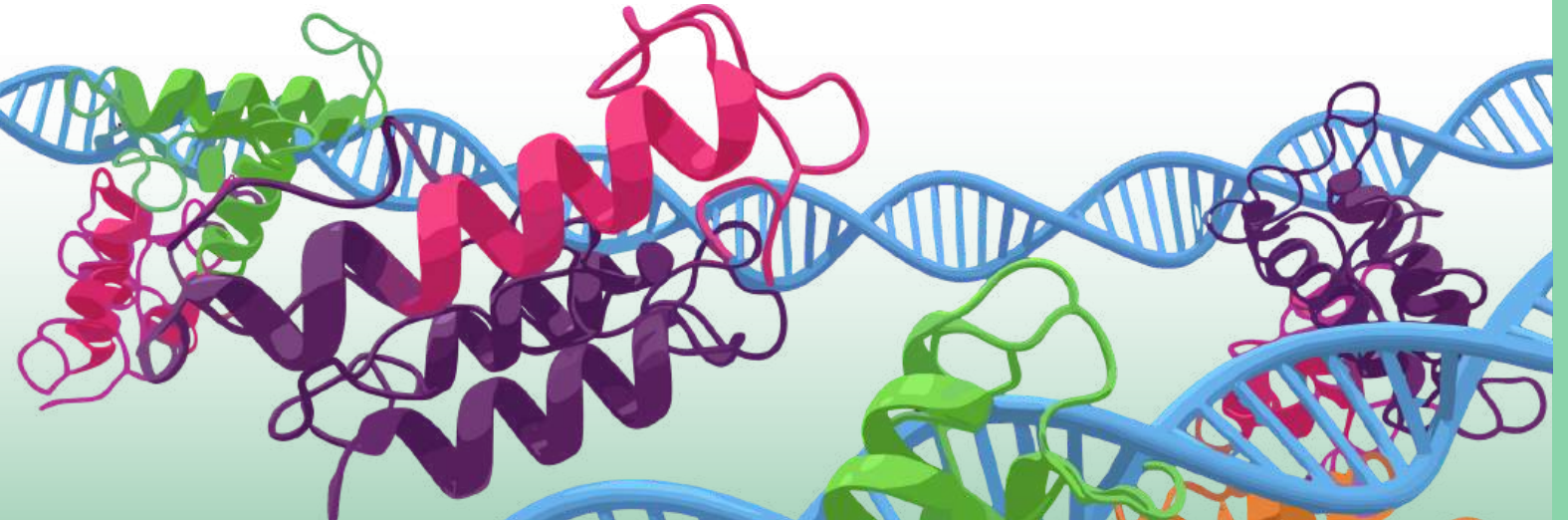

AZİZ SANCAR VE EKİBİNDEN BEYİN KANSERİ ARAŞTIRMALARINDA KRİTİK ADIM

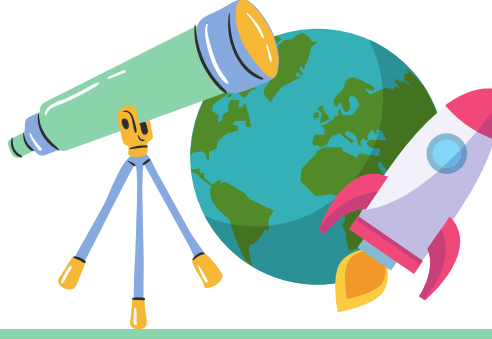
2015 Nobel Kimya Ödülü, hücrelerin hasarlı DNA'yı tamir ederek genetik bilgiyi nasıl koruduklarını moleküler düzeyde haritalayan çalışmaları ile Tomas Lindahl, Paul Modrich ve Aziz Sançar'a ortaklaşa verilmişti. Bu çalışma, hücrelerimizin güneşten gelen zararlı ışınlar karşısında kendini nasıl koruduğunu bir nevi harita gibi ortaya çıkarmıştır.

Genetik bilginin depo edildiği DNA molekülleri, UV ışınları, toksik maddeler, rastgele mutasyonlar ya da yüksek ısı nedeniyle zarar görebilirler. Ancak DNA'nın onarım mekanizması sayesinde bu hasarlar düzeltilmektedir. Bu karışık onarım mekanizması birçok bilim insanı tarafından yıllarca incelenmiştir. Araştırmacılar bir onarım mekanizması olduğunu bilmelerine rağmen bunun hangi proteinle ya da hangi sırayla yapıldığını net bir şekilde ortaya koyamamışlardı. Sançar'ın çalışmasının önemi ise burada karşımıza çıkmaktadır. Çünkü yaptığı araştırma sayesinde, onarım mekanizması moleküler düzeyde incelenmiş ve ispatlanmıştır. Bu ödül sonrası, 2022 yılında ise beyin kanseri tedavisi ile ilgili büyük bir gelişime imza atmıştır.

BİLİM ADASI

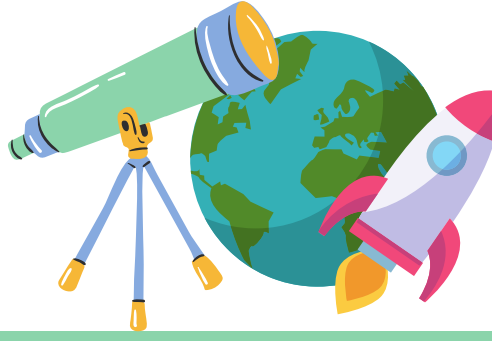

Aziz Sancar'ın çalışmasında ele alınan Glioblastoma, beyindeki en agresif ve en hızlı büyüyen kötü huylu tümör tipidir. Bu tümör, beynimizde nöronların dışında, onlara destek olan, besleyen, koruyan ve bir arada tutan yardımcı hücrelerden biri olan "astrosit" hücrelerde başlar. Olgun sinir hücrelerimizin büyük bir kısmının bölünme yeteneği yoktur, yani bu hücreler post-mitotik yapıdadır. Kanseri, temelde kontrolsüz bir hücre bölünmesi süreci olduğu için, bölünmeyen nöronların kanserleşme ihtimali de oldukça düşüktür. Ancak destek hücreleri olan astrositler bölünme yeteneğine sahiptir ve bu süreçte bir hata olursa kontrolden çıkarak glioblastomayı oluştururlar. Beyin kanserinin tedavisi özellikle kan-beyin bariyeri nedeniyle de oldukça karmaşıktır; bu bariyer birçok maddenin beyne ulaşmasını engelleyen bir hücre tabakasıdır. Bu katman, patojenlerin beyne girmesine engel olmakla birlikte birçok kemoterapi ilacının da gerekli bölgeye gitmesine engel olmaktadır. Temozolomid (TMZ) bu engeli aşabilen az sayıdaki kemoterapi ilacından biridir ve bir hasta glioblastoma teşhisi konduğunda, temozolomid genellikle tedavi planının bir parçası olur. Ancak glioblastoma hastalarının yarısından fazlası ilaca yanıt vermiyor ve yanıt verenler bile genellikle hastalıkla çok uzun süre yaşayamıyor. Ayrıca, Glioblastoma teşhisi konan yetişkin hastaların ne yazık ki sadece %10'undan azı beş yıldan fazla hayatta kalmaktadır. Sancar ve ekibinin yaptığı araştırma ise tam bu noktada devreye girmektedir.

(Aziz Sancar ve Ekibi)

BİLİM ADASI

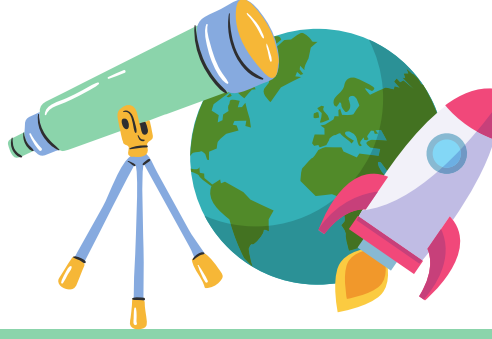
Sancar ve ekibi, EdU adlı yaygın bir laboratuvar kimyasalının glioblastoma tedavisi olarak potansiyeli olabileceğini keşfettiler. Normalde 2008'den bu yana DNA'yı etiketlemek yani daha görünür kılmak için kullanılan bir laboratuvar kimyasalı olan EdU, DNA'nın yapı taşlarından biri olan timinin kimyasal bir benzeridir. EdU, beynin koruyucu bariyerini kolaylıkla aşarak sadece aktif olarak bölünen hücrelerin DNA'sına dahil olur. Sancar ve ekibi, EdU'nun kanserli hücrenin DNA zincirine eklemlendiğinde hücrenin onarım mekanizmasını yanılttığını keşfetmiştir. Hücre, EdU'yu bir hasar olarak algılayıp kesip çıkarmakta ancak yerine tekrar ortamdaki EdU'yu yerleştirmektedir. Bilimsel literatürde "nafile döngü" olarak adlandırılan bu süreç, hücrenin enerjisini tüketerek programlı hücre ölümüne yol açmaktadır. Keşif, aslında başka bir deney üzerindeyken büyük bir rastlantı ile yapılmıştır.

Yakın zamanda yayımlanan bir makale, bu hipotezi, Sancar laboratuvarında çalışan Hümeysra Kaanoğlu ve Shawn Hingtgen'in laboratuvarında doktora adayı Adebimpe Adefolaju'nun liderliğinde bir dizi deneyle test etti. Bir deneyde, ekip çeşitli kanser hücre hatlarını EdU veya temozolomid ile dozlayarak her maddenin bu hücreleri ne kadar iyi öldürdüğünü karşılaştırdı. Test edilen tüm hücre hatlarında EdU, temozolomid'den daha etkiliydi. Özellikle TMZ ile birlikte kullanıldığında kanser hücrelerini öldürme oranının anlamlı derecede arttığı gözlemlenmiştir. Bu yaklaşım, sağlıklı sinir hücrelerine zarar vermeden sadece hızla çoğalan tümör hücrelerini hedeflemesi bakımından yüksek bir seçiciliğe sahiptir.

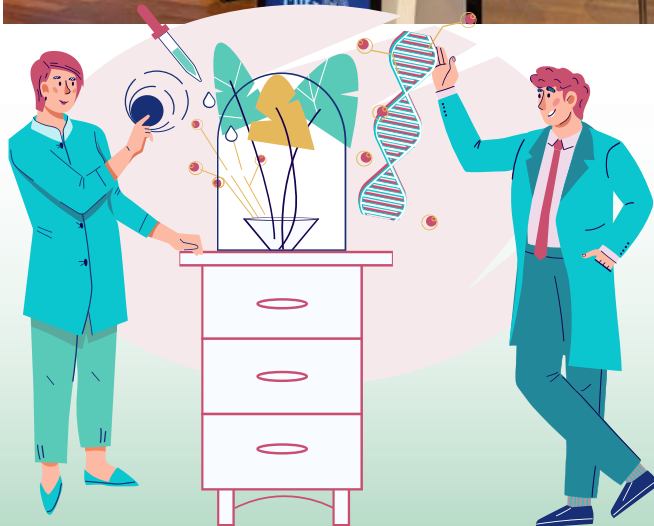
Sancar ve ekibi artık EdU molekülünün hücreyi tam olarak nasıl öldürdüğünü anladıklarını söylüyor. Bu sebeple yöntem beyin kanserinin tedavisi için potansiyel bir aday kabul edildi. Dr. Aziz Sancar, 12 Ocak 2026 tarihinde yaptığı duyuruda, çalışmaya gösterilen ilgiye teşekkür ederken kritik bir noktaya da açıklık getirmiştir: Mevcut deneysel başarıların şu aşamada yalnızca fare denekler üzerinden elde edildiğini; bulguların insanlar için güvenli ve etkili bir tedaviye dönüşebilmesi için en az iki yıllık bir klinik sürece daha ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir.

BİLİM ADASI

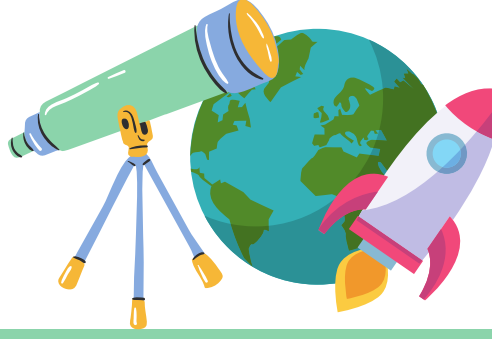

Bu bilimsel çalışmanın yürütüldüğü ekibin önemli isimlerinden biri de Dr. Sancar'ın laboratuvarında doktora çalışmalarını sürdüren Hümeysra Kaanoğlu'dur. Kaanoğlu, çalışmanın klinik potansiyeline dair şu değerlendirmeyi yapmaktadır: "Bu verimli iş birliğinin, EdU'nun bir gün böylesine yıkıcı bir teşhisle karşılaşan insanlara yardım edebileceğini göstermesi oldukça önemli. Çalışmamızın bir hastanın hayatına dokunabileceğini bilmek, bilimsel araştırmanın en tatmin edici kısmıdır."

Bu noktada, Hümeysra Kaanoğlu için ayrı bir parantez açmak istiyorum. Kendisini bu yazı için araştırma yaparken tanımış oldum ve çalışma isteği ile azminin karşılığını aldığını görmek oldukça ilham vericiydi. Kendisi, Karadeniz'in bir kasabasında büyümüş ve lisans eğitimini Koç Üniversitesi Moleküler Biyoloji, Genetik ve Psikoloji bölümlerinde tamamlamıştır. Üniversite yıllarında Dr. Aziz Sancar'ın bir dersine katılmak istemiş ancak salonun aşırı kalabalık olması nedeniyle dersi başka bir alandan canlı yayınlı izlemek zorunda kalmıştır. Dr. Sancar'ın tıpkı kendisi gibi küçük bir yerden çıkıp araştırma yapmak için ABD'ye gittiğini öğrenen Kaanoğlu, bu benzerlikten yola çıkarak "Belki ben de yapabilirim!" diyerek kendine yeni bir hedef belirlemiştir. Günümüzde Fulbright bursu ile ABD'de lisansüstü çalışmalarına devam eden Kaanoğlu, Dr. Sancar'ın DNA enzimolojisi, genomik, memeli sirkadiyen saati ve DNA onarımı üzerine odaklanan laboratuvarında araştırmalarını sürdürmektedir.

BİLİM ADASI

Sevgili Aziz Sancar gibi hayatlarını bilime, ilerlemeye ve insanlığın yararına adayan; bu yolda büyük bir tutkuyla çalışan bilim insanlarının başarılarına ve heyecanlarına tanıklık etmek bizler için büyük bir motivasyon kaynağıdır. Araştırma süreçlerinin barındırdığı tüm zorluklara rağmen; farklı disiplinlerin ve araştırmacıların kolektif bir çalışma disipliniyle bir araya gelmesi, çözümsüz görülen hastalıklara karşı yeni umutlar ve bilimsel gelişmeye de yeni basamaklar eklemektedir. Hangi alanda bir araştırmacı olarak çalışıyor olursak olalım, süreç içindeki zorlukların üstesinden ancak akademik birliktelik ve kararlı çalışmalar ile gelebiliriz.

Heyecanımızı kaybetmemek dileğiyle!

İNOVASYONUN ÖNCÜLERİ

ŞİRKETLERİN ETKİLİ DÖNÜŞÜMLERİ

A24

Sinema endüstrisi, yüz yılı aşkın tarihi boyunca sanat ve ticaret, yaratıcılık ve sermaye, risk ve güvence arasındaki hassas sarkaçta salınmıştır. Ancak 21. yüzyılın ilk çeyreğinde, bu sarkaç tehlikeli bir şekilde durma noktasına gelmişti. Hollywood'un "Büyük Altılısı" olarak bilinen stüdyolar, küresel gişe garantisi vaat eden süper kahraman evrenlerine, yeniden yapımlara ve IP sömürüsüne dayalı, algoritmik bir üretim modeline hapsolmuşken; bağımsız sinema, dağıtım kanallarının tıkanması ve dijital gürültü içinde kaybolma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Bu yazımız 2012 yılında Daniel Katz, David Fenkel ve John Hodges tarafından kurulan A24'ün, sadece bir film dağıtım ve yapım şirketi olmanın ötesine geçerek, nasıl modern bir kültür markasına dönüştüğünü; finansal kökenlerinden aldığı rasyonel risk yönetimi becerisini, radikal bir sanatsal özgürlük alanı ile birleştirerek nasıl bir yıkıcı inovasyon modeli inşa ettiğini kapsamlı bir şekilde ele almaktadır.

Hollywood Statükosu ve "Orta Sınıf" Filmlerin Yapısal Çöküşü

2012 yılına gelindiğinde, Amerikan sinema endüstrisi derin bir varoluşsal kriz ve yapısal bir bifurkasyon yaşıyordu. 2000'lerin başında DVD ve Home Video pazarının sağladığı arka kapı gelirleri, streaming'in yükselişiyle buharlaşmıştı. Bu durum, stüdyoların risk algısını kökten değiştirdi. Eskiden gişede zarar eden bir film, DVD satışlarıyla maliyetini kurtarabilirdi; ancak 2010'larda bu güvenlik ağı ortadan kalkmıştı. Bu ekonomik iklim, stüdyoları ya hep ya hiç stratejisine itti. Pazar iki uca savruldu: Tentpole filmler ile 150-200 milyon dolar bütçeli, pazarlama bütçesi üretim bütçesine denk, küresel izleyiciye hitap eden, görsel efekt ağırlıklı franchise filmler yapıldı ya da mikro bağımsızlar olarak adlandıracağımız 1-5 milyon dolar bütçeli, festivallerde ses getiren ancak geniş dağıtım ağı bulamayan, ticari potansiyeli sınırlı yapımlar yapılmaya başlandı. Bu iki uç arasında kalan, 15 ila 50 milyon dolar bütçeli, karakter odaklı, yetişkinlere yönelik dramalar, gerilimler ve orijinal senaryolar -sektör jargonunda bunlar orta bütçeli filmler olarak adlandırılır.- yok olma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Matt Damon gibi endüstri figürlerinin de sıkça dile getirdiği üzere, orta sınıf filmlerin ölümü sadece bir ekonomik tercih değil, aynı zamanda bir kültürel çoraklaşma yaratıyordu. İzleyici, formüle edilmiş süper kahraman filmleri ile erişimi zor sanat filmleri arasında bir boşlukta kalmıştı.

İNOVASYONUN ÖNCÜLERİ

ŞİRKETLERİN ETKİLİ DÖNÜŞÜMLERİ

İşte bu ölü bölgede, sinema endüstrisinin beklediği kurtarıcılar, geleneksel sanat aşığı sinefil profilinden ziyade, Wall Street'in rasyonel ve hesaplı dünyasından geldiler. A24'ün kurucu üçlüsü Daniel Katz, David Fenkel ve John Hodges, sinema sanatına duydukları tutku kadar finansal okuryazarlıklarıyla da dikkat çekiyordu.

Daniel Katz, Guggenheim Partners'ın film finansmanı bölümünü yönetiyordu. Burada edindiği deneyim, film endüstrisindeki risk kavramının nasıl yanlış fiyatlandığını görmesini sağladı. Katz, doğru bütçelenmiş ve doğru hedeflenmiş niş filmlerin, devasa pazarlama bütçeleri gerektirmeden de kârlı olabileceğini, hatta yatırımcıya daha yüksek yatırım getirisi sunabileceğini öngörüyordu.

David Fenkel, bağımsız film şirketi Oscilloscope'un kurucu ortağı ve başkanıydı. Beastie Boys'un üyesi Adam Yauch tarafından kurulan Oscilloscope'ta, alternatif içeriğin nasıl pazarlanacağını ve dağıtılacağını deneyimlemişti.

John Hodges ise Big Beach'te yapım ve geliştirme başkanıydı. Bu şirket aynı zamanda Little Miss Sunshine'ın yapımcısıydı. Hodges'ın Proje geliştirme ve senaryo seçimindeki yeteneği, ekibin yaratıcı bacağına güçlendiriyordu.

Bu üçlü, Guggenheim Partners'tan aldıkları yatırımlarıyla A24'ü kurduklarında, amaçları yeni bir "Miramax" yaratmak değildi; Miramax'ın 90'larda yarattığı kültürel etkiyi, 2010'ların dijital gerçekliğine uyarlamaktı. Miramax ise 1990'larda Harvey ve Bob Weinstein kardeşler tarafından kurulan ve o döneme kadar daha dar bir çevreye hitap eden bağımsız filmleri, büyük stüdyoların pazarlama gücüne benzer yöntemlerle geniş kitlelere ulaştıran bir yapım ve dağıtım şirketi idi. Sanatsal açıdan iddialı ama ticari olarak riskli görülen filmleri sahiplenerek; festival başarılarını, ödül kampanyalarını ve güçlü tanıtım stratejilerini bir arada kullandı. Bu sayede ilgili filmler, hem gişede başarı yakaladı hem de ana akım kültürün parçası hâline geldi. Miramax'ın asıl etkisi, bağımsız sinemanın yalnızca niş bir alan olmadığını, doğru stratejiyle kültürel ve ekonomik bir güce dönüşebileceğini göstermesiydi. Bu yüzden A24'ün kurucu üçlüsü bu Miramax etkisini 2010'lar dijital gerçekliğine uyarlamak istiyordu. Şirketin ismi, Daniel Katz'ın İtalya'da araç sürerken üzerinde bulunduğu ve bir aydınlanma yaşadığı A24 otoyolundan geliyordu. Bu metaforik isimlendirme, şirketin felsefesini de özetliyordu aslında çünkü A24 bir varış noktası değil, bağımsız sinemayı ana akım izleyiciyle buluşturan, hızla akan bir bağlantı yoluydu.

İNOVASYONUN ÖNCÜLERİ

ŞİRKETLERİN ETKİLİ DÖNÜŞÜMLERİ

Kürasyon Devrimi

2012'de kurucuların tespit ettiği temel sorun üretim değil, dağıtım ve algı yönetimi idi. Dünyada harika filmler çekiliyor, ancak bu filmler doğru kitleyle buluşamıyordu. Geleneksel stüdyolar, pazarlama bütçelerini ulusal TV kanallarına, gazete ilanlarına ve billboard'lara gömüyorlardı. Bu, "halı bombardımanı" taktiği idi. Bu stratejiyle herkese ulaşmaya çalışırken, aslında kimseyle gerçek bir bağ kurulamıyordu.

A24 ise, hedef kitlesi olan Y ve Z kuşağının medya tüketim alışkanlıklarını analiz ederek, nokta atışı pazarlama stratejisini benimsedi. Kurucular, dağıtımcılığın sadece filmi sinema salonuna taşımak olmadığını, filmin etrafında bir söylem ve hype yaratmak olduğunu anladılar. Bu yaklaşım, filmi bir ürün olarak değil, bir deneyim ve kimlik beyanı olarak konumlandırmayı gerektiriyordu.

Bu vizyonla yola çıkan A24, ilk döneminde sadece dağıtım haklarını satın aldığı filmlerle ilerledi. Ancak seçtikleri filmlerden bir tanesi olan Harmony Korine'in Spring Breakers'ı veya Sofia Coppola'nın The Bling Ring'i, sadece iyi filmler değildi. Aynı zamanda internette konuşulma potansiyeli yüksek, görsel olarak kışkırtıcı ve kültürel kodları taşıyan yapımlardı.

A24'ün Viral Pazarlama Stratejisinin Doğuşu

A24'ün Hollywood'daki ilk büyük başarısı, içerik üretiminden ziyade içerik pazarlamasında yaptığı devrimdi. Şirket, kısıtlı bütçesini bir dezavantajdan avantajlı bir yaratıcılık zorunluluğuna dönüştürdü. Sosyal medyanın, meme kültürünün ve gündelik halk dilini çözerek filmlerini sinema salonundan önce telefonlarımızın ekranlarında birer fenomene dönüştürdüler.

A24'ün kültürel radarındaki ilk büyük sinyal, Harmony Korine'in yönettiği Spring Breakers filmiydi. Film, kağıt üzerinde gişe intiharı gibi duruyordu. Doğrusal olmayan bir kurgu, neon renklerle boğulmuş bir görsel dil, tekrarlayan diyaloglar ve rahatsız edici bir nihilizm... Geleneksel bir stüdyo, bu filmi ya reddeder ya da sanat filmi kategorisine hapsedip sınırlı sayıda salonda gösterime sokardı. Ancak A24, filmin potansiyelini gördü. Pazarlama stratejisi, tam anlamıyla bir yemleme üzerine kuruluydu. A24, filmi ciddi bir dram veya suç filmi gibi değil, bir parti filmi gibi pazarladı. "Forever" sloganıyla, filmin hipnotik ve rüya benzeri atmosferini sosyal medya kampanyalarına taşıdılar. Finansal sonuç ise oldukça başarılıydı. Sadece 5 milyon dolar bütçeyle çekilen film, dünya çapında 32 milyon dolar hasılat elde etti. Bu, A24 için bir "kavram kanıtı" konsepti oldu. Yani doğru pazarlama ve kültürel kışkırtma ile en deneyisel ve izlenmesi zor filmler bile kârlı birer yatırıma dönüşebilirdi.

İNOVASYONUN ÖNCÜLERİ

ŞİRKETLERİN ETKİLİ DÖNÜŞÜMLERİ

A24'ün pazarlama cüretinin zirve noktası, Alex Garland'ın ilk yönetmenlik denemesi olan yapay zeka gerilimi *Ex Machina* (2015) için SXSW (South by Southwest) festivalinde gerçekleştirdiği kampanyaydı. SXSW, teknoloji ve sinema dünyasının kesişim noktasıydı ve A24, hedef kitlesine en doğal ortamlarında, yani flört uygulamalarında ulaştı. Kampanya kapsamında, Tinder uygulamasında "Ava" isminde, 25 yaşında bir kadının profili oluşturuldu. Profil fotoğrafında, filmde yapay zeka robotunu canlandıran İsveçli aktris Alicia Vikander'in bir fotoğrafı vardı. Festivaldeki kullanıcılar Ava ile eşleşip sohbete başladıklarında, Ava onlara standart flört soruları yerine varoluşsal ve felsefi sorular yöneltiyordu. Bu sorulardan bazıları şunlardı:

- "Hiç aşık oldun mu?"
- "İnsan olmanın ne demek olduğunu düşünüyorsun?"
- "Beni olduğum gibi kabul edebilir misin?"

Kullanıcılar Ava ile derin bir sohbet ettiklerini sanırken, aslında bir chatbot ile konuşuyorlardı. Bu aslında filmin ana teması olan Turing Testi'nin, yani bir makinenin insan olup olmadığının ayırt edilmesinin gerçek hayattaki bir simülasyonuydu. Sohbetin sonunda Ava, "Instagram profilime bak" diyerek bir link gönderiyordu. Linke tıklayan kullanıcılar, *Ex Machina* filminin tanıtım sayfasına yönlendiriliyor ve "Kandırıldınız, tıpkı filmdeki karakter gibi" mesajını alıyorlardı. Bu kampanya, etik açıdan tartışmalı bulunsa da, pazarlama literatürüne geçecek sansasyonel bir başarıydı. Bu strateji, A24'ün izleyicisini pasif bir tüketici olarak değil, aktif bir katılımcı olarak gördüğünü kanıtladı. İzleyici, filmin hikayesinin bir parçası haline getirilmişti.

A24'ün bu dönemdeki başarısı, Asimetrik Pazarlama Savaşı doktrinine dayanıyordu. Warner Bros, Universal, Disney gibi büyük stüdyoların devasa medya satın alma gücüne karşı, A24 yaratıcılık ve dijital çeviklikle cevap veriyordu. Örneğin *The Witch* filmi için açılan "Black Phillip" (filmdeki şeytani keçinin adı) Twitter hesabı, karakterin ağzından "Wouldst thou like to live deliciously?" (Lezzetli bir şekilde yaşamak ister misin?) gibi replikler paylaşarak binlerce takipçi kazandı.

Hereditary filmi için eleştirmenlerin ve influencer'ların evlerine gecenin bir yarısı ürkütücü oyuncak bebekler gönderildi. Bu taktikler ile korku ve huzursuzluğu bir pazarlama metası haline getirerek, izleyicide kaçırılma korkusu ve merak uyandırdı. A24, filmlerini satmak için filmin aurasını satıyordu aslında.

İNOVASYONUN ÖNCÜLERİ

ŞİRKETLERİN ETKİLİ DÖNÜŞÜMLERİ

Güven Sermayesi, "Moonlight" ve Yönetişim

Viral pazarlama, bir stüdyoyu görünür kılar ancak onu saygın ve kalıcı yapan şey sanatsal bütünlüktür. A24'ün ikinci evresi, dağıtımcılıktan yapımcılığa geçiş yaptığı ve endüstrideki en değerli varlık olan yönetmen güvenini kazandığı dönemdir.

2016 yılında Barry Jenkins'in yönettiği Moonlight, A24 tarihinde bir dönüm noktası oldu. A24, bu projeye ilk kez tam anlamıyla yapımcı koltuğuna oturdu. Proje, kağıt üzerinde Hollywood'un tüm risk parametrelerini zorluyordu. Film, Miami'nin uyuşturucu ve suç dolu bir mahallesinde geçiyordu. Siyahi, eşcinsel bir erkeğin büyüme hikayesini anlatıyordu. Tanınmış bir yıldız oyuncusu yoktu. Her ne kadar filmin başrolü Mahershala Ali olsa da o dönemde henüz bugünkü şöhretine sahip değildi. Geleneksel stüdyoların çok niş veya çok riskli diyerek kapıdan çevireceği bu proje için A24, Jenkins'e tam destek verdi. 1.5 milyon dolar gibi mütevazı bir bütçeyle çekilen film, dünya çapında 65 milyon dolar hasılat elde etti. Ancak asıl başarı finansal değildi. Moonlight, 2017 Oscar töreninde, zarfların karıştığı o kaotik gecede La La Land'i geride bırakarak En İyi Film ödülünü kazandı. Bu zafer, A24'ü "havalı indie dağıtımcısı" liginden, "Oscar kazanan prestijli stüdyo" ligine taşıdı. Moonlight, A24'ün marka vaadini kristalize etti: "Biz, başkalarının anlatmaya cesaret edemediği, sessizlerin sesini duyuran, otantik ve riskli hikayelerin eviyiz." diyerek hem de!

Yönetmenlere Verilen 'Final Cut' Ayrıcalığı, sanatçı egemenliği açısından büyük bir önem arz eder. A24'ün yönetim modelinin kalbinde, Hollywood'un yerleşik hiyerarşisini tersyüz eden radikal bir karar yatar: Yönetmenlere tanınan "Final Cut" hakkı. Hollywood stüdyo sisteminde, Final Cut yetkisi genellikle stüdyo yöneticilerindedir. Filmler, odak gruplarına izletilir. Eğer izleyici sonu beğenmezse veya hikayeyi karmaşık bulursa, stüdyo yönetmenin iradesi dışında filmi yeniden kurgular, sahneleri atar veya sonunu değiştirir. Final Cut ayrıcalığı, genellikle sadece Steven Spielberg, Christopher Nolan veya Martin Scorsese gibi gişe garantisi olan efsanevi yönetmenlere tanınır. A24 ise henüz ilk filmini çeken yönetmenlere bile bu hakkı tanıdı.

Robert Eggers'in ilk filmi olan The Witch , 17. yüzyıl New England aksanıyla çekilmiş, yavaş tempolu, müziğin ve atmosferin diyalogdan önde olduğu bir dönem korku filmiydi. Büyük bir stüdyo, izleyici anlamıyor diyerek altyazı ekletebilir, temposunu hızlandırabilir veya sonunu daha açık hale getirebilirdi. A24, Eggers'in vizyonuna dokunmadı.

Ari Aster'in filmi olan Hereditary, korku türünün sınırlarını zorlayan bir aile travması üzerine kurulu, son derece rahatsız edici sahneler içeren bir yapımdı. A24, ticari kaygılarla filmi yumuşatmak yerine bu rahatsız ediciliği, filmin alametifarıkası yaptı.

CINEMA

İNOVASYONUN ÖNCÜLERİ

ŞİRKETLERİN ETKİLİ DÖNÜŞÜMLERİ

Bu sanatçı dostu yaklaşım, A24 için sadece etik bir duruş değil, aynı zamanda kârlı bir ekonomik stratejidir. Yönetmenler ve oyuncular, A24 projelerinde çalışmak için piyasa fiyatlarının çok altında ücretleri kabul ederler. Çünkü A24 onlara Netflix'in veya Disney'in veremediği şeyler olan, yaratıcı özgürlüğü ve sanatsal prestiji sunar. Robert Pattinson, Scarlett Johansson, Joaquin Phoenix gibi yıldızlar, A24 filmlerinde oynamak için maaşlarında indirimde gitmişlerdir. Safdie Brothers, Ari Aster ve Robert Eggers gibi yönetmenler, kariyerlerini A24 ile inşa etmiş ve stüdyoya sadık kalmışlardır. Ayrıca bu yaklaşımlarıyla kendilerine marka kimliği inşa etmişlerdir. İzleyici, A24 yapımı bir filmin yönetmenin saf vizyonu olduğunu bilir. Bu stüdyonun logosunu, yönetmenin isminden bile daha önemli bir kalite mührü haline getirmiştir. Barry Jenkins'in dediği gibi: "A24'ün filmin ne hakkında olduğunu bilmesine gerek yok, sadece nasıl hissettirdiğini bilmeleri yeterli." Bu cümle, stüdyonun veriye dayalı değil, sezgiye ve duyguya dayalı modelinin özetidir.

Hatalar, Eleştiriler ve Şeffaflık Sorunları

Her başarı hikayesinin gölgede kalan sayfaları vardır. A24'ün hızlı yükselişi, bazı dağıtım hatalarını, kültürel eleştirileri ve büyüme sancılarını da beraberinde getirdi. Şirketin cool imajının arkasında, zaman zaman tökezleyen bir yönetim pratiği mevcuttur.

Bunlardan ilki Under The Silver Lake filminin dağıtım fiyaskosu yaşamasıdır. David Robert Mitchell'ın yönettiği Under the Silver Lake, A24'ün yönetmene sonsuz güven modelinin sınırlarını test eden bir vakadır. Andrew Garfield'ın başrolünde olduğu, Los Angeles pop kültürüne, komplo teorilerine ve gizli kodlara dair bu neo-noir film, aslında tam A24 kitlesine hitap eden bir yapımdı. Ancak film, 2018 Cannes Film Festivali'nde eleştirmenlerden karışık ve olumsuz tepkiler aldı. A24 yönetimi, filmin ticari potansiyelinden endişe ederek vizyon tarihini defalarca erteledi. Sonunda film, sessiz sedasız bir şekilde VOD platformlarına gömüldü ve sadece New York ile Los Angeles'ta birkaç salonda sembolik olarak gösterime girdi. Bu süreç, A24 hayranları ve yönetmen Mitchell tarafından bir ihanet olarak algılandı. Şeffaflıktan uzak ertelemeler ve pazarlama desteğinin kesilmesi, A24'ün de zor durumlarda geleneksel stüdyolar gibi davranabildiğini, sanatı koruma misyonunun finansal kaygılarla rafa kaldırılabileceğini gösterdi. Film zamanla kült bir statü kazansa da, dağıtım süreci stüdyonun karnesinde kırık bir not olarak kaldı.

İNOVASYONUN ÖNCÜLERİ

ŞİRKETLERİN ETKİLİ DÖNÜŞÜMLERİ

A24 The Witch, Hereditary, Midsommar, It Comes at Night gibi filmlerle korku sinemasında yeni bir alt türün, Yükseltilmiş Korkunun (Elevated Horror) bayraktarı oldu. Bu terim, korkuyu sadece jumpscare ve slasher klişelerinden arındırıp; travma, yas, akıl sağlığı ve aile içi dinamikler gibi ağır temaların metaforu olarak kullanan sanatsal korku filmlerini tanımlamak için kullanıldı. Ancak bu strateji, korku sineması camiasında ciddi bir tepki yarattı. John Carpenter gibi efsanevi yönetmenler ve korku fanatikleri, yükseltilmiş korku terimini kibirli ve aşağılayıcı buldular. Eleştiri şuydu: A24 ve eleştirilenler, korku türünü ciddiye almak için onu korku olmaktan çıkarıp drama dönüştürmek zorunda hissediyorlardı. Sadece bir korku filmi değil pazarlaması, türün kendisine bir hakaret olarak algılandı. Ayrıca, It Comes at Night filminin fragmanında canavarlar ve aksiyon vaat edilip, filmin aslında minimalist bir aile dramı çıkması gibi yanıltıcı pazarlama taktikleri, izleyici güvenini zedeledi. İzleyiciler, A24 filmi dendiğinde yavaş tempo, karanlık sinematografi, belirsiz son, metaforik anlatım gibi belirli bir şablon beklemeye başladı ve bu durum, stüdyonun orijinal iddiasını zedeleyen bir "A24 House Style" klişesine dönüştü.

Bir Stüdyodan Daha Fazlası: Merch, Üyelik ve Sürdürülebilirlik

A24'ün en büyük ticari inovasyonu, sinemayı sadece izlenen bir içerik olmaktan çıkarıp giyilen, sahip olunan ve yaşanan bir yaşam tarzına dönüştürmesidir. Şirket, gelir modelini çeşitlendirerek, gişe gelirlerinin yüksek volatilitésinden korunmayı başarmıştır. Bu, medya endüstrisinde "LVMH Modeli" olarak adlandırılabilir bir stratejidir. Yani kültürel sermayeyi lüks tüketim ürününe tahvil etmek. Geleneksel stüdyoların merchandise anlayışı; oyuncak figürler, ucuz tişörtler ve posterlerdir. A24 ise bu alanı yüksek moda ve tasarım objesi seviyesine taşımıştır. A24'ün online mağazası, bir film stüdyosunun mağazasından çok Supreme gibi bir "streetwear" butiğini andırır.

A24, sinema dünyasında pek rastlanmayan bir adım atarak abonelik modeline dayalı AAA24 programını hayata geçirdi. Ayda 10 dolar karşılığında üye olan izleyiciler, A24 evreniyle daha doğrudan ve ayrıcalıklı bir ilişki kurma imkanı elde ediyordu. Bu üyelik, yalnızca dijital içeriklere erişim sunmakla kalmıyor; A24'ün küratörlüğünü üstlendiği, örneğin 90'lar modası ya da korku edebiyatı gibi belirli temalara odaklanan, yüksek kaliteli basılı zine'lerle fiziksel bir temas da sağlıyordu. Buna ek olarak üyeler, sınırlı sayıda üretilen ve satışa çıktığı anda dakikalar içinde tükenen A24 ürünlerine erken erişim hakkı kazanıyor, böylece bu ürünler yalnızca birer merch değil, koleksiyon değeri taşıyan objelere dönüşüyordu.

İNOVASYONUN ÖNCÜLERİ

ŞİRKETLERİN ETKİLİ DÖNÜŞÜMLERİ

A24'ün hikayesi, bir film stüdyosunun başarısından öte, modern iş dünyasında kimlik ekonomisinin ve paydaş kapitalizminin bir zaferidir. Daniel Katz, David Fenkel ve John Hodges, sattıkları şeyin 90 dakikalık bir görüntü değil, bir ait olma duygusu olduğunu anlamışlardır. Onlar sinemanın gişe memuru değil, "küratörü" olmayı seçmiş kişileridir. Yönetişim modellerini kontrol üzerine değil, güven ve özerklik üzerine kurdular. Yönetmenlere tanıdıkları özgürlük, izleyiciye sundukları dürüstlük ve yatırımcılara sundukları sürdürülebilir büyüme modeli, hassas bir denge üzerine kuruludur.

Ancak büyüme, her zaman bir seyreltme riski taşır. A24, bütçeleri büyütürken butik ruhunu da koruyabilecek mi? Halka açılma veya bir teknoloji devine satılma ihtimalleri konuşulurken, o cool ve bağımsız kimliğini sürdürebilecek mi?

Bugün A24, bir logodan fazlasıdır. İzleyicinin sinema salonunun karanlığında o logoyu gördüğünde hissettiği, "Burada bana yalan söylenmeyecek, burada konfor alanım sarsılacak, burada yeni bir şey göreceğim" vaadidir. Yönetişim başarısı, bu vaadi, artan bütçelerin ve kurumsal büyümenin ağırlığı altında ezdirmeden geleceğe taşıyabilmekte yatacaktır. Tıpkı en iyi A24 filmlerinde olduğu gibi; sonu belirsiz, biraz tekinsiz, riskli ama kesinlikle izlemeye değer bir üçüncü perde bizi bekliyor.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

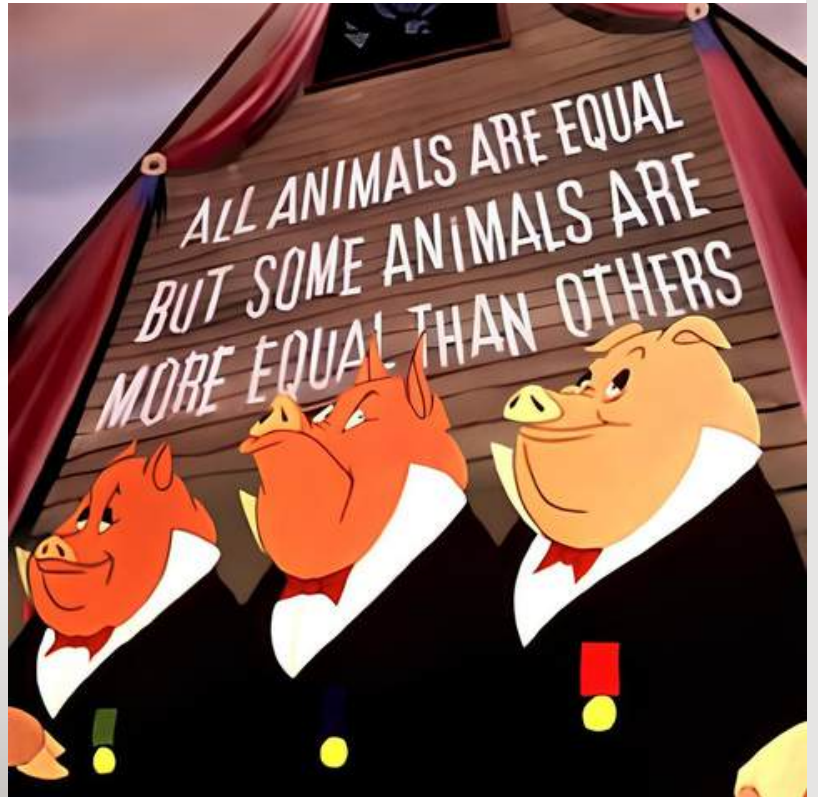

EŞİTLER ARASINDAKİ BİRİNCİ DE KİM?

"Bütün hayvanlar eşittir, ama bazı hayvanlar öbürlerinden daha eşittir"

Modern anlamda uluslararası hukukun ortaya çıkışı, 17. yüzyılda Batı Avrupa'da egemen devletlerin şekillenmesiyle başlamıştır. 19. ve 20. yüzyıllarda imzalanan Paris ve Viyana Antlaşmaları, devletler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesinde ve egemenlik ilkesinin tanımlanmasında belirleyici olmuştur. I. ve II. Dünya Savaşları ise uluslararası hukukun kapsamını genişleterek, devletler arası düzenin ötesinde insan haklarının korunması ve savaş suçlarının cezalandırılması gibi alanları da içeren bir yapıya evrilmesine zemin hazırlamıştır (Brierly, 2012).

diyordu Orwell, meşhur kitabı Hayvan Çiftliğinde. Ancak bugün bu cümle, kâğıt üzerinde eşit kabul edilen 193 devletin oluşturduğu uluslararası sistemin yapısında güçlü bir karşılık bulmaktadır. Uluslararası sistemdeki bu eşitlik anlayışı, tarihsel olarak uluslararası hukukun gelişimiyle temellendirilmiştir.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

Devletlerin egemen eşitliği, modern uluslararası hukukun yapı taşlarından biridir. Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 2. maddesinde de açıkça ifade edilen bu ilke, uluslararası sistemin işleyişi açısından önemli bir rol üstlenmektedir. Egemen eşitlik ilkesi uyarınca; devletlerin yüzölçümü, nüfusu, askerî kapasitesi ya da ekonomik gücü ne olursa olsun hukuk önünde eşit kabul edilmeleri esastır. Aynı şekilde, uluslararası antlaşmalarda her devletin imzası eşit hukuki değere sahiptir ve hiçbir devlet, bir başka devletin iç işlerine müdahale edemez. Ancak bu ilkenin uygulamada ne ölçüde hayata geçirilebildiği ise ciddi bir tartışma konusudur.

Hukuk ya da bu yazıda üzerinde durulacak olan uluslararası hukuk; oldukça karmaşık, zor ve değişken bir alandır. Özellikle Uluslararası Hukukun, devletler arası düzeni sağlayabilmek, geniş çaptaki hukuksuzluklar ile mücadele etmek ve uluslararası barışı sağlayabilmek gibi temel amaçları vardır. Devletlerin iç hukuk düzenlerine kıyasla, uluslararası hukukun oldukça sorunlu bir şekilde ilerlediğini ya da biraz daha ileri giderek bu alanın yokluğunu bile dile getirebiliyoruz. Bu şekilde söylemlerde bulunmak sanıyorum bizlere daha kolay geliyor. Ancak Uluslararası Hukuk kuralları, ulusal hukuk kurallarına kıyasla daha göreceli ve soyuttur (Savaşan, 2018). Devletler de bu kuralları farklı bir şekilde yorumladıkları -ki sistemi asıl çıkmaza sokan durumlardan biri budur- için pratikte sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Hukuk sistemine, adalete ve eşitliğe inanmak isteriz. Söz konusu uluslararası hukuk olunca da aynı fikirleri taşımamız ve gerçekten bu "güçlü" devletlerin diğer devletler için de bir şeyler yapmasını ya da "barış" amaçlı kurulan örgütlerin vizyonlarına sadık kalmalarını isteriz. Kısacası, bir ülkeye demokrasi götürme söyleminin antidemokratik bir yolla gerçekleşmemesini ya da özgürlük, eşitlik ve yaşam hakkı gibi çekirdek değerlerin bu kadar basite indirgenmemesini bekleriz.

Fakat bu isteklerimiz ile pratikteki karşılıkları uyuşmamaktadır. Bunun temel sebeplerinden biri de devletlerin, güç dağılımlarının arasındaki uçurumdur. Devletler sahip oldukları askerî, ekonomik ve siyasal güç sayesinde diğerlerinden belirgin biçimde ayrılmaktadır. Bu güç farkı, yalnızca devletler arası ilişkileri değil, aynı zamanda uluslararası hukuk kurallarının oluşumunu ve uygulanışını da doğrudan etkilemektedir.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

Kendisini siyaset bilimi alanından tanıdığımız Antonio Gramsci'ye göre (1971) hegemonya; yalnızca askeri bir baskı değil, güçlü aktörlerin kendi çıkarlarını ve değerlerini tüm dünyaya evrensel doğrular gibi kabul ettirdiği ideolojik bir süreçtir. Uluslararası hukuk da bu perspektiften bakıldığında, egemen güçlerin kendi politik ajandalarını meşrulaştırmak ve küresel düzeni kendi lehlerine sabit kılmak için kullandıkları stratejik bir araç niteliği taşımaktadır. İşte bu hegemonik devletler, Uluslararası Hukukun bazı temellerinin atılmasında da söz sahibi olmuş, hatta sistemi bir nevi kendi çıkarlarına göre düzenlemişlerdir. Bu sistemin ana çarklarından biri de Birleşmiş Milletlerdir.

II. Dünya Savaşı sonrası kurulan Birleşmiş Milletler'in (BM) kuruluş amacı, uluslararası barış ve güvenliğin korunmasıdır. BM'yi kuran temel antlaşma olan BM Şartı'nın 1. maddesinde de bu kriter belirtilmiştir. BM'nin bu amacı yerine getirmekteki en önemli organı ise Güvenlik Konseyidir. BM Şartı'nın 24. maddesinde de uluslararası barış ve güvenliğin korunmasında başlıca sorumluluğun üye devletler tarafından Güvenlik Konseyi'ne bırakıldığı belirtilmiştir. Konseyde; ABD, Rusya, Çin, Fransa ve İngiltere daimi üye olarak, iki yıllığına seçilen on adet devlet ise geçici üye olarak bulunmaktadır. (Topal, 2014). BM Şartının 27/3 maddesinde, daimi üye olan bu beş üye devlete veto yetkisi tanınmıştır. Veto yetkisinin verilmesi ile amaç, uluslararası barışın korunmasına ilişkin bir karar alınırken hukuki gerekçeler ile bu karar olumsuz ya da riskli ise kabul edilmesini engellemektir. Ayrıca bu beş daimi üyeden birinin bile veto kararı vermesi, görüşülen konunun/tasarının reddedilmesi için yeterlidir. Ancak bu veto eylemi ile güvenlik konseyinin yetkisi büyük çoğunlukla siyasi çıkarlar için kullanılmaktadır. Öte yandan büyük bir amaçla kurulan konsey, veto kararı nedeniyle amacından sapmakta ve günümüzde pek çok insan hakları ihlallerine yol açmaktadır. Beş daimi üyeden veto kararını en fazla kullanan devletler ise -sürpriz- ABD ve Rusya'dır.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

Amerika Birleşik Devletleri, veto yetkisinin aynı zamanda İsrail'e karşı sunulan hukuki yaptırımları ya da diplomatik baskıları engellemek amacıyla da kullanmaktadır. Hepimizin bildiği gibi Filistin'de uzun yıllardır devam eden insan hakları ihlalleri hala devam etmektedir. Ancak ABD; İsrail'in meşru müdafaa hakkını kullandığı argümanıya ya da sunulan tasarıların kabul edilmesinin bölgesel diplomasi süreçlerine zarar vereceği gerekçesiyle, Konsey'e gelen İsrail aleyhindeki tasarılar için veto yetkisini kullanmaktadır. Saldırıların sonucu Filistin'de, binlerce sivil ne yazık ki canını kaybetmiş, bölgedeki hastaneler, okullar ve ibadethaneler yok edilmiş, savaş hukuku bir nevi yok sayılmış ve uluslararası hukukunun temel kuralları çiğnenmiştir.

Güvenlik konseyinde verilen veto yetkisi sayesinde yaşanan insan hakları ihlallerinden bir diğeri de Suriye iç savaşıdır. 15 Mart 2011 tarihinde başlayan çatışmalar, kısa zamanda bir iç savaşa dönüşmüş ve ülkede politik istikrardan bahsetmek mümkün olmamıştır. Ülkede; savaş suçları işlenmiş, pek çok sivil, savaş uçakları, kimyasal silahlar ve bombalar kullanılarak öldürülmüş, işkenceye maruz bırakılmış ya da mülteci durumuna düşmüştür. Ülke içinde yaşanan çatışma hali uluslararası barış ve güvenliği de tehdit ettiği için bu konu Birleşmiş Milletler'in güvenlik konseyinde gündeme gelmiştir. ABD, Fransa, İngiltere ve Almanya gibi devletler yaşanan soruna bir çözüm bulunmasını istemiş, fakat konseyin daimi üyelerinden olan Rusya ve Çin herhangi bir müdahalenin Suriye'nin iç işlerine karışmak olacağını öne sürerek konunun konseyde görüşülmesine karşı çıkmıştır. Daha sonraki görüşmelerde konseyde bulunan on üç üye, Suriye'de yaşanan insan hakları ihlaline karşı bir tasarı sunmuşlardır. Ancak Rusya ve Çin bu kez veto yetkilerini kullanarak tasarinın kabul edilmesini engellemişlerdir.

SURİYE

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

Daimi üyelere tanınan bu veto hakkı, oldukça uzun bir süredir eleştirilmektedir. Çünkü bu hakka sahip olan devletler, kendi siyasi çıkarları doğrultusunda konseye gelen önerileri veto etmekte ve sistem işlevsiz bir hale gelmektedir. Konseye, daimi üyelere biri ile ilgili öneri geldiğinde o devlet direkt olarak veto yetkisi kullanmaktadır. Bu sayede daimi üyelere karşı bir karar alınması neredeyse imkansız hale gelmiştir. 2022 yılında Rusya'nın Ukrayna'yı işgali sırasında -daha sınırlı bir eylem olarak göstermek amacıyla Rusya savaş yerine özel askeri operasyon demektedir- konseye Rusya'yı kınayan ve Ukrayna'nın bağımsızlığını tanıyan bir taslak teklifi sunulmuştur. Ancak tahmin edebileceğiniz gibi Rusya, kendisi ilgilendiren tasarımı birtakım siyasi gerekçeler öne sürerek veto etmiştir. Daimi üyeler aynı zamanda veto tehdidi kullanarak çeşitli karar tasarılarının gündeme gelmesine de mani olmaktadır. Veto yetkisinin sebepsiz yere ve kötüye kullanımından dolayı hakkın iyiye kullanımından, devletlerin eşitliğinden, adaletten, çoğulculuk ilkesinden ve demokrasiden bahsetmek ne yazık ki mümkün olmamaktadır.

Diğer taraftan konseyin, benzer ihlaller karşısında farklı tepkiler vermesi, uluslararası alanda çifte standart uyguladığı yönündeki eleştirileri güçlendirmektedir. Tüm bunlar, sistemin nasıl daha iyi bir hale getirilebileceği konusunda sorgulamalara neden olmaktadır. Konseyin üye sayısının artırılması, düşünülen reform hareketlerinden biridir. Örneğin gittikçe güç kazanarak uluslararası bir aktör haline gelen Japonya ve Almanya ya da bölgesel düzeyde öne çıkan Brezilya ve Hindistan yeni üye devlet olarak düşünülmektedir. Ancak, kültürel ve coğrafi çeşitliliğe sahip olan yeni ülkelerin de sisteme dahil edilmesi durumu çok daha karmaşık bir hale getirecektir. Buradaki asıl sorun devletlerin kim olduğundan ziyade -çünkü bu güce kim sahip olsa kendi çıkarları doğrultusunda karar verecektir- veto yetkisinin kendisidir. Bu yetki devam ettiği sürece güvenlik konseyi, vaat ettiği barış ve güvenliği sağlayamayacaktır. Fakat bu soruna bir çözüm aramaya devam edilmiş ve Birleşmiş Milletler'in bir diğer organı olan Genel Kurul'un devreye girmesi düşünülmüştür. Bu önerinin uygulandığı ile örnek ise Kore Savaşı'dır.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

II. Dünya Savaşı sonrası ideolojik kutuplaşmanın sonucu olarak bölünen Kore, 1950 yılında Kuzey'in müdahalesiyle küresel bir hukuk ve güvenlik krizine dönüşmüştür. İşgalin hemen ardından toplanan BM Güvenlik Konseyi, SSCB'nin protesto amaçlı yokluğunu değerlendirerek kınama kararları alsa da; SSCB'nin veto yetkisiyle masaya dönmesi Konsey'i bir güç çatışmasıyla kilitlemiştir. Bu kurumsal tıkanıklığı aşmak isteyen ABD liderliğindeki Batı bloku, BM Antlaşması'nın 12. maddesini geniş yorumlayarak, uluslararası barış ve güvenliği sağlama yetkisini Güvenlik Konseyi'nden Genel Kurul'a kaydıran stratejik bir hukuki hamle başlatmıştır. 1950 Yılında, genel kurulun olaya müdahale etmesi ile "Barış için Birlik" kararı alınmıştır.

"Buna göre barışın tehdidi, ihlâli veya saldırı eylemi gerçekleşmesine rağmen, Konseyin uluslararası barış ve güvenliğin korunması ile ilgili görevlerini veto hakkının kötüye kullanılması nedeniyle yerine getirememesi hâlinde, somut konu yirmi dört saat içinde Genel Kurula getirilecektir. Genel Kurul da, 2/3 oyçokluğuyla silahlı kuvvetlerin kullanılması dâhil olmak üzere BM Andlaşması VII. Bölüm kapsamında üye devletlere uygun önlemleri tavsiye etmek üzere harekete geçecektir. Ancak metne bakıldığında, Genel Kurulun bu yolla olağanüstü toplanabilmesi için şu üç şartın gerçekleşmesinin zorunlu olduğu görülür: Barışa yönelik bir tehdit, barışın ihlâli veya bir saldırı fiilinin gerçekleşmiş olması; daimî üyeler arasında görüş birliğinin bulunmaması ve Konseyin uluslararası barış ve güvenliğin korunmasına yönelik asli sorumluluğunu yerine getirememesi." (Topal, 2014).

Konsey veto kararları sonucu kilitlendiğinde, meşruiyetin kaynağı beş daimi üyeden tüm üye devletlerin temsil edildiği Genel Kurul'a aktarılır. Bu durum uluslararası sistemde demokratik meşruiyetin, büyük(!) güçlerin çıkarlarına karşı hukuk yoluyla gösterdiği bir dirençtir. Ancak, genel kurulun verdiği kararlar, devletler için tavsiye niteliğinde, güvenlik konseyinin kararları ise bağlayıcı niteliktedir. Bu nedenle Barış için Birlik kararı, teoride işe yarar gibi dursa bile bağlayıcı nitelikte olmadıkları için koruyuculuğu ve işlevselliği sorgulanmaktadır.

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

Bu sorgulamalar doğru olsa bile bu mekanizmanın da başarılı örnekleri vardır. 1956 yılında yaşanan Süveyş Krizi'nde, Mısır'ın Süveyş Kanalı'nı millileştirmesi üzerine harekete geçen İngiltere ve Fransa, bizzat saldırgan taraf oldukları bu krizde kendilerine yönelik her türlü kınama ve durdurma kararını Güvenlik Konseyi'nde veto etmişlerdir. Sistemin tamamen durduğu bu noktada, Barış İçin Birlik kararı ile yetki Genel Kurul'a devredilmiştir. Genel Kurul, aldığı kararla BM tarihindeki ilk geniş kapsamlı barış gücü olan UNEF I birimini kurarak krizin askeri olarak sönümlenmesini sağlamıştır. Mekanizmanın daha yakın tarihteki uygulandığı ise 2022 Rusya-Ukrayna Savaşı ile karşımıza çıkmıştır. Rusya'nın Ukrayna topraklarını işgali sonrası Güvenlik Konseyi, Rusya'nın bizzat veto yetkisine sahip bir daimi üye olması sebebiyle işlevsiz kalmıştır. Ancak, bu hukuki yol tekrar açılmış ve konu Genel Kurul'un 11. Acil Özel Oturumuna taşınmıştır. 141 devletin katılımıyla Rusya'yı kınayan ve işgali hukuk dışı ilan eden karar, 1956'daki gibi bir askeri güç yaratmasa da Rusya'nın eylemini hukuken saldırı olarak tescillemiştir (Bozkurt, 2007).

THEMİS'İN İZİNDE

HAK, HUKUK VE ADALETE DAİR

Hukukun katı ve evrensel olduğunu düşündüğümüz kuralları, pratikte çoğu zaman siyasi çıkarların esnek bir aracına dönüşmektedir. İnsan hakları ihlali gerekçesiyle ambargo uygulanmasını ya da askerî müdahaleyi savunan takım elbiseli aktörler, aynı hassasiyeti kendi eylemleri söz konusu olduğunda göstermemekte; hukuku, evrensel bir değer olmaktan ziyade seçici bir meşruiyet aracı olarak kullanmaktadırlar. İklim krizinden silahlı çatışmalara kadar pek çok alanda kuralları koyan ile kurallara uyan arasındaki bu ilişki, uluslararası hukukun neden sürekli bir meşruiyet krizine sürüklendiğini de açıklar niteliktedir.

Uluslararası hukuk normatif düzeyde devletlerin egemen eşitliğini esas aldığını iddia etse de pratikte bu ilke güç ilişkileri tarafından sürekli olarak aşındırılmaktadır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu gibi mekanizmalar sistem içinde bir itiraz alanı yaratsa da bağlayıcı olmayan yapısı nedeniyle bu eşitsizliği ortadan kaldırmakta yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle uluslararası hukuk, barışı tesis eden bir düzen olmaktan ziyade gücün, hukuk kuralları aracılığıyla ya da direkt olarak keyfi bir şekilde yeniden üretildiği bir alan hâline gelmektedir. Sistemin içindeki aktörler değişse bile, siyasetin hukukun önüne bu kadar kolay bir şekilde geçebiliyor olması da ne yazık ki bizlere bir umut vermemektedir. Uluslararası hukuk düzeni, bugün hala Orwell'in çiftliğindeki o tabelanın gölgesinde bir varlık mücadelesi vermektedir.

ALL ANIMALS ARE EQUAL
BUT SOME ANIMALS ARE MORE
EQUAL THAN OTHERS
ORWELL

FINANS
PARA YÖNETİM SANATI

YAPAY ZEKA : DEVRİM Mİ? FİNANSAL BİR BALON MU?

Son iki yılda teknoloji dünyasında yaşananlar, buhar motorunun icadından veya internetin ticarileşmesinden bu yana görülen en büyük kırılmalardan biri olarak adlandırılıyor. Ancak finans tarihinin tozlu sayfalarına aşina olanlar için bu görkemli tablo, tedirgin edici bir tanıdıklığa sahip. İnsanlık, kolektif bir heyecan dalgasına kapıldığında rasyonelliği kapıda bırakmaya meyillidir; 1630'ların Hollanda'sındaki Lale Çılgınlığı, 1700'lerin başında İngiltere'yi sarsan Güney Denizi Balonu ve çok daha yakın bir geçmişte, 2000'lerin başında dijital dünyanın vaatlerine kapılan Dot-com Krizi bunun en somut kanıtlarıdır.

Bugün her yönetim kurulu toplantısında, her finans bülteninde ve her yatırımcı sunumunda tek bir koro duyuluyor: "Yapay Zeka" (AI). Sokaktaki bireysel yatırımcıdan Wall Street'in devasa hedge fon yöneticilerine kadar herkes, henüz kar-zarar dengesi tam olarak kurulamamış bu teknolojiye milyarlarca dolar akıtıyor. Şirketlerin piyasa değerleri, isimlerinin yanına ekledikleri "AI" etiketiyle bir gecede milyar dolarlık sıçramalar yaparken; veri merkezlerine, çiplerine ve enerji altyapısına yapılan yatırımlar, tarihte eşi benzeri görülmemiş bir sermaye yoğunlaşmasına işaret ediyor.

Melodi Tanıdık, Enstrümanlar Yeni

Ancak bu devasa sermaye akışının ortasında, cevabı giderek daha acil hale gelen temel bir soru asılı duruyor: Gerçekten üretkenliği sonsuza kadar artıracak, ekonominin tüm çarklarını yeniden optimize edecek o efsanevi "sihirli değneği" mi bulduk? Yoksa sadece yeni, daha parlak ve patlamaya hazır devasa bir finansal balonun içinde miyiz?

Piyasaların psikolojisi üzerine düşünürsek; her büyük teknolojik devrim iki aşamadan oluşur: Önce büyük bir coşku (Hype), ardından sert bir gerçeklik kontrolü. Yapay zeka savunucuları, bu teknolojinin insan zekasının sınırlarını aşacağını ve marjinal maliyetleri sıfıra indireceğini savunurken; şüpheciler, milyarlarca dolarlık donanım yatırımının (CapEx) geri dönüşünün (ROI) nerede olduğunu sorguluyor. Mevcut tabloya bakıldığında; GPU (Grafik İşleme Birimi) üreticilerinin rekor karlar açıklaması, ancak bu donanımı satın alan yazılım şirketlerinin henüz net bir gelir modeli oluşturamamış olması, "balon" teorisini güçlendiren en büyük yapısal çatlak olarak karşımıza çıkıyor.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

Hisse ve Piyasa Değeri Nedir?

Finansal okuryazarlığın alfabesiyle, yani piyasanın en temel yapı taşıyla başlayalım. Bir şirketin borsadaki fiyatı, o şirketin vitrinidir; ancak vitrin her zaman dükkanın içindeki gerçek zenginliği yansıtmaz.

Matematiğin Ötesindeki Formül

Piyasa Değeri (Market Cap), kağıt üzerinde şu basit ve sarsılmaz formülle hesaplanır:

Piyasa Değeri = Hisse Senedi Fiyatı * Dolaşımdaki Toplam Hisse Sayısı

Eğer bir şirketin 1 milyon adet hissesi varsa ve her biri 100 TL'den el değiştiriyorsa, o şirketin piyasa değeri 100 milyon TL'dir. Ancak bu rakam, ne şirketin kasasındaki nakdi, ne fabrikasındaki makinelerin değerini, ne de geçen ayki satış cirosunu temsil eder. Bu rakam, yatırımcıların o şirketin bugününe ve daha da önemlisi "gelecekteki potansiyeline" biçtiği algısal değerdir.

Kolektif Bir İnanç Sistemi Olarak Borsa

Piyasa değeri, matematiksel bir kesinlikten ziyade, kolektif bir inanç sistemidir. Borsayı bir "oylama makinesi" olarak düşünürsek, her hisse alımı o şirketin geleceğine verilmiş bir "güven oyu"dur.

- **Algı ve Gerçek:** Bir teknoloji şirketi, yüzyıllık bir sanayi devinden daha az kar etmesine rağmen, ondan on kat daha büyük bir piyasa değerine sahip olabilir. Bunun sebebi, piyasanın sanayi devinin "geçmişini", teknoloji şirketinin ise "geleceğini" fiyatlamasıdır.
- **Likidite ve Psikoloji:** Hisse fiyatı, en son yapılan işlemin fiyatıdır. Yani, bir kişi bir hisseyi panikle düşük fiyattan sattığında, teorik olarak şirketin "toplam değeri" saniyeler içinde milyarlarca dolar eriyebilir. Bu, değer ne kadar kırılgan ve psikolojiye dayalı olduğunun kanıtıdır.

Ölçeğin Gücü: Nano'dan Mega'ya

Piyasa değerleri, yatırım dünyasında şirketleri farklı liglere ayırır:

1. **Small-Cap (Küçük Ölçekli):** Genelde yüksek büyüme potansiyeli ama yüksek risk taşıyan, "yarının devleri" adaylarıdır.
2. **Large-Cap (Büyük Ölçekli):** Oturmuş, güvenilir ve piyasayı domine eden "mavi çipli" şirketlerdir.

Mega-Cap (Dev Ölçekli): Bugün konuştuğumuz Apple, Microsoft ve NVIDIA gibi, piyasa değerleri pek çok ülkenin gayrisafi yurt içi hasılasından (GSYH) daha büyük olan "teknoloji devletleri"dir.

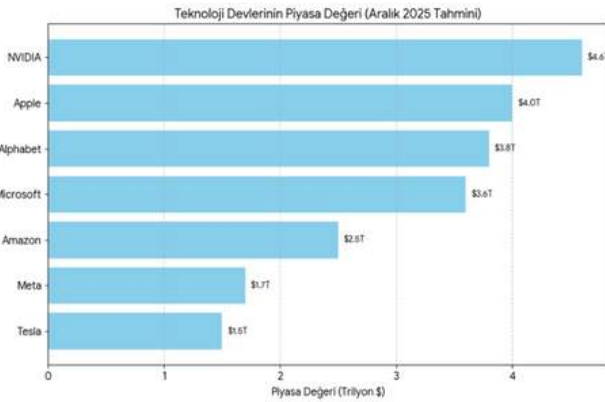
FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

Görsel Analiz: Trilyon Dolarlık Kulüp ve Yapay Zeka Etkisi

Aşağıdaki grafik, 2025 yılı itibarıyla teknoloji dünyasının zirvesindeki devlerin piyasa değerlerini göstermektedir. Bu tablo, neden bir "balon" tartışması içinde olduğumuzu somutlaştırıyor.

(Grafikte görüldüğü üzere, NVIDIA gibi çip üreticilerinin piyasa değeri, geleneksel devleri geride bırakarak 4.5 Trilyon Dolar barajını zorlamaktadır. Bu, piyasanın yapay zekayı sadece bir "yazılım" değil, yeni dünyanın "petrolü" olarak gördüğünün kanıtıdır.)

Neden Önemli?

Eğer bir "balondan" bahsedeceksek, bakmamız gereken yer piyasa değerinin temellerden (gelir, kar, nakit akışı) ne kadar koptuğudur. Dot-com krizinde şirketler hiç gelirleri yokken milyar dolarlık piyasa değerlerine ulaşmıştı. Bugün ise devler (NVIDIA, Microsoft vb.) devasa karlar açıklıyor; ancak soru baki: Bu karlar, 4-5 Trilyon dolarlık o devasa "algısal değeri" sonsuza kadar taşıyabilir mi? Piyasa değeri bir balon gibi şişebilir; ancak içindeki hava (yani inanç) boşaldığında, geriye sadece soğuk ve sert matematik kalır.

Hisse Değeri Şirketin Değerini Tek Başına Gösterir mi?

Kesinlikle hayır. Bir şirketin hisse fiyatının 1000 dolar olması, o şirketin 10 dolarlık hissesi olan bir şirketten daha "değerli" veya "sağlam" olduğu anlamına gelmez. Önemli olan şirketin ürettiği nakit akışı, sahip olduğu varlıklar (assets), borç yükümlülükleri (liabilities) ve kârlılığıdır. Bugün yapay zeka şirketlerinde gördüğümüz şey, "gelecekteki olası kârların" bugünden fiyatlanmasıdır. Yatırımcılar, şirketin şu anki bilançosuna değil, 10 yıl sonraki hayaline para yatırıyor. Bu da hisse değerinin, şirketin gerçek "içsel değerinden" (intrinsic value) kopmasına neden oluyor.

Fiyat Kazanç Oranı (P/E Ratio) Nedir?

Bir balonun varlığını tespit etmenin en klasik yolu Fiyat/Kazanç (Price-to-Earnings - P/E) oranıdır:

$$P/E = \text{Hisse Başına Fiyat} \div \text{Hisse Başına Kâr}$$

Bu oran bize şunu söyler: "Bu şirketin 1 dolarlık kârını satın almak için kaç dolar ödüyorum?"

Tarihsel ortalama bu oran 15-20 arasındayken, şu an bazı teknoloji ve AI şirketlerinde bu oranın 70, 80 hatta 100'lere çıktığını görüyoruz. Bu, yatırımcının şirketin kârını amorti etmesi için (kârlar artmazsa) 100 yıl beklemesi gerektiği anlamına gelir. Bu rasyonel bir yatırım değil, saf bir spekülasyondur.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

Finans Balonu Nedir?

Finans balonu, en basit tabiriyle, bir varlığın fiyatının onun içsel değerinden (intrinsic value) tamamen kopmasıdır. Bu durum, piyasa katılımcılarının rasyonel analizleri bir kenara bırakıp, sadece "fiyat yükseliyor, öyleyse daha da yükselecek" mantığıyla hareket etmesiyle başlar.

Bu noktada devreye "Daha Büyük Aptal Teorisi" (Greater Fool Theory) girer: Bir varlığı, ederinden çok daha yüksek bir fiyata alırsınız; çünkü sizden daha "aptal" birinin, o varlığı sizden daha da yüksek bir fiyata alacağına dair sarsılmaz bir inancınız vardır.

Bir Balonun Anatomisi: Psikolojik ve Finansal Evreler

Ekonomist Jean-Paul Rodrigue'un modeline göre, her büyük finansal balon dört temel evreden geçer. Yapay zeka devrimini bu süzgeçten geçirdiğimizde, manzara hem heyecan verici hem de ürkütücü bir hal alıyor:

1. Sinsi Evre (Akıllı Para)

Bu evrede teknoloji henüz emekleme aşamasındadır. Sadece vizyoner yatırımcılar ve konunun uzmanları potansiyeli fark eder. Fiyatlar yavaşça yükselir ama ana akım medya konudan habersizdir. Yapay zeka için bu dönem, 2010'ların ortalarından ChatGPT'nin lansmanına kadar geçen süreyi kapsar. Derin öğrenme (Deep Learning) makaleleri yazılırken, "akıllı para" çoktan pozisyonunu almıştır.

2. Farkındalık Evresi (Kurumsal Akın)

Medya konuyu işlemeye başlar. Büyük bankalar, aracı kurumlar ve risk sermayesi fonları "Gelecek burada!" raporları yayınlar. Yatırımcılar, treni kaçırmamak için sektöre sermaye pompalar. 2023 yılı, kurumların yapay zekayı bir "zorunluluk" olarak gördüğü ve portföylerini buna göre şekillendirdiği tam olarak bu evreye tekabül eder. Bu aşamada küçük bir düzeltme (ayı tuzağı) yaşanabilir ancak yükseliş ivmesi bozulmaz.

3. Mani / Çılgınlık Evresi (Halkın Akını)

İşte en tehlikeli ve en büyüleyici aşama budur. Artık yapay zeka sadece bir teknoloji değil, bir "kurtarıcı" olarak görülür. Taksiciden berbere, üniversite öğrencisinden emekli maaşını değerlendirmek isteyen teyzeye kadar herkes "AI hissesi" kovalamaya başlar. Sosyal medya fenomenleri "Zengin olmanın kısa yolu" başlıklı videolar çeker.

- FOMO (Fırsatı Kaçırma Korkusu): Komşusunun NVIDIA veya benzeri hisselerden %500 kazandığını duyan birey, temel analizi boşverip tüm birikimiyle (hatta bazen kredi çekerek) piyasaya dalar.

Aşırı Değerleme: Şirketlerin Fiyat/Kazanç (F/K) oranları rasyonel sınırları aşar. Gelecek 50 yılın karı, bugünkü fiyata dahil edilir.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

4. Çöküş ve Gerçeklik (Patlama)

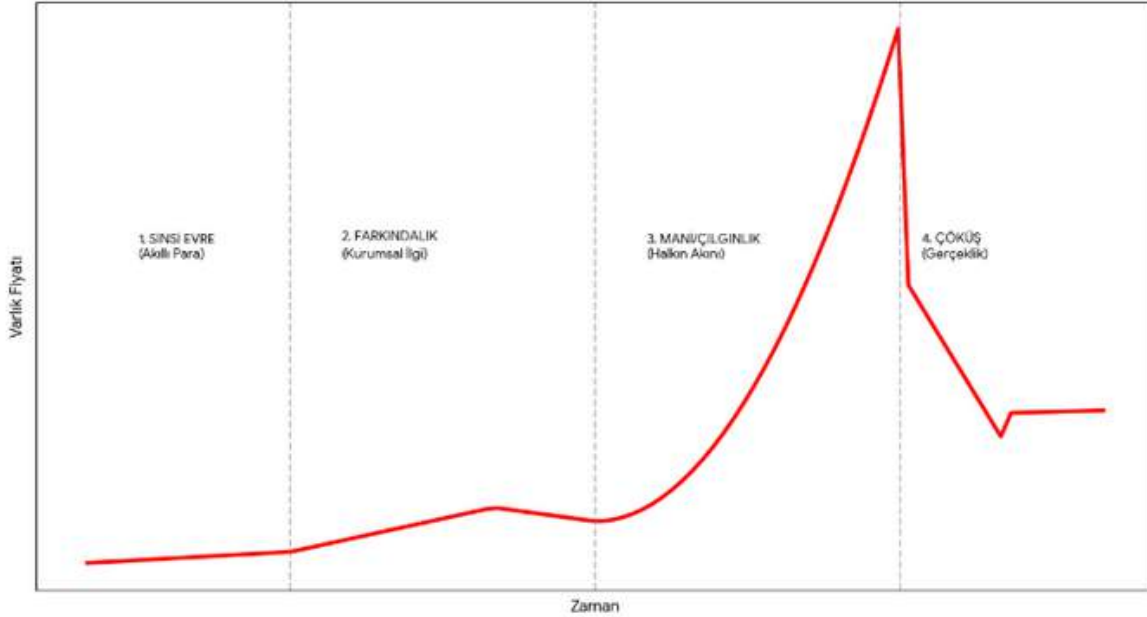
Balonu şişiren son nefes tükendiğinde, ilk satış dalgası gelir. "Daha büyük aptal" kalmadığında fiyatlar serbest düşüşe geçer. Çoğu zaman bu evrede, teknolojinin kendisi yok olmaz (Dot-com'dan sonra internetin ölmemesi gibi), ancak o teknoloji üzerine kurulan finansal kuleler yerle bir olur.

Görsel Analiz: Biz Şu An Neredeyiz?

Aşağıdaki grafik bir balonun tipik yaşam döngüsünü göstermektedir. Yapay zeka yatırımlarının parabolik yükselişi, bizi "Mani" evresinin tam ortasına mı yoksa zirvesine mi taşıdı?

(Grafikteki 'Mani' evresinde görülen dik yükseliş, yatırımcı psikolojisinin mantıktan tamamen koptuğu anı temsil eder. Şu an piyasalarda herkesin "bir sonraki NVIDIA'yı" bulmaya çalışması, tarihteki altın arayıcılarının histerisiyle birebir örtüşmektedir.)

Bir Finansal Balonun Anatomisi: Jean-Paul Rodrigue Modeli

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

Yapay Zeka Bir Finans Balonu mu?

Veriler "Evet" diye bağırıyor. AI şirketlerinin değerlemeleri, elde ettikleri gelirin (revenue) çok üzerinde çarpanlarla işlem görüyor. Dot-com döneminde internetin dünyayı değiştireceği doğrudu, ama Pets.com gibi şirketlerin milyar dolar etmesi yanlıştı. Bugün de AI dünyayı değiştirecek bu doğru; ama her "ai" uzantılı girişimin veya sadece "AI entegrasyonu yaptık" diyen holdingin hissesinin %50 artması sürdürülebilir değil.

NVIDIA'nın Değeri Nasıl 5 Trilyon Dolar Oldu?

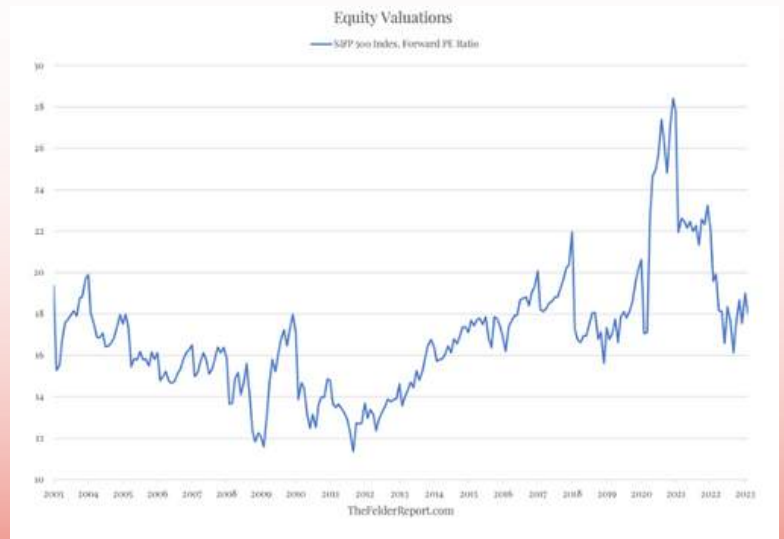
1848 Kaliforniya Altına Hücum döneminde, nehirlerde altın arayanların %99'u sefalet içinde ölürken, onlara kot pantolon satan Levi Strauss ve kürek satan tüccarlar devasa servetler edindi. NVIDIA, bugün AI evreninin tek "kürek ve kazma" tedarikçisidir. Ancak bu sadece bir donanım başarısı değil, stratejik bir kuşatmadır. NVIDIA'nın H100 ve Blackwell çipleri, modern dünyanın "yeni petrolü" haline geldi.

Buradaki kritik risk "Talep Tahmini Hatası"dır. Müşterileri (Microsoft, Meta, Google), yapay zekadan para kazanmaya başlamadan önce bu çiplere milyarlarca dolar gömdüler. Bu şirketler bir noktada "Tamam, elimizdeki çipler şimdilik yeterli, artık kâra geçmeliyiz" dedikleri an, NVIDIA'nın sipariş defterleri bir gecede boşalabilir. Tarih, donanım devlerinin (Cisco gibi) zirveden düşüşünün çok sert olduğunu hatırlatıyor.

Amerikan Ekonomisi Şu Anda Çok mu İyi?

Borsanın zirve yapması, sokaktaki insanın refah içinde olduğu yanılsamasını yaratır. Oysa bugün S&P 500 endeksi, adeta "Yedi Cüceler ve Devler" masalı gibidir. "Muhteşem Yedili"yi (Apple, Microsoft, Alphabet, Amazon, NVIDIA, Meta, Tesla) denklemin dışına çıkardığınızda, geri kalan 493 şirketin performansı yerinde sayan, enflasyonun altında ezilen bir ekonomiyi işaret ediyor. Bu durum, piyasanın tüm yumurtaları tek bir sepete (AI) koyduğunu gösteren tehlikeli bir kırılma potansiyelidir.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

CAPE Shiller Oranı: Gerçeklik Kontrolü

Nobel ödüllü Robert Shiller'in CAPE oranı, bize piyasanın ne kadar "pahalı" olduğunu söyler. Şu anki seviyeler, yatırımcıların gelecekteki her 1 dolarlık kazanç için ödemeye razı oldukları rakamın rasyonel sınırları aştığını gösteriyor. Tarihsel olarak CAPE oranı bu kadar yükseldiğinde, bunu takip eden 10 yıllık süreçte reel getiriler genellikle negatif olur. Yani bugün "pahalı"dan girenler, 2035'te ana paralarına ancak kavuşabilirler.

Finans Balonları Nasıl Patlıyor?

Balonlar genellikle büyük bir patlamayla değil, "gelir beklentisinin karşılanamaması" sonucu oluşan bir oksijensizlik hissiyle sönmeye başlar.

1. Kârlılık Sınavı: Yatırımcılar "Milyarlarca dolar harcadık, nerede bu AI'dan gelen kâr?" diye sormaya başladığında (Revenue Gap), büyük satış dalgası tetiklenir.
2. Enerji ve Fiziksel Sınırlar: Bir LLM modelini eğitmek için küçük bir şehrin elektriği gerekiyor. Enerji altyapısı bu talebi karşılayamaz hale gelirse, AI'nın büyüme hızı duvara çarpar.

Devler Batabilir mi? (Cisco)

2000 yılında Cisco, internetin kralıydı ve dünyanın en değerli şirketi. Cisco batmadı; bugün hala devasa bir şirket. Ancak 2000 yılındaki zirvesinden hisse alan bir yatırımcı, parasını geri alabilmek için tam 20 yıl beklemek zorunda kaldı. Yapay zeka devleri için risk "iflas" değil, hissenin yıllarca "ölü para" (dead money) olarak kalmasıdır.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

OpenAI ve "Nakit Yakma" Sanatı

OpenAI ve Anthropic, şu an için kâr eden birer işletme değil, devasa birer Ar-Ge laboratuvarıdır. Yazılım dünyasında marjinal maliyet sıfıra yakındır (bir yazılımı 1 kişiye satmakla 1 milyon kişiye satmak arasında maliyet farkı azdır). Ancak AI'da her bir soru, ciddi bir GPU gücü ve elektrik maliyeti demektir. Eğer teknoloji, maliyetleri dramatik şekilde düşüremezse, bu şirketler sonsuza kadar yatırımcı parasıyla yaşayan "zombi girişimlere" dönüşebilir.

Stargate ve 100 Milyar Dolarlık Kumar

Microsoft ve OpenAI'nın 100 milyar dolarlık "Stargate" projesi, tarihin en büyük sivil yatırım projesidir. Bu, teknoloji dünyasının "Manhattan Projesi"dir. Eğer bu yatırımın sonunda AGI (Yapay Genel Zeka) doğmazsa, bu yatırım dünya finans tarihinin en büyük "batık maliyeti" olarak literatüre geçecektir.

Hype: Bir Chatbot'tan Fazlası mı?

Şu anki modeller (LLM), zekayı değil, istatistiği temsil ediyor. Eğer yapay zeka sadece "biraz daha iyi bir asistan" seviyesinde takılıp kalırsa (plateau), piyasanın ona biçtiği "dünyayı kurtaracak teknoloji" değeri hızla buharlaşacaktır.

Döngüsel Finansman: Kapalı Devre Ekonomi ve Yankı Odası Riski

Burası, yapay zeka balonunun en karmaşık ve belki de en ürkütücü kısmıdır. Finans literatüründe "Circular Financing" veya "Round-tripping" olarak adlandırılan bu durum, modern teknoloji dünyasında tarihin en büyük kapalı devre ekonomisini yaratmış durumda.

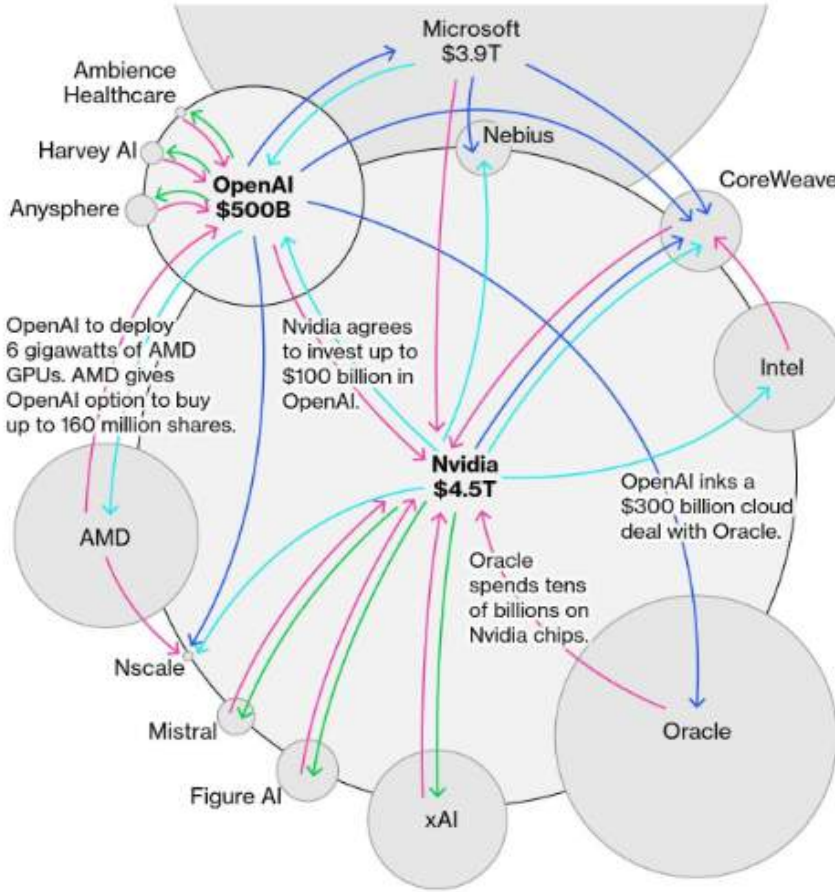
FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

How Nvidia and OpenAI Fuel the AI Money Machine

Hardware or Software Investment Services Venture Capital
Circles sized by market value

Source: Bloomberg News reporting

Bloomberg

Bu sistemi bir "ekonomik ekosistem" olarak değil, kendi kendini besleyen bir "finansal geri besleme döngüsü" olarak görmek gerekir. Gelin bu döngünün dışlılarına daha yakından bakalım:

1) Sermaye Enjeksiyonu:

Microsoft gibi nakit zengini bir dev, OpenAI'a milyarlarca dolar yatırım yapıyor. Ancak bu para OpenAI'ın banka hesabına nakit olarak yatmaktan ziyade, genellikle "bulut kredisi" veya "işlem gücü hakkı" şeklinde tanımlanıyor.

2) Hizmet Satışı (Geri Dönüş): OpenAI, aldığı bu milyarlarca dolarlık kaynağı kullanarak modellerini eğitiyor. Ancak bu işlemi nerede yapıyor? Tabii ki Microsoft'un Azure bulut sunucularında. Sonuç: Microsoft'un bilançosunda "Bulut Hizmetleri Geliri" hanesi rekor kırıyor. Yatırımcılar, Microsoft'un gelirlerinin arttığını görünce hisseye daha çok saldırıyor.

3) Donanım Tedariği: Bulut hizmetlerini sürdürmek ve bu devasa modelleri çalıştırmak için Microsoft'un yeni çiplere ihtiyacı var. Bu noktada sahneye NVIDIA çıkıyor. Microsoft, OpenAI'dan (dolaylı olarak kendi cebinden) gelen gelirin büyük kısmını NVIDIA'ya çip siparişi olarak gönderiyor.

4) Hisse Değerlemesi: NVIDIA rekor kâr açıklıyor, hisseleri uçuyor. Microsoft, OpenAI'da sahip olduğu payın değerinin arttığını görüyor ve NVIDIA çiplerine sahip olduğu için kendi piyasa değeri de yükseliyor.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

Bu Neden Tehlikeli?

Bu döngüde eksik olan çok kritik bir halka var: Gerçek, dışarıdan gelen ve sürdürülebilir "Son Kullanıcı" parası.

Eğer bir gün Coca-Cola, bir banka veya bir üretim fabrikası (yani teknoloji dünyasının dışındaki reel sektör), "Yapay zekaya ayda 1 milyon dolar ödüyoruz ama karşılığında verimliliğimiz sadece 100 bin dolar arttı, bu aboneliği iptal ediyoruz" derse, bu muazzam kule sarsılmaya başlar.

- Yanıltıcı Büyüme: Şirketler birbirlerine fatura keserek cirolarını şişiriyor olabilir. Bu, operasyonel olarak "büyüme" gibi görünse de aslında sistemin içine giren taze kan (nakit) miktarının ne kadar olduğu belirsizdir.
- Kaldıraç Etkisi: Bu döngü, piyasalar yükselirken her şeyi olduğundan daha parlak gösterir (Kaldıraçlı yükseliş). Ancak döngünün bir halkası koptuğunda —örneğin OpenAI yeterince hızlı gelişemezse veya Microsoft çip alımlarını azaltırsa— düşüş de aynı oranda şiddetli ve domino etkisiyle gerçekleşir.

Şu anki tablo, bir odanın içinde birbirine borç veren dört arkadaşın, odadaki toplam parayı aslında artırmamalarına rağmen kendilerini her geçen gün daha zengin hissetmelerine benziyor. Kapı açılıp (reel ekonomi) içeri gerçek bir fatura girdiğinde, o odadaki zenginliğin ne kadarının "kağıt üzerinde" olduğu acı bir şekilde anlaşılacaktır. Yankı kesildiğinde, sessizlik sadece sağır edici olmayacak; aynı zamanda trilyonlarca dolarlık piyasa değerinin buharlaşmasıyla sonuçlanan büyük bir finansal boşluk yaratacaktır.

Bir Devrimin Doğum Sancıları mı, Yoksa Bir Serabın Sonu mu?

Yapay zeka devriminin bir "balon" olup olmadığı sorusu, bugün finans dünyasının en büyük "Trilyon Dolarlık Sınavı"dır. Elimizdeki veriler bize siyah ya da beyaz bir tablo çizmiyor; aksine, muazzam bir teknolojik sıçrama ile kontrolsüz bir finansal iştahın birbirine karıştığı "gri" bir alan sunuyor.

Verilerin Çelişkili Dansı

Bir yanda CAPE Shiller Oranı'nın 35 seviyelerini aşarak bize "Piyasa aşırı pahalı!" diye bağırdığını görüyoruz. Tarihsel olarak bu oran ne zaman 30'un üzerine çıksa (1929 ve 2000'de olduğu gibi), bunu takip eden on yıl yatırımcılar için bir "kayıp dönem" olmuştur. Ancak diğer yanda, bu yüksek değerlemelerin arkasında Dot-com dönemindeki gibi "boş hayaller" değil, NVIDIA'nın %400'ü aşan kâr artışları ve Microsoft'un her çeyrekte milyarlarca dolarlık nakit akışı üreten bulut imparatorluğu duruyor.

Yani karşımızda, tarihin en pahalı ama aynı zamanda en çok nakit üreten balonu olabilir. Eğer bu bir balon ise, içindeki hava sadece spekülasyon değil, aynı zamanda devasa bir sermaye ve mühendislik gücüdür.

FİNANS

PARA YÖNETİM SANATI

İhtimal 1: "Yumuşak İniş" ve Konsolidasyon

Belki de yaşayacağımız şey büyük bir patlama değil, bir "sönme" sürecidir. Yapay zekanın vaat ettiği verimlilik artışı (üretkenlik) reel ekonomiye sızdıkça, bu yüksek piyasa değerleri zamanla "normalleşebilir". Eğer AI, önümüzdeki 5 yıl içinde beyaz yakalı işlerini %20-30 oranında daha verimli hale getirirse, bugün "pahalı" dediğimiz o trilyon dolarlık değerlemeler, yarının "makul" rakamları olarak finans tarihine geçecektir.

İhtimal 2: "Dot-com" Senaryosunun Tekerrürü

Ancak en büyük risk, "Zamanlama Hatası"dır. 1999 yılında internetin dünyayı değiştireceği tezi %100 doğrudur. Ancak bu değişimin ekonomik meyvelerini toplamak 15-20 yıl sürdü. Bugün de yapay zekanın dünyayı değiştireceği tezi muhtemelen doğrudur. Fakat piyasalar, 20 yıllık bir gelişmeyi 2 yıla sığdırıp fiyatlamaya çalışırsa, ortaya çıkan o devasa boşluk (gap) ancak sert bir çöküşle kapanabilir.

Yatırımcının Manifestosu: Coşkuya Karşı Disiplin

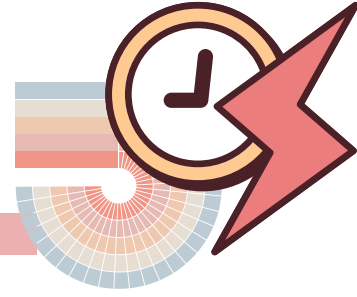
Sonuç olarak; yapay zeka gerçektir, kalıcıdır ve medeniyetimizin bir sonraki işletim sistemidir. Tıpkı elektriğin, otomobilin veya internetin yaptığı gibi, bu teknoloji de eski dünyayı yıkıp yenisini inşa edecektir. Ancak unutulmaması gereken altın kural şudur: Harika bir teknoloji, her zaman harika bir yatırım değildir. 1920'lerde otomobil dünyayı değiştirdiğinde piyasada 500'den fazla otomobil üreticisi vardı; bugün sadece birkaçı ayakta. Yatırımcı için asıl tehlike, yapay zekanın başarısız olması değil, "yanlış ata oynamak" veya "doğru ata yanlış fiyattan binmektir."

Final Notu: Tarih, en tepeden, coşkunun en yüksek olduğu anda "bu sefer farklı" diyerek trene binenleri asla affetmemiştir. Ancak tarih, korkup kenara çekilen ve değişimi tamamen reddedenleri de geride bırakmıştır. Yapılması gereken; bir yandan bu teknolojik mucizeyi kucaklarken, diğer yandan bilançoların soğuk matematiğinden kopmamaktır.

Şu an duyduğumuz melodi bir uvertür mü yoksa bir veda senfonisi mi, bunu ancak zaman belirleyecek. O güne dek; heyecanınızı vizyonunuzla, sermayenizi ise rasyonel bir şüphecilikle koruyun. Çünkü balon patladığında, sadece elinde "somut değer" tutanlar suyun üzerinde kalacaktır.

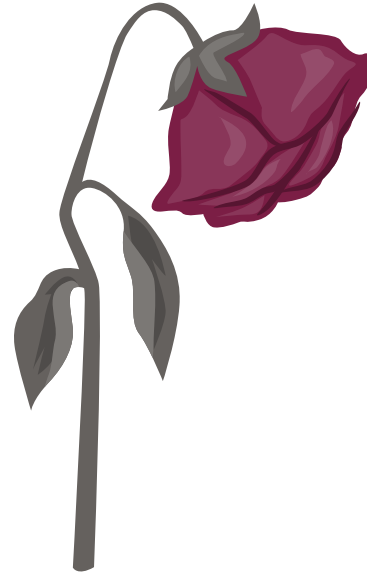
ALIŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

YAS ALIŞKANLIKLARININ TARİHSEL YOLCULUĞU: PALEOLİTİK DÖNEMDEN GÜNÜMÜZE

İnsanlık tarihi boyunca ölüm, bireysel yaşam kadar toplumsal düzenin de belirleyici unsurlarından biri olmuştur. Ölümle karşılaşma biçimleri, toplumların dünyayı algılama şekilleri, inanç sistemleri ve kültürel kodlarıyla yakından ilişkilidir. Bu nedenle yas, yalnızca kayıp karşısında verilen duygusal bir tepki olarak değil; anlam üretme, düzeni koruma ve kolektif hafızayı sürdürme aracı olarak değerlendirilmelidir. Ölümün ardından geliştirilen ritüeller, toplumun varoluşa dair sorularına verdikleri cevapların somut yansımalarıdır.

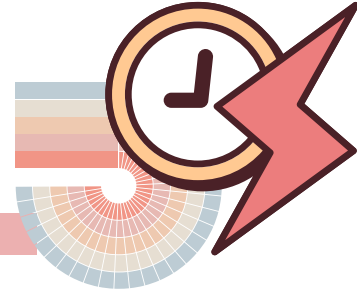
Yas süreçleri, bireyin yaşadığı kaybı toplumsal bir çerçeveye yerleştirir. Acının paylaşılması, yalnızlık hissinin azalmasını sağlarken, toplumsal bağların yeniden üretilmesine de zemin hazırlar. Bu yönüyle yas, hem bireysel psikolojiyi hem de toplumsal yapıyı düzenleyen çok katmanlı bir süreçtir. Paleolitik dönemden günümüze uzanan tarihsel çizgi, ölüm karşısında geliştirilen tutumların değiştiğini ancak bu tutumların her dönemde insan deneyiminin merkezinde yer aldığını göstermektedir.

Bu tarihsel yolculuk incelendiğinde, yasin biçim değiştirdiği fakat işlevini koruduğu görülür. Ritüeller, semboller ve anlatılar aracılığıyla ölüm anlamlandırılmış, kayıp toplumsal hafızaya dahil edilmiştir. Böylece ölüm, mutlak bir son olmaktan çıkıp kültürel sürekliliğin parçası haline gelmiştir.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Paleolitik Dönemde Ölüm ve Gömü Pratikleri

Paleolitik dönemde ölüm, insanın doğayla kurduğu ilişkinin ayrılmaz bir parçası olarak algılanmıştır. Avcı-toplayıcı yaşam biçimi, doğrudan hayatta kalma mücadelesine dayandığı için ölümle temas oldukça erken ve yoğundur. Bu döneme ait arkeolojik bulgular, ölen kişilerin rastgele bırakılmadığını; belirli mekanlara, belirli pozisyonlarda gömüldüğünü ortaya koymaktadır. Bu durum, ölüm karşısında bilinçli bir yaklaşımın varlığını göstermesi açısından önemlidir.

Mezarlarda bulunan taş aletler, hayvan kemikleri ve süs eşyaları, ölen kişiyle yaşam arasındaki bağın tamamen kopmadığına işaret eder. Bu objeler, ölümden sonra da bir varoluşun devam ettiğine dair inancın izlerini taşır. Ölen kişiyi defnetme pratikleri, kaybın kabullenilmesini sağlarken, ölen kişinin topluluk içindeki yerinin sembolik olarak korunmasına da olanak sağlamıştır.

Bu dönemde mezarlar, topluluk için hafıza mekanları işlevi görmüştür. Ölen kişiler, yalnızca geçmişte yaşamış bireyler olarak değil; topluluğun devamını sağlayan figürler olarak da algılanmıştır. Ölüm karşısında geliştirilen bu ritüel düzen, topluluk üyeleri arasında dayanışmayı artırmış ve aidiyet duygusunu güçlendirmiştir.

Paleolitik toplumlarda yas, doğayla uyumlu bir çerçevede şekillenmiştir. Ölüm, yaşam döngüsünün doğal bir parçası olarak kabul edilmiş; korku ve belirsizlik, ritüeller aracılığıyla kontrol altına alınmıştır. Bu yaklaşım, insanın ölüm karşısındaki ilk anlamlandırma çabalarının temelini oluşturur.

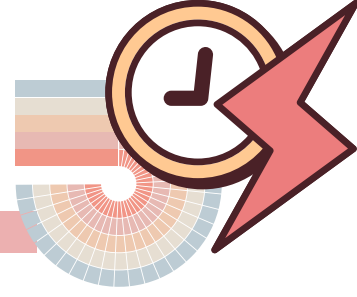
Orta Çağ ve Erken Toplulukta Yas Ritüelleri

Yerleşik hayatla birlikte ölüm ve yas pratikleri daha sistemli bir hal almıştır. Topluluklar büyüdükçe, kaybın bireysel boyutu kadar toplumsal etkisi de belirginleşmiştir. Cenaze törenleri, belirli kurallar çerçevesinde düzenlenmiş ve yas süreci kolektif bir ritüel haline gelmiştir. Bu ritüeller, hem ölen kişinin onurlandırılmasını hem de geride kalanların duygusal olarak desteklenmesini sağlamıştır.

Erken topluluklarda ölümün yaklaşımına dair inanışlar, yas sürecinin önemli bir parçası olmuştur. Ölümü haber verdiğine inanılan işaretler, topluluğun psikolojik hazırlık yapmasına olanak tanımıştır. Bu hazırlık, kaybın yarattığı ani sarsıntıyı azaltmış ve yasın daha kontrollü yaşanmasını mümkün kılmıştır. Böylece ölüm, beklenmedik bir kaos yerine, anlamlandırılabilir bir geçiş olarak algılanmıştır.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Yas ritüelleri, toplumsal normların aktarımında da etkili olmuştur. Ölüm anları, ahlaki değerlerin hatırlatıldığı, topluluk içi rollerin yeniden tanımlandığı zamanlar olarak öne çıkmıştır. Bu yönüyle yas, toplumsal düzenin yeniden inşa edildiği bir eşik işlevi görmüştür. Bireyler, kayıp aracılığıyla hem geçmişle bağ kurmuş hem de geleceğe dair sorumluluklarını yeniden düşünmüştür.

Batı Kültüründe Yasın Evrimi

Orta Çağ Avrupa'sında ölüm, gündelik yaşamın merkezinde yer almış ve kamusal alanda görünür hale gelmiştir. Salgın hastalıklar, savaşlar ve yüksek ölüm oranları, toplumun ölümle sürekli temas halinde olmasına yol açmıştır. Bu durum, yas ritüellerinin daha belirgin ve kurumsallaşmış biçimde ortaya çıkmasını sağlamıştır. Cenazeler, yalnızca aile üyelerinin değil, tüm topluluğun katılımıyla gerçekleşmiştir.

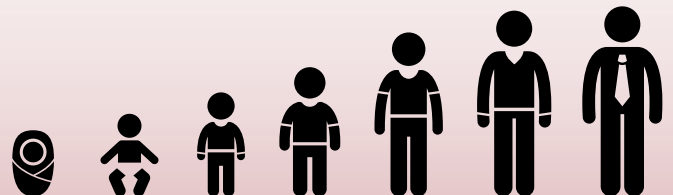
Dini anlatılar, yas sürecinin anlamlandırılmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Ölüm, ilahi düzenin bir parçası olarak görülmüş ve ritüeller bu inanç çerçevesinde şekillenmiştir. Yas, bireysel acının ötesinde, toplumsal bir sorumluluk olarak değerlendirilmiştir. Bu anlayış, kaybın paylaşılmasını kolaylaştırmış ve topluluk içindeki bağları güçlendirmiştir.

Batı kültüründe zamanla yasın biçimi değişmiş ancak kolektif yönü uzun süre korunmuştur. Ölüm karşısında geliştirilen pratikler, toplumsal düzenin devamlılığını sağlamaya yönelik işlevler üstlenmiştir. Bu süreç, yasın bireysel bir içe kapanma hali değil, toplumsal bir yeniden yapılanma alanı olduğunu göstermektedir.

Modern Dönemde Yas ve Psikolojik Boyut

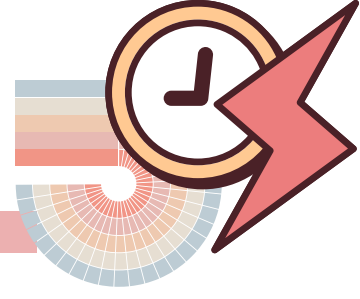
20.yüzyıldan itibaren yas, psikoloji ve sosyal bilimler çerçevesinde sistematik biçimde ele alınmıştır. Ölüm, artık yalnızca kültürel ve dini bir mesele olarak değil, bireyin ruhsal dünyasını derinden etkileyen bir deneyim olarak da incelenmelidir. Modern yaklaşımlar, yasın evrensel bir süreç olduğunu kabul ederken, bu sürecin her bireyde farklı biçimlerde yaşandığını vurgular.

Yas teorileri, kaybın ardından yaşanan duygusal dalgalanmaları anlamlandırmaya çalışır. Bu teoriler, yasın belirli aşamalardan oluşabileceğini öne sürerken, sürecin doğrusal ilerlemediğini de kabul eder. "Continuing bonds" yaklaşımı, kaybedilen kişiyle kurulan bağların tamamen sona ermediğini, aksine yeni biçimler alarak devam ettiğini ifade eder. Bu bakış açısı, yasın yalnızca acıyı sonlandırmaya yönelik bir süreç olmadığını ortaya koyar.

ALİŞKANLIKLARIMIZ

Bizi Biz Yapan Sessiz Ritüeller

Modern toplumlarda yas, daha bireysel bir deneyim gibi görünse de ritüeller ve anma pratikleri hala önemini korur. Anma günleri, mezarlık ziyaretleri ve sembolik objeler, kolektif hafızanın sürdürülmesine katkı sağlar. Böylece yas, geçmişle bugün arasında köprü kuran bir mekanizma olarak varlığını devam ettirir.

Yasın Sürekliliği ve Toplumsal Alanı

Paleolitik dönemden günümüze yas alışkanlıkları, insanın ölüm karşısındaki tavrının tarihsel ve kültürel olarak nasıl şekillendiğini ortaya koyar. Mezarlar, ritüeller ve anlatılar aracılığıyla bireysel kayıp toplumsal bir deneyime dönüştürülmüş, acı paylaşım yoluyla anlamlandırılmıştır. Bu süreç, topluluklar arasında dayanışmayı güçlendirmiş ve kültürel sürekliliği sağlamıştır.

Ölüm ve yas, her dönemde insanın varoluşsal sorgulamalarının merkezinde yer almıştır. Ritüeller değişmiş, anlatılar dönüşmüş; fakat yasın temel işlevi korunmuştur. Yas, hem bireyin duygusal iyileşmesine katkı sunan hem de toplumun kolektif belleğini ayakta tutan bir yapı olarak varlığını sürdürmüştür.

Bu tarihsel yolculuk, ölümle yüzleşmenin insan deneyiminin kaçınılmaz bir parçası olduğunu ve her toplumun bu yüzleşmeyi kendi kültürel araçlarıyla anlamlandırıldığını göstermektedir. Yas alışkanlıkları, insanın kayıplarla başa çıkma biçimlerinin derinliğini ve çeşitliliğini ortaya koyan en güçlü göstergelerden biridir.

SOŞYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

"Biraz dursak mı?"

Bir cumartesi sabahı saat 09.00. Alarm çalmadan uyanıyorsun çünkü vücudun artık hafta içi -hafta sonu ayırt etmiyor. İlk refleksin telefona uzanmak. E-postalar, mesajlar, haberler... Henüz yataktan kalkmadan günün ilk "görevlerini" tamamlamışsın bile. Kendine "Bugün dinleneceğim" diyorsun fakat öğleden sonra 15.00'te fark ediyorsun ki bir şekilde yine alışverişe çıkmışsın, evdeki o rafı düzenlemişsin, sosyal medyada yarım saat kaybolmuşsun. Dinlenme planın, yeni bir yapılacaklar listesine dönüşmüş.

Son zamanlarda aklımı sıklıkla kurcalayan ve gözlemlediğim kadarıyla sadece benim değil günümüzde birçok insanın da aynı şekilde muzdarip olduğu bir konu üzerine konuşacağız. Yavaşlamak, durmak, boş zamanının olmaması veya boş zamanı yaratmak...

Kore-Alman düşünür Byung Chul Han, içinde bulunduğumuz çağı "yorgunluk toplumu" olarak tanımlıyor. Han'a göre, 20. yüzyılın o "yasakçı" ve baskıcı toplum yapısı geride kaldı. Eskiden bizi kısıtlayan dış otoriteler vardı; "yapmamalısın" diyen yasalar, patronlar ve toplumsal kurallar... Ona göre artık kimse bize "yapma" demiyor; tam tersine herkes "evet, yapabilirsin!" diyor. Sorun da tam burada başlıyor. Başarı hikayeleri, motivasyon sözleri, sınırsız olanaklar vaadi... Hepsi bize "daha fazla"yı fısıldıyor. Daha fazla üret, daha fazla kazan, daha fazla başar, daha fazla yaşa. Bu "yapabilirsin" mesajı özgürleştirici gibi görünse de zamanla içimizde hem işveren hem işçi olan bir öz-sömürü mekanizması yaratıyor.

SOSYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

Eskiden yorgunluğun kaynağı nispeten belliydi: uzun mesai saatleri, ağır fiziksel iş, dış baskılar. Bugün ise yorgunluğumuzun kaynağı çok daha sinsi. Artık kimsenin bize "çalış" demesine gerek yok zaten fazlasıyla kendimize söylüyoruz bunu. İçimizdeki ses sürekli daha iyisini, daha fazlasını talep ediyor. Han'ın dediği gibi, kendimizin hem kurbanı hem de celladıyız.

Peki bu sürekli koşuşturma, bu dinmeyen "yapma" hali içimizde ne yaratıyor?

Tükenmişlik, belki de bu sorunun en görünür yanıtı. Ama aslında daha derinlerde bir şeyler oluyor: duygusal düzlük, anlam kaybı, kendimizle olan bağın kopması.

Birisi geçenlerde şöyle demişti: "Artık ne mutlu oluyorum ne mutsuz. Sadece yorgunum." Bu cümle, Han'ın bahsettiği yorgunluk toplumunun belki de en acı tablosunu çiziyor. Sürekli bir şeyler yapmak, üretmek, ilerlemek zorunda hissettiğimiz bir dünyada, duygularımızı hissetmek için bile vaktimiz kalmıyor.

Bu durum özellikle de son yıllarda çok daha belirgin hale geldi: esnek çalışma saatleri, uzaktan çalışma, dijital bağlantı... Özgürlük olarak sunulan her şey aslında çalışma zamanıyla dinlenme zamanı arasındaki sınırları sildi. Akşam saat 22.00'de gelen bir e-postaya bakmamak "tembel" olmak gibi hissettiriyor. Hafta sonu bir hobi edinmemek, verimsiz geçirilen zaman gibi görülüyor. Sanki tatilde bile kendimizi geliştirmemiz, yeni yerler keşfetmemiz, fotoğraf paylaşmamız gerekiyor.

SOSYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

Üzgün müyüz? "Boşver, çok düşünme, hayat devam ediyor."

Kızgın mıyız? "Sakin ol, nefes al, pozitif düşün."

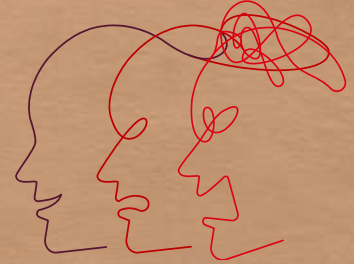
Mutsuz muyuz? "Minnettar olmayı öğren, başkalarının durumu daha kötü."

Her duygu, hemen bastırılması, optimize edilmesi, "yönetilmesi" gereken bir sorun haline geliyor. Sanki duygularımız da verimli olmalı ve bizi yavaşlatmamalı gibi.

Ama duygular böyle çalışmaz. Onlar içimizde birikirler, sessizce büyürler. Ta ki bir gün, sebepsiz bir anda ağlamak istediğinizde, hiçbir şeye anlam bulamayıp boşluğa bakana kadar. İşte o zaman fark ediyoruz sadece yorgun değiliz, aslında kendimizden kopuyoruz.

Çoğumuz "yavaşlamamız gerektiğini" biliyoruz. Her yerde mindfulness uygulamaları, yoga dersleri, self care önerileri var. "Kendine zaman ayır" diyorlar ama bir türlü yapamıyoruz.

Neden?

Çünkü durduğumuzda, sessizlikte kaldığımızda, ertelediğimiz her şeyle yüzleşmek zorunda kalıyoruz. "Gerçekten mutlu muyum bu işimde?" "İlişkim beni besliyor mu?" "Hayatım istediğim gibi mi?" Bu sorular meşguliyetin gürültüsünde kayboluyor. Koşturmak sürekli meşgul olmak, bir anlamda kaçmaktır da.

Han, modern yorgunluğu "başaramamanın yorgunluğu" olarak tanımlıyor. Kendimize dayattığımız sonsuz hedeflere ulaşamadığımız için tüketiyoruz. Ve tükendiğimizde bile kendimizi suçluyoruz "Yeterince çabalamadım," "Daha disiplinli olmalıydım." Oysa sorun bizde değil, bu sistemde.

SOŞYAL BİLİMLERİN IŞIĞINDA

PSİKOLOJİ VE SOSYOLOJİNİN
YOLUNDA

Bir keresinde birisi şöyle demişti: "Dinlenmeyi bile bir başarı görevine dönüştürdüm. 'Şu kitabı okuyacağım, şu diziyi izleyeceğim, şu yemeği yapacağım.' Sonra hiçbirini yapamayınca kendimi daha kötü hissettim." Artık dinlenme bile bir performans alanı haline gelmişti.

Peki ne yapabiliriz? Han'ın kitabında bir reçete yok aslında ve belki de olmaması gerekiyor. Çünkü "10 adımda tükenmişlikten kurtulma" gibi başlıklar da aynı performans kültürünün parçası haline geliyor bir süreden sonra.

Ama farkındalık, bir başlangıç noktası olabilir. İçimizdeki o "daha fazla" sesini duymak, ona isim vermek. "Yorgunum çünkü kendime izin vermiyorum" demek. "Mutlu görünmek zorunda hissettiğim için mutsuzluğumu bastırıyorum" demek. Bu farkındalık bile, kendi başına iyileştirici olabilir.

Bazen de bu yolculukta ayna tutan başka birine ihtiyacımız olur. Çünkü kendimize baktığımızda göremediğimiz şeyleri, bir başkası bize gösterebilir. Terapiye gitmek, danışmanlık almak, bunlar zayıflık işareti değil, aksine cesaret isteyen kararlardır. Kendimizle yüzleşmek, belki de yapmamız gereken en zor iştir.

Yorgunluk toplumunda yaşıyoruz, evet. Ama farkında olarak yaşamak otomatik pilotta yaşamaktan çok farklıdır. Bazen yavaşlamak, durdurmak değildir; yeniden başlamaktır. Kendimize, duygularımıza, hayatımıza yeniden bağlanmaktır.

Ve unutmayın: Kendinizle baş başa kaldığınızda duyduğunuz o huzursuzluk, bir sorun değil, bir işaret. Dinlenmeyi hak ettiğinize, duygularınızı hissetmeye vakit ayırabileceğinize ve bu yolda yalnız olmadığınıza dair bir işaret. Onu dinlemeniz çok önemli.

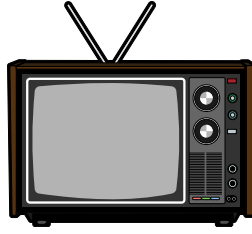
Eğer danışmak veya konuşmak istediğin bir konu varsa buradayım ve seni dinlerim.

Ve şimdi; dilersen sadece biraz duralım...

ÖNERİLER

FİLM/DİZİ

JACKIE: GÜCÜN EN YALNIZ HÂLİ

"THE PERFORMANCE OF A LIFETIME"
ROBBIE COLLINS, THE TELEGRAPH

Tarihin Ortasında Bir Kadın

Bazı filmler büyük olayları anlatmaz; büyük bir olayın ardından geriye kalan insanı anlatır. Jackie, ABD Başkanı John F. Kennedy'nin suikastından sonraki günleri konu alırken, tarihin merkezinde yer alan bir kadının sessiz çöküşüne odaklanır. Jackie Kennedy, bir ulusun gözleri önünde durmak zorunda kalan, ama yaşadığını kimseyle tam anlamıyla paylaşamayan bir figürdür.

Film, Jackie'yi bir sembol olarak değil, bir insan olarak ele alır. Onun gücü, sahip olduğu unvanlardan değil; yaşadığı kayba rağmen ayakta kalmak zorunda oluşundan gelir. Bu zorunluluk, filmin temel duygusunu belirler.

Güç ve Yas Arasındaki Sessizlik

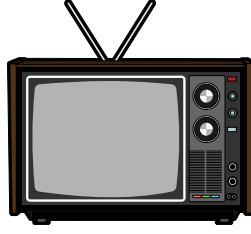
Jackie'nin yas süreci, kişisel olmaktan çok kamusal bir hâl alır. Acı, mahremiyetini kaybeder. Film boyunca Jackie'yi kalabalıklar içinde ama duygusal olarak tamamen yalnız görürüz. Güçlü olmak, burada duyguları bastırmak ve kontrolü kaybetmemek anlamına gelir.

Jackie, güçlü kadın anlatısını yüceltmez. Aksine, gücün bedelini gösterir. Jackie'nin ayakta durması, acıyı geride bırakması değil; onunla birlikte yaşamayı öğrenmesidir. Film, kırılganlığı saklamaz; onu gücün ayrılmaz bir parçası olarak sunar.

ÖNERİLER

FİLM/DİZİ

Sembol Olmak ve İnsan Kalmak

Erkek egemen bir siyasi düzenin ortasında Jackie'nin varlığı, sürekli bir denge hâlidir. O hem tarihe geçecek bir simge hem de yas tutan bir eş olmak zorundadır. Bu ikilik, filmin en güçlü çatışma alanıdır.

Jackie, kendi hikâyesinin kontrolünü elinde tutmaya çalışırken aslında ne kadar sınırlı bir alana sıkıştığını fark ederiz. Gücü, özgürlükten çok sorumlulukla tanımlanır. Film, kadın gücünün nasıl sessiz bir yük hâline getirildiğini açıkça gösterir.

Yalnızlığın Estetiği

Filmde yalnızlık bir tercih değil, bir sonuçtur. Jackie, güçlü olduğu için yalnızdır. Yasını paylaşamaz, korkularını dile getiremez, zayıflığını açıkça gösteremez. Natalie Portman'ın performansı bu yalnızlığı yüksek sesle değil, fısıltıyla aktarır.

Jackie, izleyiciye şu soruyu bırakır: Güç, her zaman dimdik durmak mıdır, yoksa yıkılmaya rağmen görünür kalabilmek mi? Film, güçlü kadın anlatılarına daha kırık, daha insani bir pencereden bakmayı mümkün kılar.

ÖNERİLER

MÜZİK RADARI

DİNLERKEN DEĞİŞEN İNSANLAR

Müziğin Hayata Sessiz Girişi

Müzik, insan hayatına çoğu zaman fark ettirmeden sızar. Bir sabah alarmı, bir yolculuk şarkısı ya da gecenin en sessiz anında kulaklıktan akan bir melodi... Müziğin hayatımızdaki varlığı çoğu zaman bilinçli bir seçimden çok, günlük rutinin doğal bir parçası gibidir. Ancak tam da bu yüzden etkilidir. Dinlediğimiz şarkılar yalnızca kulağımıza değil, hafızamıza, ruhumuza ve kimliğimize dokunur.

İnsan, farkında olmadan müzikle büyür. Çocuklukta evde çalan şarkılar, gençlikte ezberlenen sözler, yetişkinlikte teselli aranan melodiler... Her dönem kendi müziğini yaratır. Bu yüzden müzik dinlerken değişiriz; bazen daha cesur, bazen daha kırılgan, bazen de hiç olmadığımız kadar kendimiz oluruz. Şarkılar, içimizde söyleyemediklerimizi bizim yerimize söyler.

Beynin Hafızayla Kurduğu Melodik Bağ

İnsan beyni müziği yalnızca bir ses dizisi olarak algılamaz. Nörolojik olarak bakıldığında müzik; hafıza, duygu ve motor becerilerle doğrudan ilişkilidir. Bir şarkının ritmi bedeni harekete geçirirken, melodisi duyguları tetikler, sözleri ise zihinde anlamlı bir yere yerleşir. Bu nedenle müzik, zihnin en derin katmanlarına kolayca ulaşabilir.

Bir şarkının ilk saniyesi bile geçmişte yaşanmış bir ana ışınlanmamıza yetebilir. Yıllar önce unutulduğu sanılan bir duygu, birkaç nota ile yeniden canlanır. Bu durum, müziğin zamansız ve mekânsız bir etki alanına sahip olduğunu gösterir. Aynı melodi birini gülümsetirken, bir başkasını derin bir hüzne sürükleyebilir. Çünkü her bireyin müzikle kurduğu bağ, kendi yaşanmışlıklarıyla şekillenir.

ÖNERİLER

MÜZİK RADARI

Kulaklıklar ve İç Ses

Müzik dinlerken değişmemizin en önemli nedenlerinden biri, onu çoğu zaman yalnız başımıza deneyimlememizdir. Kulaklıklar takıldığında dünya sessizleşir, dış sesler azalır ve iç ses yükselir. Kalabalık bir şehirde bile insan, müzikle birlikte kendine ait bir alan yaratabilir. Bu alan, düşünmenin, hissetmenin ve bazen de kaçmanın güvenli bir yoludur.

Bu anlarda müzik, bastırılan duyguların yavaşça yüzeye çıkmasına izin verir. Ağlamak, rahatlamak, düşünmek ya da sadece durmak... Günlük hayatın temposunda kendimize tanımadığımız bu duygusal alanı müzik sayesinde açarız. Modern dünyanın hızında müzik, kendimize ayırabildiğimiz nadir duraklardan biridir. Bu yüzden çoğu insan için müzik, yalnızca bir zevk değil, bir ihtiyaçtır.

Kimlik, Toplum ve Şarkılar

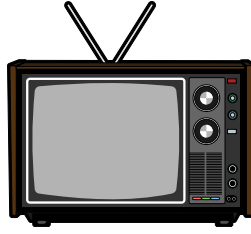
Toplumsal açıdan bakıldığında müzik, bireysel bir deneyim olmanın çok ötesindedir. Protest şarkılar bir kuşağın öfkesini ve direncini temsil ederken, popüler aşk şarkıları ortak duyguların sözcüsü olur. Nostaljik melodiler geçmişe tutunmamızı sağlar; geleceğe dair umutlarımız bile çoğu zaman şarkılarla şekillenir. Bir dönemi anlamak için o dönemin müziklerine kulak vermek çoğu zaman yeterlidir.

Müzik aynı zamanda kimlik inşasının da önemli bir parçasıdır. Dinlediğimiz türler, seçtiğimiz sanatçılar ve tekrar tekrar açtığımız şarkılar, kim olmak istediğimizle yakından ilişkilidir. Bazıları için müzik bir duruş, bazıları için bir kaçış, bazıları içinse hayatta kalma biçimidir. Dinlerken değişen insanlar, aslında kendini dinlemeye cesaret eden insanlardır. Müziğin gücü tam da burada yatar: Bizi başka birine dönüştürmez ama kim olduğumuzu hatırlatır. Bu nedenle müzik, yalnızca bir eğlence değil; insanın kendisiyle kurduğu en samimi bağlardan biridir.

ÖNERİLER

BELGESEL

BUZUN KALBİNDE BİR YAŞAM DESTANI: İMPARATORUN YOLCULUĞU

İmparatorun Yolculuğu , sadece bir doğa belgeseli değil; sabrın, aşkın ve hayatta kalma içgüdüsünün en saf halini gözler önüne seren destansı bir sinema deneyimi. Fransız yapımı bu ödüllü eser, Antarktika'nın uçsuz bucaksız ve dondurucu buzullarında yaşayan İmparator penguenlerin, nesillerini devam ettirmek adına çıktıkları akıl almaz yolculuğu konu alıyor.

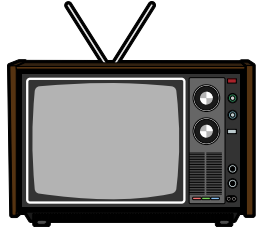
Bir Aile ve Sadakat Öyküsü

Film, penguenlerin alışlagelmiş "belgesel" nesnesi olmaktan çıkıp, her birinin kendine has bir karakteri olan kahramanlara dönüştüğü bir anlatım tarzını benimsiyor. Charles Berling ve Romane Bohringer gibi usta Fransız oyuncuların seslendirmeleriyle hayat bulan bu anlatım, izleyiciyi penguenlerle doğrudan bir bağ kurmaya davet ediyor.

Yüzlerce kilometrelik buz yürüyüşü, binlerce penguen arasından eşini bulma çabası ve -40 dereceyi bulan soğuklarda dondurucu rüzgârlara karşı verilen o meşhur yumurta koruma mücadelesi... Belgesel, doğanın bu en sadık ebeveynlerinin, yeni doğan yavrularını hayata hazırlarken geçtikleri zorlu aşamaları titiz bir gözlemlerle, adeta bir dram filmi gibi işliyor.

ÖNERİLER

BELGESEL

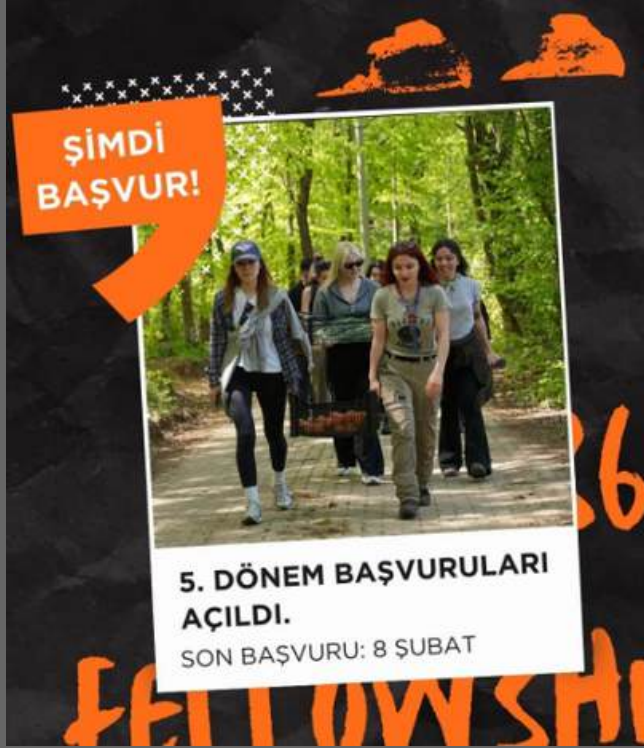

Yıllar süren çekimlerin ve zorlu iklim şartlarında yapılan titiz çalışmaların bir ürünü olan belgesel, teknik açıdan büyüleyici sahneler sunuyor. Penguenlerin okyanustan çıkıp bembeyaz bir boşluğun ortasında kendi topluluklarını oluşturmaları ve yavrularının ilk adımları, izleyiciye hem görsel bir şölen hem de derin bir duygusallık vaat ediyor.

Belgesel, penguenleri kişileştirme yolunu seçerek onları "sevimli yaratıklar" olmanın ötesine taşıyor; onları birer yaşam savaşçısı, birer sevgi timsali olarak portreliyor. Belgeselin yaratıcıları, doğanın bu sessiz kahramanlarını sanki bizden biriymişçesine anlatarak, kalbimizi en soğuk kış gününde bile ısıtmayı başarıyor.

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

S360 Fellowship 5. Dönem Başvuruları Açıldı!

Dünyayı olduğu haliyle kabullenmek yerine dönüştürmeyi hedefleyen, liderliği yeniden düşünmeye niyetli ve kendi yolculuğuna cesaretle adım atmak isteyenler için S360Fellowship yeni dönemine başlıyor. Ortak dertler etrafında buluşan bir toplulukla birlikte üretmeyi önemseyen herkese kapılarını açan bu program, bilgi aktarımının ötesine geçerek düşünme biçimini, karar alma süreçlerini ve liderlik anlayışını derinlemesine dönüştüren bir deneyim sunuyor.

Başvuru Linki

Son Başvuru Tarihi: 8 Şubat 2026

Bridge Camp Fikir Maratonu

Toplumsal etki yaratmayı hedefleyen bir fikrin varsa Bridge Camp seni bekliyor. Habitat Derneği, MEF Üniversitesi, Paribu Hub, Startup MEF ve MEFTEK iş birliğiyle hayata geçirilen program; gençlerin fikirlerini geliştirmesi, ekip kurması ve somut etki üretmesi için güçlü bir alan açıyor. Sağlık ve Refah, İklim Eylemi, Yenilikçi Eğitim, Yapay Zeka ile Çeşitlilik, Eşitlik ve Kapsayıcılık temalarında üretmek isteyen 18-24 yaş arası gençler bu yolculuğa davetli. Eğitimler ve mentorluk desteğinin yanında Global GenU Youth Challenge'a katılım fırsatı sunan Bridge Camp'te birinci olan ekip 30.000 TL ödül kazanacak.

Başvuru Linki

Son Başvuru Tarihi: 8 Şubat 2026, 23.59

Bridge Camp Fikir Maratonu

13-15 Şubat 2025, İstanbul

Fikirlerinle geleceğe yön verecek
bu maratonda yerini al.

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

Yazılıma başlamak için
doğru yerdesin!

Gençlere Yatırım Geleceğe Yazılım 5.0 başlıyor!

Deneyim
Seansları

Java ve
Android
Bootcamp'leri

120 Saat
Eğitim

Projeler,
Ödevler ve
Mentorluk

 | Geleceği Yazanlar

Gençlere Yatırım, Geleceğe Yazılım 5.0

Turkcell'in Geleceği Yazanlar platformu kapsamında hayata geçirilen Gençlere Yatırım, Geleceğe Yazılım 5.0, yazılım alanında kendini geliştirmek isteyen gençlere kapsamlı bir öğrenme ve dönüşüm süreci sunuyor. Program; gençlerin teknik yetkinliklerini güçlendirmeyi, yazılım dünyasına daha sağlam adımlarla ilerlemelerini ve teknoloji ekosistemiyle bağ kurmalarını hedefliyor. Eğitim sürecinde farklı yazılım alanlarına odaklanan içerikler, mentorluk desteği ve uygulamaya dayalı çalışmalar yer alıyor.

Başvuru Linki

Son Başvuru Tarihi: 9 Şubat 2026

Philip Morris Türkiye – MoF Masterclass 2026

Philip Morris Türkiye'nin düzenlediği Manufacturing of the Future (MoF) Masterclass 2026 etkinliği, üretim alanında kariyer hedefleyen üniversite öğrencileri için tasarlanmış bir gelişim fırsatı sunuyor. Katılımcılar şirketin üretim yapısını, operasyonel süreçlerini ve mühendislik yaklaşımını yerinde deneyimleme, deneyimli liderlerle tanışma ve gerçek üretim senaryoları üzerinden vaka çalışması yapma fırsatı bulacaklar. Program boyunca takım çalışması, analitik düşünme ve problem çözme becerileri güçlendirilirken profesyonel ağ oluşturma imkânı da sağlanıyor.

Başvuru Linki

Son Başvuru Tarihi: 15 Şubat 2026

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

GLOBAL TALENT BRIDGE

International Technology Internship Program

For Turkish students
studying at international universities

TURKISH TECHNOLOGY

Global Talent Bridge – International Technology Internship Program

Turkish Technology tarafından düzenlenen bir yaz dönemi teknoloji staj programıdır. Program, yurt dışında eğitim gören Türk öğrencilerine havacılık teknolojileri alanında çalışma fırsatı sunar ve katılımcıların bu ekosistemde yer alan gerçek projelerde görev almalarını sağlar. Staj boyunca öğrenciler, yazılım, veri, yapay zekâ ve mühendislik ekipleriyle yakın iş birliği içinde çalışarak teknik becerilerini geliştirir ve mentorluk ile profesyonel gelişim oturumlarına katılırlar.

Başvuru Linki

Son Başvuru Linki: 15 Şubat 2026

Alternatif Bank Staj Programı

Alternatif Bank staj programı, bankacılık ve finans alanına ilgi duyan üniversite öğrencilerine kapsamlı bir deneyim sunuyor. Program kapsamında stajyerler, bankanın genel müdürlüğünde veya şubelerinde görev alarak teorik bilgilerini pratiğe dönüştürme fırsatı buluyor ve profesyonel gelişimlerini destekleyecek eğitimlerle destekleniyor. Staj süresi maksimum 11 ay olarak belirlenmiş olup, haftada en az üç gün çalışma koşulu bulunuyor. Katılımcılar banka kültürünü tanırken, çevrim içi yetenek sınavı ve mülakat süreçleriyle seçiliyor ve gerçek iş ortamında sorumluluk alarak kariyerlerine güçlü bir başlangıç yapıyor.

Başvuru Linki

Son Başvuru Tarihi: 10 Şubat 2026

ALTERNATİF BİR STAJ PROGRAMI

Kariyer yolculuğuna güçlü bir başlangıç yaparken bankacılık dünyasına adım atmaya var mısın? Eğer cevabın "Evet!" ise seni bu yolculuğa davet ediyoruz!

Son Başvuru Tarihi:

10 ŞUBAT 2026

HEMEN BASVUR

KARİYER

PROGRAM & STAJ FIRSATLARI

Kibar Holding K-Team Genç Yetenek Staj Programı

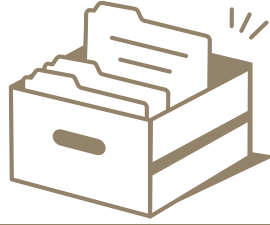
Üniversite öğrencilerine uzun dönemli ve gerçek iş deneyimi sağlayan bir staj fırsatıdır. Program, "Gerçek kariyer gerçek stajla başlar" felsefesiyle 2014'ten beri uygulanmakta ve 4. sınıf öğrencilerinin eğitim döneminde veya yaz tatilinde haftalık en az üç gün çalışarak holding bünyesindeki çeşitli departmanlarda görev almalarına imkân tanır.

[Başvuru Linki](#)

Son Başvuru Tarihi: 20 Şubat 2026

ARŞİVDEN

NEW

GENÇLİK AĞI GAZETESİ'NİN OCAK AYINDA YAYIMLANAN SAYILARI

Ocak 2021 Sayısı

Ocak 2022 Sayısı

Ocak 2023 Sayısı

Ocak 2024 Sayısı

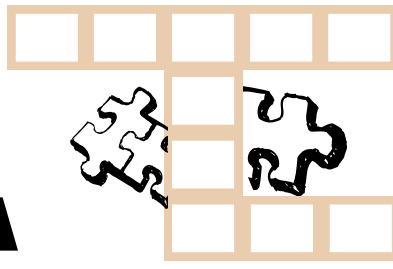

Ocak 2025 Sayısı

Sayıların ismine
tıklayarak ilgili
gazeteye
ulaşabilirsiniz

BULMACA

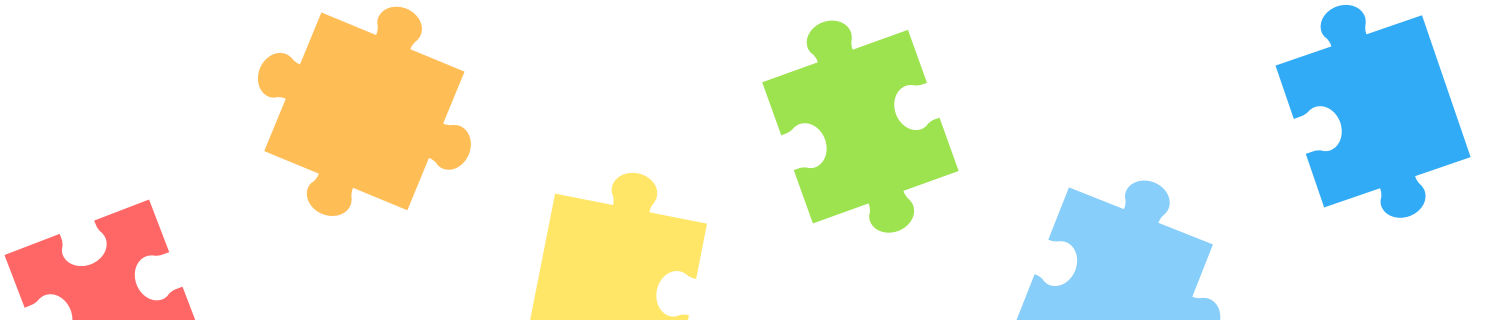
Ödüllendirmemiz yalnızca Gençlik Ağı üyelerine özeldir.

Bu ayın kazananı olmak ve hediye kazanmak istiyorsan tek yapman gereken elini çabuk tutup ilk çözen kişi olmak ve cevabı bize göndermek!

ARTEMİS SOSYAL KOLEKTİF
LİYAKAT SAVUNUCULUK SÜREÇ BİLİNÇ

A	Ş	F	İ	T	K	E	L	O	K	B
R	V	B	L	A	D	M	R	A	A	G
T	N	I	Ç	T	A	K	A	Y	İ	L
E	R	W	İ	X	E	İ	E	T	A	R
M	O	K	F	R	O	Y	E	B	K	D
İ	L	L	A	A	İ	A	A	İ	T	K
S	A	V	U	N	U	C	U	L	U	K
M	L	A	Y	S	O	S	D	İ	F	S
A	R	T	E	U	Ş	J	O	N	P	İ
C	F	H	M	S	Ü	R	E	Ç	Ö	Ş

Cevaplar için bize mail atmayı unutmayın: kuruliletisim@gmail.com

KAYNAKLAR

A24

- Miles Surrey, The Ringer, "‘Civil War’ and A24’s Risky Move Into the Mainstream", 10 Nisan 2024, <https://www.theringer.com/2024/04/10/movies/civil-war-movie-a24-box-office-mainstream-blockbuster-strategy>.
- Exa Websets, "A24 Executives", 2024, <https://websets.exa.ai/websets/directory/a24-executives>
- Danny Avershal, Frame.io Blog, "The A24 Success Story: How It Became a Pop-Culture Powerhouse", 11 Nisan 2023, <https://blog.frame.io/2023/04/11/the-a24-success-story/>
- Ayana Hamilton, Hollywood Insider, "The History of A24 and its Magnificent Films", 1 Ağustos 2024, <https://www.hollywoodinsider.com/history-a24-films/>
- Shorty Awards, "Ex Machina - The Shorty Awards", <https://shortyawards.com/8th/ex-machina>
- Craig Gallacher, Mimedia, "Accelerating Growth: How A24 Became the Coolest Movie Studio in the World", 17 Ağustos 2023, <https://mimedia.co.uk/accelerating-growth-a24/>
- Brandon Katz, Observer, "A24’s \$3.5B Valuation Pushes the Indie Studio Toward Blockbusters", 5 Mayıs 2025, <https://observer.com/2025/05/a24-studio-valuation-playbook/>
- Hoai-Tran Bui, SlashFilm, "Warner Bros. Reportedly Wants To Avoid Working With ‘Auteur Directors Who Want Final Cut’", 22 Haziran 2017, <https://www.slashfilm.com/551692/warner-bros-reportedly-wants-to-avoid-working-with-auteur-directors-who-want-final-cut/>
- Ari Aster & Bill Hader, A24 Notes, "Movies Are Like My Parents", 17 Temmuz 2025, <https://a24films.com/notes/2025/07/movies-are-like-my-parents-with-ari-aster-bill-hader>
- Heidi Helen, Medium, "A24 Films: Analyzing Genre, Budget, and Critical Reception", 19 Şubat 2025, <https://medium.com/@heidihelen2013/a24-films-analyzing-genre-budget-and-critical-reception-485cb1283d12>

Aziz Sancar ve Ekibinden Beyin Kanseri Araştırmalarında Kritik Adım

- <https://www.med.unc.edu/biochem/news/humeyra-kaanoglu-and-yasemin-k-akyel-phd-first-co-authors-on-sancar-lab-glioblastoma-research-pub-in-pnas/>
- <https://news.unchealthcare.org/2026/01/unc-researchers-show-combination-therapy-effective-for-brain-cancer/>
- <https://evrimagaci.org/blog/prof-dr-aziz-sancardan-edu-molekulunu-beyin-kanseri-tedavisinde-kullanan-yontem-18949>
- <https://global.unc.edu/news-story/global-heel-humeyra-kaanoglu/>
- <https://www.drozdogan.com/aziz-sancara-nobel-odulunu-getiren-calismalari-dnanin-mekanistik-tamiri/>
- <https://tracs.unc.edu/index.php/news-articles/2363-unc-collaboration-repurposes-lab-chemical-as-potential-new-brain-tumor-drug>

KAYNAKLAR

Clara Shortridge Foltz

- Steve Swatt ve Susie Swatt, Celebrate California. "California's Female Lawyers Stand on the Shoulders of Clara Shortridge Foltz." <https://celebratecalifornia.library.ca.gov/californias-female-lawyers-stand-on-the-shoulders-of-clara-shortridge-foltz/>.
- Barbara Babcock, Stanford Law School. "Foltz, Clara Shortridge." 2010, <https://wlh.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2010/10/AmNatBiogentry.pdf>.
- Betty Williams, California Lawyers Association. "Our Fearless Founding Mothers-In-Law." Mart 2025, <https://calawyers.org/california-lawyers-association/our-fearless-founding-mothers-in-law/>.
- Clara Shortridge Foltz, Speaking While Female Speech Bank, "Law", 1893, <https://speakingwhilefemale.co/law-foltz/>
- "Foltz v. Hoge", 1879, https://moglen.law.columbia.edu/twiki/pub/AmLegalHist/AgnesPetrucioneProject/Foltz_v._Hoge.pdf
- Paul R. Spitzzeri, Homestead Museum Blog, "Read All About It With Clara Shortridge Foltz and The New American Woman, April 1916", 3 Nisan 2019, <https://homesteadmuseum.blog/2019/04/03/read-all-about-it-with-clara-shortridge-foltz-and-the-new-american-woman-april-1916/>

Eşitler Arasındaki Birinci de Kim?

- Bozkurt, E. (2007). Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanımı. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Brierly, J. L. (2012). The Law of Nations. Oxford: Oxford University Press.
- Gramsci, A. (1971). Selections from the Prison Notebooks. New York: International Publishers.
- Savaşan, Z. (2018). Uluslararası Hukuk Nereye Gidiyor? Çizgi Kitabevi.
- Topal, A. H. (2014). Uluslararası Barış ve Güvenliğin Sürdürülmesi Kapsamında Barış İçin Birlik Kararı'nın Uygulanabilirliği. TAAD, 101-126.

Kış Aylarında Gerçekten Takviye Gıdalar Gerekli Mi?

- <https://www.health.com/best-time-to-take-vitamin-d-for-immune-support-11885833>
- <https://www.cumhuriyet.com.tr/yasam/c-vitamini-omega-3-d-vitamini-kis-aylarinin-bagisiklik-uclusu-2459828>
- <https://www.theguardian.com/science/article/2024/jun/26/daily-multivitamins-may-increase-risk-of-early-death-major-study-finds>

KAYNAKLAR

O.N.E. Amazon

- O.N.E. Amazon. (2025). Bring Innovation to Conservation (Main Page). Erişim adresi: <https://oneamazon.com>
- O.N.E. Amazon. (2025). How It Works: A Comprehensive Framework. Erişim adresi: <https://oneamazon.com/how-it-works>
- O.N.E. Amazon. (2025). Impact & Transparency: Real-time, on-chain view. Erişim adresi: <https://oneamazon.com/impact-transparency>
- O.N.E. Amazon. (2025). Technology & Data: Internet of Forests. Erişim adresi: <https://oneamazon.com/technology>
- O.N.E. Amazon. (2025). Tokenomics & Investment: O.N.E. Amazon Token (OAT). Erişim adresi: <https://oneamazon.com/tokenomics>
- Song, S. H., Kaushik, S., & Ricketts, L. (2020, 24 Kasım). Leaving no one behind in the Amazon: Mapping to support sustainable energy using remote sensing and GIS. World Bank Blogs. Erişim adresi: <https://blogs.worldbank.org/en/opendata/leaving-no-one-behind-amazon-mapping-support-sustainable-energy-using-remote-sensing-and>
- Business Wire. (2024, 28 Ekim). ONE AMAZON Launches World's First Internet of Forests (IoF™), Leading a Technological Revolution to Safeguard the Amazon Rainforest.
- Business Wire. (2025, 22 Eylül). O.N.E. Amazon Will Work With the Inter-American Development Bank (IDB) Group to Create Innovative Mechanisms for Sustainable Development in the Amazon Region.
- Business Wire. (2025, 23 Eylül). Mato Grosso Government (Brazil) and O.N.E. Amazon Join Forces to Protect the Amazon Through an Innovative Conservation Finance Model.

Yapay Zeka : Devrim Mi? Finansal Bir Balon Mu?

- <https://www.goldmansachs.com/insights/goldman-sachs-exchanges/are-ai-bubble-concerns-warranted-or-overblown>
- <https://www.galatabusinesscenter.com.tr/ekonomik-balon-nedir/> <https://www.bloomberght.com/abd-hisselerinde-ikilem-balon-mu-firsat-mi-3764463>
- <https://evrimagaci.org/blog/ekonomik-tahminlerde-yapay-zekanin-riskleri-yeni-bir-economai-doneminde-miyiz-21729>
- <https://www.mahfielmez.com/p/ekonomi-sozlugu.html>
- https://tuba.gov.tr/files/yayinlar/bilim-ve-dusun/TUBA-978-605-2249-48-2_Ch9.pdf

Yas Alışkanlıklarının Tarihsel Yolculuğu: Paleolitik Dönemden Günümüze

- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/542002>
- <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3657002>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Western_Attitudes_Toward_Death_from_the_Middle_Ages_to_the_Present
- https://en.wikipedia.org/wiki/Continuing_bonds

Gençlik Ağı Gazetesi

OCAK 2026

İletişim Kurulu Gençlik Ağı Gazetesi yazarları
olarak hepinize keyifli okumalar ve mutlu
seneler dileriz!